

ΤΕΙ ΠΑΤΡΑΣ - ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΣΥΡΟΥ, ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ
ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

ΜΠΟΥΝΤΟΥΡΗ ΚΑΤΕΡΙΝΗ
ΠΛΑΣΤΗΡΑ ΑΝΝΑ
ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗ ΔΗΜΗΤΡΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΓΚΟΥΒΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΠΑΤΡΑ, 2009

“Συρία λένε ένα νησί - αν ταχείς ακουστά σου - στην Ορτυγία (Δήλο) πιο ψηλά στο γύρισμα του ήλιου, όχι πυκνοκατοίκητο, μα καρποφόρο μέρος, βοσκότοπος, πολύσταρο μ' αμπέλια και κοπάδια. Πείνα ποτέ δεν έπεσε στην χώρα μήτε αρρώστια κακή, που τους ταλαίπωρους θερίζει τους ανθρώπους. Μα σαν γεράσουν των θνητών οι φάρες, τότε ο Φοίβος θάρθει ο αργυροδόξαρος κι η Άρτεμη μαζί του και με τις πυκνές σαΐτες τους, τους γλυκοθανατώνουν”.

ΟΔΥΣΣΕΙΑ Ο στ.409

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Από τα χρόνια του Ομήρου η Σύρος με βασιλιά τον Κτισία, τραγουδιέται από το γιο του τον Εύμαιο σαν πλούσιο και ευτυχισμένο νησί που οι άνθρωποι του περνούσαν μια ευτυχισμένη και υγιεινή ζωή.

Με το πέρασμα της ιστορίας αποτυπώνονται στα νερά της μάχες, κατακτητές, λοιμοί αλλά και όπερες, καράβια που πηγαίνουν ως την βόρειο Αμερική καθώς και η πρώτη απεργία.

Σήμερα βιώνει η Σύρος μια σχετικά άνετη οικονομικά περίοδο, λιγιστά ωστόσο είναι τα βήματα της προς την ανάπτυξη του τουρισμού, παρόλο που στο παρελθόν είχε δοθεί έμφαση προς αυτή την κατεύθυνση και υπήρξε πρόοδος, δεν έλειψαν τα «κακώς κείμενα». Στο μέλλον προμηνύεται πτώση εφόσον δεν παρθούν γενναία μέτρα για τον τουρισμό.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Κατά τη διάρκεια αυτής της επίπονης αλλά συνάμα και δημιουργικής διαδικασίας εκπόνησης της πτυχιακής μας εργασίας, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όλους τους φορείς της Σύρου οι οποίοι μας εμπιστεύτηκαν τις απόψεις τους και μας χάρισαν την πολύτιμη βοήθεια τους στο δρόμο της έρευνας μας. Ευχαριστούμε ακόμα τους ανθρώπους που ήταν δίπλα μας αυτό το διάστημα καθώς και τον καθηγητή μας Δημήτρη Γκούβη για την υπομονή και τις οδηγίες του.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	σελ.11
Τουριστική Ανάπτυξη Νησιών Αιγαίου – Γενικά	σελ.12-32
Α. ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	
1. Γεωγραφία Σύρου	
1.1 Μορφολογία	σελ.33-35
1.2. Φύση	
1.2.1 Χλωρίδα	σελ.35-36
1.2.2 Πανίδα	σελ.36-37
1.3 Φυσικοί πόροι	σελ.37-39
1.3.1 Κυνήγι	σελ.38-39
1.4 Ψάρεμα	σελ.39-40
2. Ιστορία	σελ.40-47
2.1 Λίγα λόγια για την Απάνω Μεριά	σελ.47
2.2 Λίγα λόγια για την Άνω Σύρο	σελ.47-49
2.3 Χωριά	σελ.49-50
2.3.1 Αζόλιμνος	σελ.50
2.3.2 Βάρη	σελ.51
2.3.3 Μέγα Γιαλός	σελ.51
2.3.4 Ποσειδωνία	σελ.51-54
2.3.5 Αναφορά σε Χρούσσα – Μάννα – Επισκοπείο – Παρακοπή	σελ.54-55
2.3.6 Φοίνικας	σελ.55
2.3.7 Γαλησσάς	σελ.55-56
2.3.8 Αναφορά στις Δυτικές Παραλίες	σελ.56-57
2.3.9 Κίνι	σελ.57
3. Οικονομία	σελ.57-60
3.1 Νεώριο Σύρου	σελ.60-62

B. ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ : ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

4. Αρχιτεκτονική

4.1 Χαλανδριανή	σελ.63
4.2 Σαν Μιχάλης	σελ.63
4.3 Άνω Σύρος	σελ.63-64
4.3.1 Αξιοθέατα Άνω Σύρου	
4.3.1.α. Άγιος Γεώργιος(Σαν Τζώρτζης)	σελ.64
4.3.1.β. Μονή των Ιησουιτών	σελ.64-65
4.3.1.γ. Μονή Καπουτσίνων	σελ.65
4.4 Η περιοχή της Ερμούπολης	
4.4.1 Αρχιτεκτονική Ερμούπολης	σελ.65-66
4.4.2 Αξιοθέατα Ερμούπολης	
4.4.2.α. Δημοτικό θέατρο Απόλλων	σελ.66-67
4.4.2.β. Κοιμητήριο Αγίου Γεωργίου	σελ.67
4.4.2.γ. Ναός της Κοιμήσεως της Θεοτόκου	σελ.67
4.4.2.δ. Άγιος Νικόλαος ο «Πλούσιος»	σελ.67-68
4.4.2.ε. Μητροπολιτικός ναός της Μεταμορφώσης του Σωτήρος	σελ.68
4.4.2.στ. Ιερός Ναός Ανάστασης	σελ.68
4.5 Χωριά	
4.5.1 Αρχιτεκτονική των χωριών	σελ.68
4.5.2 Αξιοθέατα των χωριών	
4.5.2.α. Ιερά Μονή Αγίας Βαρβάρας	σελ.69
4.5.2.β. Παναγία Φανερωμένης	σελ.69
5. Πολιτισμός	
5.1.α. Αρχαιολογικό μουσείο	σελ.69
5.1.β. Βιομηχανικό μουσείο	σελ.69-70
5.1.γ. Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης	σελ.70

5.2 Δημοτική Βιβλιοθήκη	σελ.70
5.3 Πινακοθήκη Κυκλάδων	σελ.70
5.4 Μουσείο αλιευτικών σκαφών, υδρόβιων οργανισμών και οστράκων	σελ.70
5.5 Έκθεση ιστορικού αρχείου Άνω Σύρου	σελ.70
5.6 Μουσείο Μάρκου Βαμβακάρη	σελ.70-71
5.7 Έκθεση παραδοσιακών επαγγελμάτων	σελ.71
5.8 Γαστρονομία	σελ.71-73
5.9 Διασκέδαση – Εκδηλώσεις	σελ.73-74
5.10 Αθλητισμός	σελ.74
5.11 Αγορά	σελ.74-75
6.Κοινωνία	
6.1 Ο καθολικισμός στην Σύρο	σελ.75-77
6.2 Οι « Λέσχες »	σελ.77-78
6.3 Σύλλογοι	σελ.78-79
6.4 Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	σελ.79
6.5 Δήμοι	σελ.79-80
6.6 Εκπαίδευση	σελ.81
6.7 Αναδρομή τουριστικής κίνησης στην Σύρο	σελ.81-85
Στατιστικά.....	σελ.86-87

Γ. ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ : ΟΙ ΘΕΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΣΥΡΟΥ

7. Θετικές επιπτώσεις

7.1 Οικονομία	σελ.88-89
7.2 Πρόγραμμα ΘΗΣΕΑΣ	σελ.89-91
7.3 Κοινωνία	σελ.91
7.4 Η κυκλοφορία στους δρόμους της Σύρου	σελ.91-92
7.5 Νυχτερινή ζωή	σελ.92-93
7.6 Πολιτισμός	σελ.93-94

7.6.1	Νέο Μουσείο	σελ.94
7.6.2	Νέος χώρος τέχνης	σελ.94
7.6.3	Συντήρηση αρχαιοτήτων	σελ.94
7.7	Δημόσιες σχέσεις	σελ.95
7.8	Περιβάλλον	
7.8.1	Υποδομή	σελ.95-96
7.8.2	Ενεργειακό ζήτημα	σελ.96
7.8.3	Ανακύκλωση	σελ.97-98
7.8.4	Απόβλητα	σελ.98
7.8.5	Καθαριότητα	σελ.99
8.	Αρνητικές επιπτώσεις	
8.1	Απουσία ενιαίας τουριστικής στρατηγικής και προβολής.....	σελ.99-100
8.2	Έλλειψη τουριστικής συνείδησης και γνώσης των εργαζομένων στον τουρισμό	σελ.100
8.3	Δυσανάλογη αύξηση κλινών	σελ.100-101
8.4	Καθυστέρηση της λειτουργίας της Διεύθυνσης Τουρισμού της Περιφέρειας	σελ.101
8.5	Έλλειψη γραφείων που ασχολούνται με εισερχόμενο τουρισμό (incoming)	σελ.101
8.6	Ανταγωνισμός	σελ.101-102
8.7	Δρομολόγηση ταχυπλόων	σελ.102
8.8	Έλλειψη υποδομής για ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού	σελ.102
8.9	Κυκλοφοριακό – Συγκοινωνίες	σελ.102-103
8.10	Αεροδρόμιο	σελ.103
8.11	Ψυχολογία Συριανών	σελ.103-105
Δ. ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ		
9.	Προτάσεις για την ανάπτυξη του τουριστικού προϊόντος	σελ.106-117
ΕΠΙΛΟΓΟΣ		σελ.118
Βιβλιογραφία		σελ.119-124

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	σελ.125
Στατιστικά στοιχεία.....	σελ.126-127
Φωτογραφικό υλικό	σελ.128-130
Άρθρα από τον Συριανό Τύπο.....	σελ.131-148
Ερωτηματολόγιο συνέντευξης φορέων του νησιού.....	σελ.149

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εργασία που ετοιμάσαμε κατατοπίζει τον αναγνώστη όσον αφορά στην ιστορία της, το που βρίσκεται γεωγραφικά, τους φυσικούς της πόρους και τον πολιτισμό της. Παρουσιάζουμε ακόμη πολιτικά, οικονομικά και πολιτιστικά στοιχεία για την ζωή του τόπου από το χθες ως τις μέρες μας.

Σχετικά με τον τουρισμό, ξεκινάμε αναδρομικά την πορεία από τις πρώτες απόπειρες που έχουν καταγραφεί, έπειτα αξιολογούμε τις κινήσεις που έχουν πραγματοποιηθεί και κορυφώνουμε προτείνοντας τις ιδέες μας για περαιτέρω ανάπτυξη.

Ακόμα παραθέτουμε παράρτημα με άρθρα από τον Συριανό Τύπο, φωτογραφίες του νησιού, στατιστικά στοιχεία και ερωτηματολόγιο συνέντευξης από φορείς του νησιού.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΝΗΣΙΩΝ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΓΕΝΙΚΑ:

Ο τουρισμός είναι μια από τις βασικότερες δραστηριότητες στα ελληνικά νησιά. Η τελευταία τάση σε αυτά όπως και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας είναι η στροφή από τον μαζικό τουρισμό σε πιο φιλοπεριβαλλοντικές μορφές τουρισμού. Οι πολιτικές που ακολουθούνται για να αλλάξουν τα πρότυπα του τουρισμού στα ελληνικά νησιά θα χρειαστεί να λάβουν υπ' όψιν τους τα μοναδικά τους χαρακτηριστικά, τις υπάρχουσες πραγματικότητες και να βασίζονται στην εκμετάλλευση των τοπικών, φυσικών και πολιτιστικών πόρων με σκοπό να αναπτύξουν νέες μορφές τουρισμού (Spilanis & Vayanni, 2003).

Ο τουρισμός είναι μια από τις πιο σημαντικές, γρήγορα αναπτυσσόμενες οικονομικές δραστηριότητες, ιδιαίτερα από το τελευταίο μισό του 20^{ου} αιώνα. Στην Ελλάδα και ιδιαίτερα στο Αιγαίο, υπάρχουν πολυάριθμα μικρά και μεσαίου μεγέθους νησιά που κατοικούνται. Για τα περισσότερα από αυτά η βασική οικονομική δραστηριότητα, για τις τρεις προηγούμενες δεκαετίες, υπήρξε ο τουρισμός, ο οποίος επηρέασε όχι μόνο την οικονομική ζωή των νησιών, αλλά επίσης την δομή του πληθυσμού τους και τις περιβαλλοντολογικές συνθήκες.

Η γρήγορη και ανεξέλεγκτη αύξηση στην εισροή του τουρισμού, έχει προκαλέσει σημαντικές αρνητικές επιδράσεις στο φυσικό αλλά και στο δομημένο περιβάλλον. Σε ορισμένες περιπτώσεις, το φαινόμενο είναι τόσο έντονο, και δύσκολο να αντιστραφεί, ώστε σε συνδυασμό με την χαμηλή ποιότητα υπηρεσιών, συμβάλει στο διαρκή υποβιβασμό του τουριστικού προϊόντος και την μείωση των κερδών των εν λόγω κοινοτύπων και της εθνικής οικονομίας. Εάν αυτή η τάση συνεχίσει, η ενίσχυση της τουριστικής βιομηχανίας είναι αβέβαιη.

Η εμφάνιση νέων τουριστικών προορισμών έχει αυξήσει τον ανταγωνισμό ανάμεσα στους υπάρχοντες τουριστικούς προορισμούς που προσφέρουν ήλιο, θάλασσα και άμμο. Υπάρχει επίσης μια αυξημένη διαφοροποίηση στην ζήτηση του τουρισμού και μια τάση για νέες μορφές ενεργού και με ιδιαίτερο ενδιαφέρον τουρισμού. Αυτές οι μορφές τουρισμού, (όπως ο αγροτουρισμός, ο πολιτιστικός, συνεδριακός, ναυτιλιακός, γαστρονομικός και φυσικός τουρισμός), βασίζονται στα μοναδικά χαρακτηριστικά φυσικές πηγές της κάθε περιοχής.

Τις τελευταίες δύο δεκαετίες η ανάπτυξη του ενδιαφέροντος για το περιβάλλον και οι πολιτικές που έχουν αναπτυχθεί προς αυτήν τη κατεύθυνση έχουν ενθαρρύνει την αύξηση σε φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα και υπηρεσίες. Οι όροι «ενίσχυση» και «ενισχυμένος τουρισμός» κυριαρχούν στην λογοτεχνία και στα περισσότερα αναπτυξιακά προγράμματα, αν και υπάρχει μια σύγχυση όσον αφορά την έννοιά τους και την σημασία τους.

Ένα μεγάλο πρόβλημα στην λογοτεχνία είναι ότι δεν υπάρχει ξεκάθαρος και λειτουργικός ορισμός του ενισχυμένου τουρισμού. Αυτό οδηγεί σε σύγχυση όσον αφορά τι σημαίνει ενισχυμένος τουρισμός στην πράξη και πως μπορεί να επιτευχθεί. Συχνά ο ενισχυμένος τουρισμός θεωρείται ότι συμπίπτει με τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού και ιδιαίτερα με τον οικοτουρισμό ο οποίος φαίνεται να είναι ο πιο αγαπητός και πιο γνωστός νέος τύπος τουρισμού.

Ο παγκόσμιος οργανισμός τουρισμού ορίζει την ανάπτυξη του ενισχυμένου τουρισμού ως την ανάπτυξη που εξυπηρετεί τις ανάγκες των τουριστών και των περιοχών που φιλοξενούν τουρίστες ενώ προστατεύουν και τονώνουν τις ευκαιρίες για το μέλλον. Αντιμετωπίζεται σαν ο τρόπος που οδηγεί στη διαχείριση όλων των πόρων με τέτοιο τρόπο ώστε οι οικονομικές, κοινωνικές και αισθητικές ανάγκες να μπορούν να εκπληρωθούν ενώ ταυτόχρονα διατηρείται η πολιτιστική ακεραιότητα, οι απαραίτητες οικολογικές διαδικασίες, η σύγβιολογική ποικιλία και τα συστήματα υποστήριξης της ζωής.

Η εισαγωγή του όρου οικοτουρισμός, παραπάνω, είναι πολύ πιθανό να προκαλέσει περισσότερη σύγχυση από τη στιγμή που ορίζεται ως υπεύθυνο προς το περιβάλλον ταξίδι και επίσκεψη σε σχετικά αγνές περιοχές με σκοπό να εκτιμήσει κανείς τη φύση που προάγει την συντήρηση του φυσικού πλούτου, έχει χαμηλή επίδραση από τους επισκέπτες και παρέχει μια πλεονεκτικά ενεργή κοινωνικό-οικονομική εμπλοκή των τοπικών πληθυσμών. Αλλά αυτός ο ορισμός προτείνει ότι θα έπρεπε να κατατάξουμε τον οικοτουρισμό ως μια νέα μορφή τουρισμού, μαζί με τον αγροτουρισμό, τον πολιτιστικό τουρισμό, συνεδριακό τουρισμό και όχι ως μια κατάσταση της τουριστικής δραστηριότητας. Η σύγχυση οφείλεται στον οικοτουρισμό αφού έχει θεωρηθεί ως φιλικός προς το περιβάλλον και τις κοινωνίες που φιλοξενούν, και επομένως συνδεθεί με τον ενισχυμένο τουρισμό. Ενώ αυτό θα μπορούσε να είναι αλήθεια, αυτό μόνο εφαρμόζεται εάν η δραστηριότητα είναι επίσης οικονομικά και κοινωνικά βιώσιμη σε μια συγκεκριμένη περιοχή.

Από την άλλη πλευρά, η τουριστική δραστηριότητα μπορεί να χωριστεί σε δυο μεγάλες κατηγορίες: τον συμβατικό τουρισμό και νέες μορφές τουρισμού. Ο όρος συμβατικός τουρισμός χρησιμοποιείται με σκοπό να τονίσει την σημασία της αγοράς, τον καθορισμό τιμών των πόρων που χρησιμοποιούνται ως συντελεστές παραγωγής και μια έλλειψη ενδιαφέροντος για το περιβάλλον εκτός σε ότι έχει σχέση με το τουριστικό προϊόν και διάφορους εξωτερικούς παράγοντες. Επίσης προτιμάται με τον όρο μαζικός τουρισμός καθώς ο όρος δείχνει τον τρόπο με τον οποίο οργανώνεται η δραστηριότητα και όχι ένα είδος τουρισμού ή μια εννοιολογική προσέγγιση. Οι νέες μορφές τουρισμού χωρίζονται σε εναλλακτικές μορφές και μορφές ιδιαιτέρου ενδιαφέροντος. Οι ξεχωριστές μορφές τουρισμού καθορίζονται από τα ιδιαίτερα κίνητρα που επιφέρουν στον τουρισμό, ενώ οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού σχετίζονται με τον τρόπο που οργανώνεται το ταξίδι

και την προθυμία των τουριστών να μάθουν για την περιοχή υποδοχής και να καταναλώνουν φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα.

Οι νέες μορφές τουρισμού μπορεί να είναι είτε οικονομικά βιώσιμες ή φιλικές προς το περιβάλλον ή και τα δύο. Όλες οι νέες μορφές τουρισμού δεν έχουν τις ίδιες επιπτώσεις στο περιβάλλον, αν και θεωρούνται πιο διαρκείς από τον συμβατικό τουρισμό.

Ο συμβατικός τουρισμός δεν θεωρείται διαρκής, αφού πολλά προβλήματα έχουν ανιχνευτεί στην εφαρμογή του μέχρι σήμερα. Αρκετοί προκαλούν μεγαλύτερη σύγχυση εξαιτίας του γεγονότος ότι οι όροι «διαρκής ανάπτυξη» και «διαρκής τουρισμός» χρησιμοποιούνται με διαφορετικό τρόπο. Οι δύο αυτοί όροι μπορούν να θεωρηθούν ως η διαδικασία για την βελτίωση της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντολογικής απόδοσης από μια υπάρχουσα κατάσταση (διαφορετική για κάθε περιοχή) και όχι ως μία προκαθορισμένη κατάσταση (η ίδια για όλες τις περιοχές). Κάθε προσπάθεια που συμβάλλει στην μείωση των περιβαλλοντολογικών πιέσεων και τη διατήρηση της ισορροπίας στο περιβάλλον, σε συνδυασμό με την βελτίωση των οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών στην περιοχή υποδοχής, μπορεί να χαρακτηριστεί ως ενισχυμένη επειδή υπάρχουν διαφορετικά επίπεδα ενίσχυσης/υποστήριξης.

Όλοι οι τύποι τουρισμού μπορούν να είναι υποστηρίξιμοι, κάτω από ορισμένες συνθήκες, δηλαδή στο ότι σέβονται την τοπική κοινωνία και το περιβάλλον της περιοχής στην οποία βρίσκονται. Αυτή είναι συγκεκριμένα η περίπτωση για τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού που αναπτύσσονται σε οικολογικά ευαίσθητες περιοχές και σε περιοχές με σημαντικά πολιτιστικά μνημεία που πρέπει να συντηρηθούν και να προστατευθούν. Ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη της τουριστικής υποδομής, η μετέπειτα λειτουργία και η διαδικασία πρόωθησης θα πρέπει να εστιάζει σε περιβαλλοντολογικά, κοινωνικά, πολιτιστικά και οικονομικά κριτήρια υποστήριξης, έτσι ώστε να διασφαλίσει ότι το φυσικό περιβάλλον και η κοινωνικό-πολιτιστική δομή των κοινοτήτων

υποδοχής δεν θα βλαφθούν από την άφιξη των τουριστών. Αντίθετα οι τοπικές κοινότητες θα πρέπει να ωφεληθούν από τον τουρισμό, οικονομικά και πολιτιστικά. Η υποστήριξη υπονοεί ότι οι επιχειρήσεις όπως και οι κοινότητες μέσα στις οποίες λειτουργούν, έχουν να κερδίσουν κάτι από τον τουρισμό.

Κάθε σχέδιο δράσης που αναζητά να απομακρυνθεί από τον συμβατικό τουρισμό και να εφαρμόσει νέες μορφές τουρισμού είναι ευπρόσδεκτο, αφού συμβάλλει στην ανάπτυξη της περιοχής. Το να αλλάξει κανείς το μοντέλο του συμβατικού τουρισμού δεν είναι ένα εύκολο πράγμα γιατί βασίζεται σε δυνατούς μηχανισμούς της αγοράς. Ωστόσο, δεν είναι αδύνατο, ιδιαίτερα εάν λάβουμε υπ' όψιν μας τις πρόσφατες αλλαγές σε τουριστικές προτιμήσεις για διακοπές, την περιβαλλοντολογική συνείδηση των καταναλωτών και την ανάπτυξη των περιβαλλοντολογικά φιλικών τεχνολογιών.

ΟΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΑ ΝΗΣΙΑ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

Τα νησιά επιδεικνύουν σημαντικές διαφορές και ιδιαιτερότητες σε σύγκριση με τις ηπειρωτικές περιοχές σχετικά με τους φυσικούς πόρους, οικονομική ανάπτυξη, κοινωνία και κουλτούρα, τρόπο ζωής, τοπίο και οικισμούς.

Το μικρό τους μέγεθος, οι περιορισμένοι πόροι, η γεωγραφική διασπορά και απομόνωση είναι χαρακτηριστικά της στενότητας αντίληψης, και αυτά θεωρούνται εμπόδιο στην ανάπτυξη των νησιών σε σύγκριση με τις ηπειρωτικές περιοχές. Αυτοί είναι οι λόγοι γιατί τα νησιά χαρακτηρίζονται ως λιγότερο ευνοούμενες περιοχές στην ευρωπαϊκή νομοθεσία. Από την άλλη πλευρά, αυτά τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά τα κάνουν ελκυστικά ως τουριστικούς προορισμούς.

Στην Ελλάδα υπάρχουν 112 κατοικήσιμα νησιά, εκατοντάδες μη κατοικημένων νησίδων και μια ακτογραμμή περίπου 15.000 χιλιομέτρων. Ο μεγάλος αριθμός των νησιών, η γεωγραφική θέση της χώρας στην Μεσόγειο Θάλασσα με ήπιες κλιματολογικές συνθήκες, η πλούσια ιστορία του τόπου και ο αρχαιοελληνικός πολιτισμός έχουν οδηγήσει στην γρήγορη ανάπτυξη της τουριστικής δραστηριότητας.

Η τουριστική ανάπτυξη στην Ελλάδα είναι κατά το μεγαλύτερο μέρος της βασισμένη σε νησιά όπου το μοντέλο των τριών στοιχείων: άμμος, θάλασσα, ήλιος έχει εφαρμοστεί για πολλά χρόνια. Ο συμβατικός τουρισμός στα νησιά βασίζεται κατά το μεγαλύτερο μέρος του σε ειδικά ναυλωμένες πτήσεις για αλλοδαπούς τουρίστες (μαζικός τουρισμός). Οι εσωτερικοί τουρίστες επίσης αποτελούν ένα κομμάτι της αγοράς, και κατά ένα μεγάλο βαθμό ταξιδεύουν ανεξάρτητα/μεμονωμένα Τέλος, υπάρχουν πολλοί τουρίστες που έχουν δεύτερη κατοικία στα νησιά, ιδιαίτερος σε νησιά που βρίσκονται κοντά σε αστικά κέντρα (Αίγινα, Κέα, Άνδρος, Σπέτσες, Κύθνος, Σέριφος, Σύρος) τα οποία σταδιακά ενσωματώνονται στο μητροπολιτικό σύστημα και τη ζωή επιρροής ως περιοχές για αναψυχή και δεύτερη κατοικία.

Διάφοροι δείκτες, όπως το μέγεθος, ο αριθμός των καταλυμάτων και ο αριθμός των τουριστών, δείχνουν την σημασία των νησιών για την τουριστική ανάπτυξη της Ελλάδας. Ένα ποσοστό της τάξης του 54% των τουριστικών καταλυμάτων στην Ελλάδα συγκεντρώνεται σε έξι νομούς, τέσσερις από τους οποίους είναι νησιωτικοί. Επιπλέον το 73,8% των τουριστικών καταλυμάτων στην Ελλάδα συγκεντρώνεται σε 12 από τους 52 νομούς της χώρας και εννιά από τους δώδεκα, είναι νησιωτικοί. Στα νησιά του Αιγαίου βρίσκεται το 27,6% όλων των ξενοδοχειακών κλινών στην Ελλάδα, στην Κρήτη υπάρχει ένα 19,6% και στα Ιόνια νησιά 10,2%. Συνολικά, τα νησιά συνεισφέρουν ένα ποσοστό 57,3% των ξενοδοχειακών κλινών όλης της χώρας. Επιπλέον, το 65% του συνόλου των διανυκτερεύσεων των τουριστών ανήκει στους νησιωτικούς

νομούς (32,7% στα νησιά του Αιγαίου, 61,6% εκ των οποίων είναι στη Ρόδο, 21,8% στην Κρήτη και 10,6% στα νησιά του Ιονίου).

Ακόμη και σε μια ομοιογενή περιοχή όπως την περιοχή του Νοτίου Αιγαίου το μοντέλο τουριστικής ανάπτυξης είναι διαφορετικό για κάθε νησί. Αυτές οι διαφορές αφορούν την κλίμακα και τον τύπο της τουριστικής ανάπτυξης. Για παράδειγμα, τα μεγάλα ξενοδοχεία και οι αλλοδαποί τουρίστες συγκεντρώνονται σε μερικά νησιά (Ρόδος, Κώς, Σαντορίνη, Θήρα, Μύκονος, Πάρος) ενώ εσωτερικοί τουρίστες επισκέπτονται όλα τα νησιά και μένουν σε ενοικιαζόμενα δωμάτια.

Ο συμβατικός τουρισμός έχει βοηθήσει στο να σταματήσουν τα προηγούμενα οικονομικά προβλήματα και οι πληθυσμιακές απώλειες μέσα από τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας/δουλειών, οι οποίες μέχρι ορισμένου σημείου ισορρόπησαν το χάσιμο των θέσεων εργασίας στον γεωργικό και κατασκευαστικό τομέα, μέσα από αυξήσεις στο εσωτερικό προϊόν και εισόδημα. Το γεγονός ότι πολλοί άνθρωποι απασχολούνται στον τομέα του τουρισμού οδήγησε σε μια πληθυσμιακή ανάπτυξη και σε μείωση των ρυθμών εξωτερικής μετανάστευσης οι οποίοι ήταν πολύ υψηλοί στα νησιά του Αιγαίου τις προηγούμενες δεκαετίες.

Το ποσοστό των εργατών στον τομέα του τουρισμού σε σύγκριση με άλλους τομείς είναι πολύ υψηλό, ιδιαίτερα στις Κυκλάδες και τα Δωδεκάνησα (την περιοχή του Νοτίου Αιγαίου) όπου ήταν 11,97% το 1981 και 26,08% το 1991, σε σύγκριση με 3,69% και 4,95% στην Ελλάδα στο σύνολό της.

Η οικονομική ανάπτυξη είναι σίγουρα συνδεδεμένη με την ένταση και την διάρκεια της τουριστικής ανάπτυξης, η οποία ποικίλει ανάμεσα στις νησιωτικές περιοχές της Ελλάδας.

Από την άλλη πλευρά έχουν γίνει πολλές αλλαγές που επηρεάζουν αρνητικά την ενίσχυση του τουρισμού των νησιών του Αιγαίου. Οι πιο σημαντικές αρνητικές επιρροές σχετίζονται με: 1) την ανικανότητα να επενδυθούν τα κέρδη που προέρχονται από την τουριστική δραστηριότητα με

σκοπό να αυξήσουμε το φυσικό κεφάλαιο και την δυνατότητα της τοπικής παραγωγής, 2) την μείωση σε ποιότητα και ποσότητα του φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου και 3) το σχετικά χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο των εργαζομένων (ανθρώπινο δυναμικό) στην περιοχή επειδή ο συμβατικός τουρισμός προσφέρει μερικές ευκαιρίες για τους εργαζομένους να αποκτήσουν δεξιότητες ή για την εφαρμογή κάποιας καινοτομίας. Οι κύριοι λόγοι για την εμφάνιση οικονομικών προβλημάτων είναι η χαμηλή προστιθέμενη αξία ανά τουρίστα (κυρίως εξαιτίας της περιορισμένης τουριστικής αγοράς, τις χαμηλές δαπάνες ανά τουρίστα, το υψηλό επίπεδο ανταγωνισμού ανάμεσα στους προορισμούς που προσφέρουν το ίδιο προϊόν και την αστάθεια της ζήτησης εξαιτίας των εξωτερικών παραγόντων) τη διαρροή του εισοδήματος από την τοπική οικονομία και την μεταφορά της πλεονάζουσας αξίας από την περιοχή στις χώρες προέλευσης.

Τα περιβαλλοντολογικά προβλήματα έχουν επίσης εμφανιστεί εξαιτίας της κατασκευής μεγάλης κλίμακας υποδομής, την αστικοποίηση και συμφόρηση που απορρέει από τον αυξανόμενο αριθμό τουριστών, την εξωτερική χρήση από τα λειτουργικά κόστη των ξενοδοχείων, τις αυξήσεις στην κατανάλωση νερού και ενέργειας και στην παραγωγή στέρεων αποβλήτων. Αυτοί είναι οι βασικοί παράγοντες που θέτουν σε κίνδυνο την ενίσχυση του τουριστικού τομέα καθώς επίσης και ολόκληρη την αναπτυξιακή διαδικασία.

Σε μια έκθεση του Ελληνικού Εθνικού Τουριστικού Οργανισμού και του Κέντρου Σχεδιασμού και Οικονομικής Έρευνας (GNTO & CPER, 1994:1.3.2 – μετάφραση) τα οικονομικά προβλήματα του τουριστικού τομέα εντοπίζονται ξεκάθαρα:

Το ελληνικό τουριστικό προϊόν δεν αναζωογονείται, παραμένει στην υπάρχουσα κατάσταση. Η ανταγωνιστικότητα επιτυγχάνεται από διαρκείς μειώσεις στις τιμές. Τα έσοδα επίσης μειώνονται και σε πολλές περιπτώσεις η τιμή του τουριστικού προϊόντος δεν καλύπτει ούτε καν τα έσοδα. Αυτό έχει

συμβεί σε πολλές περιοχές της Ελλάδας, κατά την τελευταία δεκαπενταετή περίοδο.

Αυτό το συμπέρασμα βγαίνει από την ανάλυση των οικονομικών δεδομένων σε εθνικό επίπεδο (έξοδα ανά άτομο, τα οφέλη που προκύπτουν από τον τουρισμό και πώς συγκρίνεται με άλλους τουριστικούς προορισμούς στην Ευρώπη και αλλού στην Μεσόγειο).

Δυστυχώς, παρά τις πολύ ποιοτικές πληροφορίες που εντοπίζουν τα όρια των θετικών αποτελεσμάτων του συμβατικού τουρισμού και τα προβλήματα ενίσχυσής του, δεν υπάρχουν συγκρίσιμα στατιστικά δεδομένα. Αυτό το πρόβλημα επίσης σχετίζεται με οικονομικούς και περιβαλλοντολογικούς παραμέτρους (οικονομικούς = τουριστικές δαπάνες, πολλαπλασιαστής), (περιβαλλοντολογικούς = ποσότητα και κατανάλωση πόσιμου νερού, την ποιότητα του νερού για μπάνιο) σε επίπεδο νησιού. Τέτοια δεδομένα είναι απαραίτητα για την αξιολόγηση της κατάστασης και για την εκτίμηση των πολιτικών που υιοθετούνται.

ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΝΑ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΘΕΙ Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ

ΠΑΡΟΧΗ

Το πρόβλημα της ενίσχυσης του τουρισμού στην Ελλάδα έχει αναγνωριστεί από τις αρχές του 1990, και έχει οδηγήσει σε μερικές διασκορπισμένες προσπάθειες να διαφοροποιηθεί το τουριστικό προϊόν, πιο πολύ σε τοπικό παρά σε εθνικό επίπεδο, αλλά χωρίς στρατηγικό σχεδιασμό. Με σκοπό να προωθηθεί ο ενισχυμένος τουρισμός, οι προσπάθειες κατευθύνονται στην παροχή υψηλής ποιότητας, διαφοροποιημένα τουριστικά προϊόντα αντί για μαζικές και σταθερές τουριστικές υπηρεσίες. Η τελευταία αναφορά αφορά υπηρεσίες -βασική στέγαση, τροφοδοσία και διασκέδαση- που είναι χαμηλού κόστους και χαμηλής προστιθέμενης αξίας και οι οποίες έχουν σχέση με χαμηλής μόρφωσης υπαλλήλους και δωρεάν κατανάλωση φυσικών πόρων.

Αντίθετα, η προηγούμενη (αναφορά) αναφέρεται σε ένα ενσωματωμένο προϊόν βασισμένο στα ενδογενή χαρακτηριστικά της περιοχής, που έχει υψηλή προστιθέμενη αξία, ελκύει τουρίστες υψηλού μορφωτικού επιπέδου, ενσωματώνει πρόσφατη έρευνα και καινοτόμες τεχνικές, απασχολεί ικανούς εργαζόμενους και έχει υψηλές περιβαλλοντολογικές προδιαγραφές.

Οι προσπάθειες σε διάφορα νησιά να απομακρυνθούν από το συμβατικό μοντέλο και να στραφούν σε νέα τουριστικά προϊόντα συζητιούνται και κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία είναι η οικολογική διαδικασία, όπου γίνονται προσπάθειες να μειωθεί ο αντίκτυπος των τουριστικών εγκαταστάσεων στο περιβάλλον. Η δεύτερη κατηγορία αφορά τύπους τουρισμού ιδιαίτερου ενδιαφέροντος, όπου τα οικονομικά οφέλη είναι μεγαλύτερα αλλά όχι τα περιβαλλοντολογικά οφέλη. Και τέλος, η τρίτη κατηγορία εναλλακτικών μορφών τουρισμού, αφορά δραστηριότητες που είναι πιο επικερδείς για την τοπική οικονομία από το συμβατικό τουρισμό και επίσης πιο φιλική προς το περιβάλλον.

ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ: Πράσινος/Οικολογικός τουρισμός

Αν και οι αρνητικές επιδράσεις του τουρισμού στις νησιωτικές περιοχές έχουν αναγνωριστεί πολλές φορές, είτε σε επιστημονική λογοτεχνία είτε σε πολιτικό επίπεδο, οι ενέργειες που έγιναν για να προωθηθεί η οικολογική στροφή της τουριστικής δραστηριότητας στα νησιά έχει περιορισθεί. Αυτές οι ενέργειες αφορούν και τον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα.

Όσον αφορά τον ιδιωτικό τομέα, υπήρξαν κάποιες προσπάθειες στο να γίνουν οι εταιρίες πιο οικολογικές εφαρμόζοντας ένα από τα συστήματα περιβαλλοντολογικής διαχείρισης. Στην Ελλάδα υπάρχει μόνο ένα ξενοδοχείο (που βρίσκεται στην ηπειρωτική χώρα) που κατέχει το EMAS πιστοποιητικό.

Άλλες ενέργειες έγιναν που δεν έχουν σχέση με τις διαδικασίες ενός συγκεκριμένου κριτηρίου. Το 1992, η Grecotel, η μεγαλύτερη ξενοδοχειακή εταιρία στην Ελλάδα, με 22 τεσσάρων και πέντε αστέρων ξενοδοχεία που

βρίσκονται κατά κύριο λόγο στα νησιά, έγινε η πρώτη ομάδα ξενοδοχείων στη Μεσόγειο που ίδρυσε ένα περιβαλλοντολογικό και πολιτιστικό τμήμα. Επιπλέον μερικά ξενοδοχεία έχουν λάβει μέτρα για να μειώσουν την κατανάλωση των φυσικών πόρων (κυρίως νερό και ενέργεια) χρησιμοποιώντας τις χρηματοδοτικές ευκαιρίες για την αναβάθμιση παλαιών ξενοδοχείων που εντάσσονται στο Νόμο Ανάπτυξης. Επιπλέον έχουν γίνει βήματα για την χρήση χλωριούχων καθαριστικών προϊόντων με σκοπό να μειωθούν τα τοξικά απόβλητα και να χρησιμοποιήσουν μεγάλα πακέτα φαγητού έτσι ώστε να μειωθούν τα στερεά απόβλητα.

Όσον αφορά το δημόσιο τομέα, πολλές μελέτες έχουν εισαχθεί από το 1987 για την προστασία του περιβάλλοντος από τις τοπικές και περιφερειακές αρχές, που χρηματοδοτήθηκαν από τα Ευρωπαϊκά Δομικά Κεφάλαια. Πιο συγκεκριμένα, πολλά αποχετευτικά δίκτυα και εργοστάσια έχουν κατασκευαστεί σε νησιωτικές περιοχές για να διαχειριστούν τα απόβλητα νερά και έτσι να μειώσουν την μόλυνση των θαλασσών. Ωστόσο υπάρχουν μερικά σχέδια/μελέτες που αφορούν την διαχείριση και ανακύκλωση στερεών αποβλήτων.

Τελικά, η εφαρμογή των 21 σχεδίων της Τοπικής Ημερήσιας Διάταξης που μπορεί να συμβάλλει στην μείωση των περιβαλλοντολογικών πιέσεων, δεν ήταν πετυχημένη στην Ελλάδα. Στις νησιωτικές περιοχές, εφαρμόστηκε μόνο στην Ζάκυνθο, για την διαχείριση των στερεών αποβλήτων.

Μπορούμε να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι τα περιβαλλοντολογικά θέματα δεν είναι υψηλής προτεραιότητας ούτε για τον δημόσιο ούτε για τον ιδιωτικό τομέα, παρά τα πολλά παράπονα που έχουν εκφραστεί για κακή διαχείριση από τουρίστες και τουριστικούς πράκτορες.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ: Ανάπτυξη τουρισμού (ιδιαιτέρου ενδιαφέροντος)

Μερικές, ξεχωριστές μορφές ιδιαιτέρου ενδιαφέροντος τουρισμού στα νησιά του Αιγαίου εξετάζονται παρακάτω:

Συνεδριακός Τουρισμός:

Αυτός ο ειδικός τύπος τουρισμού είναι αρκετά ανεπτυγμένος σε νησιά όπως η Ρόδος, η Κως, η Κρήτη όπου υπάρχουν ξενοδοχεία με κατάλληλες εγκαταστάσεις/ανέσεις για αυτό το είδος τουρισμού. Δεν απέχει πολύ από τον συμβατικό τουρισμό όσον αφορά την αρνητική περιβαλλοντολογική επίδραση, εξαιτίας της ουσιαστικής δομής, την χαμηλή κατανάλωση τοπικών προϊόντων και έλλειψη σύνδεσης με την τοπική κουλτούρα. Το πλεονέκτημα του συνεδριακού τουρισμού είναι ότι μπορεί να εφαρμοστεί καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, και ιδιαίτερος στις περιόδους χαμηλής κίνησης, και έτσι η σημασία του για τους ξενοδόχους και τους υπαλλήλους της περιοχής είναι μεγάλη.

Η ύπαρξη μικρής κλίμακας συνεδριακής υποδομής σε άλλα νησιά, όπως Σαντορίνη, Σάμος, Χίος, Λέσβος και Λήμνος έχει βοηθήσει στην ανάπτυξη αυτού του τύπου τουρισμού που είναι μικρότερη σε κλίμακα και προσαρμόζεται καλύτερα στο περιβάλλον. Σε πολλές περιπτώσεις, η κατασκευή συνεδριακών κέντρων βασίστηκε στην ανακαίνιση παλαιών κτιρίων, το οποίο έχει βοηθήσει στην διατήρηση του τοπικού παραδοσιακού αρχιτεκτονικού στυλ, συμβάλλοντας στη συντήρηση και επαναχρησιμοποίηση των κτιρίων που είναι πολιτιστική μας κληρονομιά.

Παράκτιος Τουρισμός:

Το μεγάλο έργο για την κατασκευή μαρίνας στα νησιά, με σκοπό να αυξηθεί ο αριθμός γιότ στην περιοχή όλον το χρόνο, δεν ήταν πετυχημένη. Σε πολλά νησιά ωστόσο, μικρότερα έργα έγιναν για να βελτιωθούν οι υπάρχουσες προβλήτες και να βελτιωθεί η φιλοξενία των σκαφών.

Το αντικείμενο του έργου είναι να προσελκύσει περισσότερους τουρίστες με συγκεκριμένα ενδιαφέροντα στην ναυσιπλοΐα και ταυτόχρονα να δημιουργήσει τις συνθήκες για να παρατείνουν την διαμονή στα νησιά. Αυτές οι προσπάθειες στοχεύουν στο να προσφέρουν περισσότερες δραστηριότητες, μακριά από λιμάνια, για να μπορεί

κάποιος να παρακολουθήσει την μοναδική γλωρίδα και πανίδα και να θαυμάσει το παρθένο τοπίο. Για αυτό το σκοπό έχουν θεσπιστεί οι υπεράκτιοι αγώνες ναυσιπλοΐας (Ρεγκάτα του Αιγαίου) ανάμεσα στα μικρά νησιά του Αιγαίου Αρχιπελάγους με σκοπό να προσελκύσει περισσότερους επισκέπτες. Κατά τη διάρκεια των αγώνων, πολλά πολιτιστικά δρώμενα οργανώνονται για τους συμμετέχοντες, τους ντόπιους και τους τουρίστες.

Θαλάσσιος Τουρισμός:

Αν και η Ελλάδα έχει ένα αδιαμφισβήτητο συγκριτικά πλεονέκτημα σ' αυτό το είδος τουρισμού, καμία αξιόλογη πρωτοβουλία δεν έχει ληφθεί. Στην Πάρο όπου οι συνθήκες του ανέμου και των κυμάτων είναι ιδανικές, οι σερφερς συγκεντρώνονται κάθε καλοκαίρι και παίρνουν μέρος σε επίσημους και ανεπίσημους αγώνες. Η υπόγεια κατάδυση αναπτύσσεται, αν και η Εθνική Αρχαιολογική Υπηρεσία δεν δίνει την άδειά της, με σκοπό να απαγορεύσει το παράνομο εμπόριο αρχαιοτήτων. Η Μύκονος, η Πάρος, η Ρόδος, η Κως και η Κάλυμνος είναι τα νησιά στο Νότιο Αιγαίο μεσχόλες κατάδυσης.

Θρησκευτικός Τουρισμός:

Υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός θρησκευτικών μνημείων (εκκλησίες και μοναστήρια) σε πολλά νησιά (Τήνος, Πάτμος, Λέσβος, Χίος, Πάρος, Αμοργός) που είναι μέρος της εθνικής πολιτιστικής κληρονομιάς και προσελκύει επισκέπτες από όλη τη χώρα. Τα επιπλέον οφέλη από αυτή τη μορφή τουρισμού συμπεριλαμβανομένου το μοτίβο χαμηλής περιόδου επισκεψιμότητας, η αυξανόμενη απόκτηση για την κατανάλωση των τοπικών προϊόντων και την συμβολή και διατήρηση της παράδοσης.

Θεραπευτικός Τουρισμός:

Αυτός βασίζεται στον μεγάλο αριθμό των ιαματικών πηγών (spa) σε πολλές περιοχές (π.χ. Ικαρία, Κύθνος, Λέσβος, Ρόδος, Κως). Η έλλειψη

μοντέρνων εγκαταστάσεων και η απουσία προώθησης συνδέσμου με φυσικούς και υγιεινούς τρόπους ζωής έχει οδηγήσει σε σχετικά μικρό αριθμό τουριστών. Επιπλέον, οι περισσότερες από αυτές τις τοποθεσίες ιαματικών πηγών δεν έχουν διαφοροποιήσει το προϊόν τους και ως αποτέλεσμα ο αριθμός των επισκεπτών μειώνεται.

Εκπαιδευτικός Τουρισμός:

Το Πανεπιστήμιο του Αιγαίου και η πιθανή χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση για την ανάπτυξη του εκπαιδευτικού τουρισμού έχει ενθαρρύνει την ίδρυση/οργάνωση καλοκαιρινών σχολείων στη Λέσβο, Σέριφο και Μήλο και καλοκαιρινές κατασκηνώσεις στην Ψέριμο και το Καστελόριζο. Επιπλέον με δική τους πρωτοβουλία οι μαθητές από τη Νορβηγία επισκέπτονται την Λέσβο κάθε χρόνο και παρακολουθούν μαθήματα στο νησί από τον Απρίλιο ως τον Οκτώβριο.

ΤΡΙΤΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ: Ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του εναλλακτικού τουρισμού

Αυτή η κατηγορία περιλαμβάνει μορφές τουρισμού που σχετίζονται με φυσικές και πολιτιστικές πηγές, και υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός παραδειγμάτων:

Αγροτουρισμός:

Αυτός είναι μια από τις πρώτες εναλλακτικές μορφές τουρισμού που εφαρμόζεται συστηματικά στην Ελλάδα, χρησιμοποιώντας την χρηματοδότηση από την Ευρώπη για αγροτική ανάπτυξη. Σχεδόν τα 2/3 των καταλυμάτων του αγροτουρισμού στην Ελλάδα εντοπίζεται στα νησιά. Στο Αιγαίο υπάρχουν 3 αγροτουριστικά κτήματα στις Κυκλάδες και 14 στα Δωδεκάνησα. Ωστόσο τα περισσότερα αγροτουριστικά κτήματα βρίσκονται στα νησιά του Βορείου Αιγαίου (56 στη Λέσβο, 16 στη Χίο και 39 στη Σάμο).

Τα αποτελέσματα που συχνά αναζητούνται από τον αγροτουρισμό είναι:

- 1) να συμπληρώσει και να αυξήσει το εισόδημα των αγροτών, 2) την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας των κατοίκων των αγροτικών περιοχών, 3) να τονώσουν την παραγωγή των γεωργικών και χειροποίητων προϊόντων, 4) την προστασία του περιβάλλοντος, 5) την διατήρηση, προώθηση και τις χρήσεις της πολιτιστικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και τελικά 6) την ανάπτυξη μιας διαφορετικής μορφής τουρισμού. Αλλά στην πραγματικότητα οι νέες εγκαταστάσεις καταλυμάτων (στέγασης) έχουν κατασκευαστεί κοντά σε αγροτικές περιοχές και χωρίς να προσφέρουν καμία υπηρεσία, προϊόντα ή δραστηριότητες στη φάρμα όπως θα έπρεπε. Οι τουρίστες δεν μένουν σε αγροκτήματα και δεν αποκτούν εμπειρίες σχετικά με την καθημερινή ζωή των αγροτών. Στις περισσότερες περιπτώσεις δεν συμπεριλαμβάνεται ούτε καν το φαγητό στις παρεχόμενες υπηρεσίες ή όταν αυτό γίνεται τα προϊόντα δεν είναι από τα αγροκτήματα. Βασικά, αυτό το είδος καταλύματος δεν είναι ποτέ αγροτουριστικό, και απλώς λειτουργούσε σαν συμπλήρωμα στα ξενοδοχεία και τα ενοικιαζόμενα δωμάτια. Αυτοί οι ισχυρισμοί έχουν επιβεβαιωθεί από έρευνα που έγινε στη Λέσβο, όπου βρίσκονται τα περισσότερα αγροτουριστικά κτήματα όλων των νησιωτικών περιοχών. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι αν και το πρόγραμμα του αγροτουρισμού εμφανίζεται να είναι πετυχημένο όσον αφορά την βελτίωση του εισοδήματος και την προθυμία του αγρότη να διατηρήσει την γεωργική δραστηριότητα, τα περισσότερα αγροτουριστικά κτήματα στη Λέσβο λειτουργούν στη σκιά του μαζικού τουρισμού. Οι πελάτες και τα προϊόντα είναι τα ίδια και δεν υπάρχει καμία σύνδεση με την γεωργική παραγωγή, τα τοπικά προϊόντα ή την διατήρηση του περιβαλλοντολογικού ή πολιτιστικού τοπίου. Ο αγροτουρισμός στη Λέσβο είναι συμβατικός τουρισμός που διεξάγεται από αγρότες αλλά δεν είναι τουριστικός.

Πολιτιστικός Τουρισμός:

Σήμερα, οι προσπάθειες για να αναπτυχθεί ο πολιτιστικός τουρισμός σκοπό έχουν να επεκταθεί από τον ανενεργό αρχαιολογικό τουρισμό στα παγκοσμίως γνωστά αρχαιολογικά μέρη, σε ενεργή εξερεύνηση των πτυχών της τοπικής σύγχρονης κουλτούρας: τοπική κουζίνα, οικισμούς και παραδοσιακές δραστηριότητες και έθιμα. Σε πολλά νησιά υπάρχουν θεματικά μουσεία που βασίζονται σε ιδιαίτερα φυσικά ή πολιτιστικά χαρακτηριστικά της περιοχής ή σε μια παραδοσιακή δραστηριότητα. Παράδειγμα αποτελούν τα μουσεία ελιάς (Άνδρος, Λέσβος), τα μουσεία σαπουνιού και ούζου (Λέσβος), τα μουσεία βιομηχανικής και εξορυκτικής δραστηριότητας (Σύρος, Μήλος) και τα ναυτιλιακά μουσεία (Χίος Κρήτη, Άνδρος, Σύμη).

Οικοτουρισμός:

Ο οικοτουρισμός και οι δραστηριότητες που σχετίζονται με την φύση, ιδιαίτερα σε προστατευόμενες περιοχές ήταν ιδιαίτερα πετυχημένες από την αρχή του 1990. Οι πιο διάσημες και ανεπτυγμένες περιοχές στην Ελλάδα είναι το δάσος του Δαδιά, οι Πρέσπες, οι λίμνες Κερκίνη και Πλαστήρα, το βουνό της Πίνδου και τα δέλτα πολλών ποταμών. Οι κύριες δραστηριότητες σε αυτές τις περιοχές είναι παρακολούθηση πουλιών, κανό-καγιάκ, ορειβασία, ορεσίβιο ποδήλατο και πεζοπορία.

Μέχρι τώρα, η εκμετάλλευση των φυσικών πόρων έχει οδηγήσει σε ποικίλα αποτελέσματα στα νησιά. Ένα πολύ γνωστό παράδειγμα είναι το φαράγγι της Σαμαριάς στη Κρήτη, που είναι προστατευόμενη περιοχή, σύμφωνα με την λίστα μνημείων της ΟΥΝΕΣΚΟ. Υπάρχουν εκατοντάδες επισκέπτες κάθε μέρα κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού, οι οποίοι περπατούν και γεμίζουν με σκουπίδια για 7 ώρες στο φαράγγι, συχνά χωρίς να έχουν προηγούμενη πληροφόρηση για την διάρκεια της επίσκεψης και τις ζεστές καιρικές συνθήκες. Αυτή η δραστηριότητα καταστρέφει το φυσικό περιβάλλον,

ενώ ταυτόχρονα οι ίδιοι οι τουρίστες δεν μπορούν να απολαύσουν την εκδρομή τους.

Η κατάσταση είναι σχεδόν η ίδια στο νησί της Ρόδου. Στη κοιλάδα των πεταλούδων (μια προστατευόμενη περιοχή από το δίκτυο NATURA 2000) χιλιάδες πεταλούδες μαζεύονται σε ένα μοναδικό οικοσύστημα. Αυτό το φαινόμενο, ακόμη και αν είναι θέμα προστασίας, έχει γίνει ένας τουριστικός πόρος. Πολλοί τουρίστες επισκέπτονται την περιοχή κάθε μέρα με σκοπό να θαυμάσουν το μοναδικό περιβάλλον, και επηρεάζουν την πανίδα και το περιβάλλον διαμονής τους.

Ωστόσο, υπάρχουν πετυχημένα παραδείγματα του οικοτουρισμού, ακόμη και αν είναι πρόσφατα και όχι πολύ γνωστά. Ένα παράδειγμα είναι η παρατήρηση πουλιών στη Λέσβο. Στο νησί αυτό υπάρχουν πολλοί υδροβιότοποι όπου υπάρχουν πολλά σπάνια είδη πουλιών. Πολυάριθμοι τουρίστες με ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον στα πουλιά επισκέπτονται το νησί απλά για να παρακολουθήσουν και να φωτογραφίσουν κατά τη διάρκεια της χαμηλής τουριστικής περιόδου. Αυτοί οι τουρίστες ταξιδεύουν μεμονωμένοι ή σε μικρές ομάδες κατά τη διάρκεια της μετανάστευσης των πουλιών (Μάρτιος ως Μάιος και Οκτώβριος ως Νοέμβριος). Αυτοί είναι και ενήμεροι και ευαίσθητοι σχετικά με την περιβαλλοντολογική προστασία. Αυτό το είδος διακοπών συμβάλλει στην παράταση της τουριστικής περιόδου, και έτσι βελτιώνει τα οφέλη από την τουριστική δραστηριότητα, ενώ ταυτόχρονα δεν απαιτεί συγκεκριμένη δομή μεγάλης κλίμακας (Σπιλάνης 2005).

Υπάρχουν παρόμοια πρότυπα στην Νότια Κρήτη, όπου ο τουρισμός δεν αναπτύσσεται σε σύγκριση με το Βόρειο μέρος, καθώς οι τουρίστες ταξιδεύουν εκεί μόνο για σκοπό της παρακολούθησης δελφινιών και φαλαινών. Αυτοί ταξιδεύουν με μικρά σκάφη, μελετώντας αυτά τα είδη τα οποία είναι σπάνια στη Μεσόγειο Θάλασσα.

Τελικά, άλλο ένα πετυχημένο παράδειγμα οικοτουρισμού εξασκείται στη Λέσβο από το μουσείο Φυσικής Ιστορίας του Απολιθωμένου Δάσους. Ο κύριος

στόχος του μουσείου είναι να προστατέψει και να αυξήσει τη γνώση για το απολιθωμένο Δάσος. Πολλές δραστηριότητες οργανώνονται από το μουσείο για την ανάπτυξη του οικοτουρισμού και γεωτουρισμού: υπάρχει ένα δίκτυο από ίχνη, που λέγονται τα ίχνη της λάβας και οργανώνονται συνέδρια για τη γεωλογία. Τελικά, υπάρχουν επίσης εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες, σε συνεργασία με διάφορα πανεπιστήμια του εξωτερικού.

Οι περιπατητικές δραστηριότητες, έχουν αναπτυχθεί σε διάφορα νησιά (Λέσβος, Χίος, Κέα, Άνδρος, Σύρος, Αμοργός, Νάξος, Φολέγανδρος και Σέριφος). Υπάρχουν μονοπάτια με τα απαραίτητα σημάδια και συγκεκριμένους οδηγούς για να βοηθούν τους τουρίστες να ανακαλύπτουν τους κρυμμένους θησαυρούς των νησιών.

Ενώ υπάρχουν πολλές ιστορίες επιτυχίας, υπάρχουν επίσης προβλήματα ανάπτυξης του οικοτουρισμού. Στην Ελλάδα τα περισσότερα από τα πετυχημένα παραδείγματα βρίσκονται σε αγροτικές και ορεινές περιοχές στην ηπειρωτική χώρα ή σε προστατευμένες περιοχές. Αυτό έχει συμβάλλει στην ανάπτυξη του «τουρισμού του Σαββατοκύριακου», με επισκέπτες που έρχονται από μεγάλα αστικά κέντρα.

Από τη στιγμή που τα νησιά είναι γεωγραφικά απομονωμένα και μακριά από την ηπειρωτική χώρα, το ταξίδι προς αυτά είναι αρκετά ακριβό και δύσκολο, ιδιαίτερα το χειμώνα εξαιτίας των κακών καιρικών συνθηκών, και έτσι αυτό το είδος του τουρισμού είναι λιγότερο πιθανό να πετύχει. Επιπλέον, τα περισσότερα από αυτά είναι τόσο μικρά που πρακτικά δεν υπάρχει ενδοχώρα. Δεν υπάρχουν οικοσυστήματα όπως μεγάλα βουνά, δάση, υδροβιότοποι, ποτάμια και λίμνες, όπου πολλές μορφές εναλλακτικού τουρισμού (όπως αναρρίχηση, ράφτινγκ και κανό) υπάρχουν. Έτσι, η δυναμική για την ανάπτυξη τέτοιων μορφών τουρισμού στα νησιά είναι περιορισμένη.

Κάποιος μπορεί να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η συνύπαρξη μαζικού και εναλλακτικού τουρισμού είναι αρκετά δύσκολη στην περιορισμένη γεωγραφικά περιοχή ενός νησιού. Προς στιγμήν ο μαζικός τουρισμός επιτρέπει

την ανάπτυξη μερικών φυσικών δραστηριοτήτων που πλουτίζουν το προϊόν του, αλλά αυτό δεν επιτρέπει μια αλλαγή στο τόπο ανάπτυξης κι την εμφάνιση προϊόντων πραγματικού εναλλακτικού τουρισμού.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο τουρισμός στην Ελλάδα και ιδιαίτερα στα νησιά είναι μια πολύ σημαντική δραστηριότητα. Η ανάπτυξη του τις τελευταίες δεκαετίες έχει σταματήσει την οικονομική και δημογραφική παρακμή της περιοχής. Ωστόσο, φαίνεται ότι στις μέρες μας το υπάρχων μοντέλο τουρισμού που βασίζεται στον τουρισμό 3S (sand, sea, sun) δεν πληροί τις απαιτήσεις των τουριστών και δεν υπάρχει ανάγκη να αλλάξει με σκοπό να συνεχίσει να τροφοδοτεί οφέλη για την τοπική κοινωνία. Από την άλλη πλευρά, η πίεση από την τουριστική δραστηριότητα στο περιβάλλον υποβαθμίζει τους φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους των νησιών, στις οποίες βασίζεται η ενισχυμένη ανάπτυξη.

Υπάρχουν μόνο περιορισμένα δεδομένα για τα νησιά στην Ελλάδα με τα οποία να αξιοποιήσουμε το επίπεδο ενίσχυσης, αλλά οι προσπάθειες που έχουν γίνει μέχρι τώρα για την ανάπτυξη του ενισχυμένου τουρισμού μπορούν να ταξινομηθούν σε 3 κατηγορίες: την δημιουργία πρασίνου, την ανάπτυξη ιδιαίτερου ενδιαφέροντος τουρισμού και την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Αυτές οι μορφές τουρισμού έχουν αναδυθεί σχετικά πρόσφατα στα νησιά του Αιγαίου, και αναπτύσσονται χωρίς στρατηγικό πλάνο σε είτε εθνικό ή τοπικό επίπεδο, έτσι είναι δύσκολο να παράγει χειροπιαστά αποτελέσματα. Επιπλέον, είναι αδύνατον να ξεχωρίσει κανείς τα αποτελέσματα των διαφόρων μορφών τουρισμού καθώς συσχετίζονται μεταξύ τους και δεν έχει διεξαχθεί καμία συγκεκριμένη έρευνα.

Το γεγονός ότι υπάρχει μια διεθνής τάση προς αυτές τις μορφές δεν σημαίνει αναγκαστικά ότι μπορούν να εφαρμοστούν σε όλες τις περιπτώσεις και σε όλες τις περιοχές, χωρίς να λάβουμε υπ' όψιν τις ιδιαιτερότητες και τα

χαρακτηριστικά κάθε τόπου. Ο απώτερος σκοπός είναι η ενισχυμένη ανάπτυξη. Στα πλαίσια αυτού του ορισμού η τουριστική δραστηριότητα θα έπρεπε να ενθαρρύνει τον ενισχυμένο τουρισμό. Αφού η έντονη ενίσχυση (και η περιβαλλοντολογική προστασία και η οικονομική ανάπτυξη) είναι ένα δύσκολο και μακροπρόθεσμο έργο, φαίνεται λογικό ότι θα έπρεπε να υλοποιηθεί με μικρά βήματα. Το πρώτο εφικτό βήμα είναι η δημιουργία πρασίνου στον τουριστικό τομέα σε όλες τις περιοχές και σε όλες τις μορφές τουρισμού. Αυτό θα οδηγήσει στην βελτίωση των περιβαλλοντολογικών συνθηκών. Το δεύτερο βήμα είναι η βελτίωση της οικονομικής απόδοσης.

Αυτό σημαίνει ότι τα νησιά που έχουν ήδη αναπτυχθεί ως τουριστικοί προορισμοί θα πρέπει να υιοθετήσουν στρατηγικές ανάπτυξης του τουρισμού με έμφαση στην ενθάρρυνση του ελέγχου της τουριστικής δραστηριότητας, ενώ θα αναβαθμίζουν την ποιότητα των υπηρεσιών και του περιβάλλοντος. Σε αυτά τα νησιά όπου ο τουρισμός δεν είναι ακόμα μια βασική δραστηριότητα μερικές μορφές εναλλακτικού τουρισμού μπορούν να εφαρμοστούν. Αυτό είναι το ευκολότερο στα μεγαλύτερα νησιά όπως η Λέσβος, η Χίος και η Ικαρία, απ' ότι στα μικρά.

Φαίνεται ότι ο μαζικός τουρισμός μπορεί να συνυπάρξει πιο εύκολα με ειδικές μορφές ενδιαφέροντος του τουρισμού απ' ότι με εναλλακτικές μορφές, καθώς η ενδοχώρα στα νησιά δεν προσφέρεται για την ανάπτυξη έντονα διαφορετικών τουριστικών μοντέλων. Σε νησιά όπου η τουριστική πίεση είναι ήδη υψηλή, η δημιουργία πρασίνου πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα, καθώς και η εστίαση στα τοπικά χαρακτηριστικά με σκοπό να αναπτυχθούν μορφές ιδιαίτερου ενδιαφέροντος τουρισμού. Η αλλαγή του πραγματικού τουριστικού μοντέλου σε ένα πιο ενισχυμένο θα είναι ευκολότερο εάν καθιερωθούν οι κατάλληλοι σχεδιαστικοί μηχανισμοί.

Οι στρατηγικές για τον τουρισμό χρειάζεται να βασίζονται σε τοπικές ιδιαιτερότητες και φυσικά και κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά, λαμβάνοντας υπ' όψιν την ένταση και τον τύπο της τουριστικής ανάπτυξης.

Αυτές οι στρατηγικές θα πρέπει να αντανakλούν τις δυναμικές της τουριστικής ανάπτυξης, θέτοντας συγκεκριμένους στόχους για την ανάπτυξη του τουρισμού σε κάθε νησί στο πλαίσιο των γενικών στόχων της ενισχυμένης ανάπτυξης.

Ένα καινούριο αναπτυξιακό μοντέλο χρειάζεται που θα ενσωματώσει τις ιδιαιτερότητες των νησιών στην σχεδιαστική διαδικασία της ευρύτερης περιοχής και αυτό θα διευκολύνει την εφαρμογή της τουριστικής στρατηγικής και πολιτικής που βασίζεται στον τουρισμό ιδιαίτερου ενδιαφέροντος.

A. ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

1. ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΣΥΡΟΥ

Σύρος ονομάζεται το νησί που βρίσκεται στο κέντρο του νομού Κυκλάδων. Ερμούπολη η πρωτεύουσα του νομού και της Σύρου πήρε τ' όνομα της από τον Ερμή, τον αρχαίο θεό του εμπορίου. Οι Κυκλάδες αποτελούνται από 36 νησιά από τα οποία τα 24 είναι κατοικημένα και ονομάστηκαν έτσι επειδή σχηματίζουν ένα κύκλο γύρω από το ιερό νησί της Δήλου.

Η Σύρος ή Σύρα όπως αλλιώς την αποκαλούν, γειτονεύει από την βορειοανατολική πλευρά προς τον νότο με την Άνδρο, την Τήνο, την Μύκονο, την Νάξο και την Πάρο. Από την νοτιοδυτική πλευρά προς τα δυτικά με τη Σίφνο, τη Σέριφο, τη Κύθνο και τη Κέα. Είναι το μεγαλύτερο σε πληθυσμό νησί του Νομού με 19.782 κατοίκους σύμφωνα με την απογραφή του 2001. Απέχει 83 ναυτικά μίλια από τον Πειραιά, 62 ναυτικά μίλια από την Ραφήνα και 50 ναυτικά μίλια από το Λαύριο.

1.1 ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ

Η γενική της έκταση είναι μόλις **87 τ. χλμ.** όπου την κατατάσσει στην 11^η θέση ανάμεσα στα νησιά των Κυκλάδων. Η Σύρος είναι νησί ημιορεινό και το τοπίο της χαρακτηρίζεται από φαρδιές κοιλάδες, λοφώδεις πλαγιές και, ανάμεσά τους, ανοιχτές εκτάσεις στα πεδινά, και κυρίως στα παράλια, όπου υπήρχαν και οι σημαντικότεροι υγρότοποι. Το ανάγλυφο της Σύρας καθορίζεται από την ύπαρξη μιας στενόμακρης κορυφογραμμής, που έχει κατεύθυνση από βορειοανατολικά προς νοτιοδυτικά και σχετικά ομαλές πλαγιές.

Το βόρειο τμήμα του νησιού είναι ορεινό με απότομες πλαγιές, ενώ το νότιο έχει περισσότερο ομαλές και καλλιεργήσιμες εκτάσεις. Το έδαφος είναι γενικά πετρώδες και άγονο ,με υπέδαφος όχι ιδιαίτερα πλούσιο σε ορυκτό πλούτο,ενώ έντονη είναι η έλλειψη σε υδάτινους και

ενεργειακούς πόρους. Τα πετρώματα που παίρνουν μέρος στην δομή της Σύρας ανήκουν σε τρεις ομάδες, και συγκεκριμένα στην ομάδα (ή ακολουθία) των μεταμορφιτών, στην ομάδα των (μετά) μαγματιτών και στην ομάδα των νεότερων ιζημάτων. Τα πετρώματα των δύο πρώτων ομάδων κατέχουν ποσοστό επιφάνειας του νησιού μεγαλύτερο από 90%.

Το υψηλότερο βουνό είναι ο Πύργος(440μέτρα) στα βόρεια της Ερμούπολης και της Άνω Σύρου. Στο βόρειο μισό του νησιού, την Άνω Μεριά, που είναι και το πιο ορεινό τμήμα, υπάρχουν οι κορυφές Πάλος, Παναυλιές, Σχιζομενές, Σύριγγας και Στόνυχας. Στο νότιο μισό, τη Μεσαριά, υψώνονται οι κορυφές του Γλάροντα, του Βόλακα, του Χαρασσώνα, του Γερουσιού, των Νητών και αρκετές μικρότερες. Στο νότιο τμήμα βρίσκονται και οι περισσότερες πεδινές εκτάσεις: Γαλησσάς, Φοίνικας, Ποσειδωνία, Βάρη, Μάννα.

Βορειότερο άκρο της είναι το ακρωτήριο Τρίμεσος ή Πετρίτης, νοτιότερο το Βελοστάσι ή Βιγλοστάσι, ανατολικότερο οι Φωκότρυπες και δυτικότερο το Ατσιγγανόκαστρο. Ανάμεσα στα ακρωτήρια αυτά σχηματίζονται πολλοί φυσικοί **όρμοι** και ορμίσκοι, που προσφέρουν ιδεώδη μέρη για κολύμπι και ψάρεμα. Στην δυτική πλευρά ο βορειότερος είναι ο όρμος του Γράμματα, στα βράχια του οποίου αρχαίοι ναυτικοί χάραζαν τις ευχές ή τις ευχαριστίες τους στους θεούς που τους προστάτευαν ή πάλι σκάλισαν απλώς τα ονόματά τους. Από το σημείο αυτό και προς τα νότια σχηματίζονται οι όρμοι του Μέγα Λάκκου, του Αετού, της Βαρβαρούσας, του Δελφινιού, του Κινιού και του Γαλησσά. Στα νοτιοδυτικά βρίσκεται ο μεγάλος όρμος του Φοίνικα και της Ποσειδωνίας. Αντίθετα στην ανατολική πλευρά, από το βορειότερο σημείο μέχρι το λιμάνι της Ερμούπολης, τα βράχια είναι απόκρημνα και δεν επιτρέπουν την εύκολη πρόσβαση στη θάλασσα. Η προσέγγιση είναι ευκολότερη με καΐκι. Το λιμάνι της Ερμούπολης βρίσκεται στο μέσον περίπου της ανατολικής πλευράς του νησιού και αποτελεί έξοχο αγκυροβόλιο για μεγάλης χωρητικότητας πλοία.

Στα νότια του σχηματίζονται οι όρμοι της Αζολίμνου, της Βάρης με τους πολλούς μικρότερους, του Αχλαδιού και του Μέγα Γιαλού.

Το κλίμα της Σύρου είναι μεσογειακό, με ήπιους χειμώνες και δροσερά καλοκαίρια. Η θερμοκρασία, που κατά μέσο όρο κυμαίνεται γύρω στους 18,5 βαθμούς Κελσίου, μετριάζεται κατά τους καλοκαιρινούς μήνες από τα μελτέμια που πνέουν ιδίως τον Αύγουστο.

1.2 ΦΥΣΗ

1.2.1 ΧΛΩΡΙΔΑ

Η χλωρίδα της Σύρας χαρακτηρίζεται από μεσογειακά είδη θάμνων και φρύγανων, που σε μερικές περιπτώσεις παίρνουν μορφή δένδρου. Το πιο διαδεδομένο «δένδρο» αυτής της ομάδας ήταν πάντοτε η αφτιά ή φίδα (*juniperus phoenicea* και *J. macrocarpa*). Οι θάμνοι αυτοί ήταν παλαιότερα πολύ πιο διαδεδομένοι και πιθανότατα σχημάτιζαν πυκνά, αδιαπέραστα «ρουμάνια», τα οποία είχε υπόψη του ο Della Rocca, όταν έγγραφε ότι οι Τούρκοι και οι Βενετοί «κατέστρεψαν τα επί της σειράς των Όρεων της νήσου των αντίκρου κειμένων της Δήλου δάση της Σύρας» (Καταγιάς Κώστας 2007, σελ.21).

Εκτός από την αρεφτιά, στο νησί υπάρχουν σχίνοι, λυγαριές, αγριελιές και χαρουπιές. Στις πλαγιές της συνοικίας Βαπόρια, στην αμμουδιά της Βάρης και του Γαλησσά, καθώς και κατά μήκος της παραλίας από το Καρνάγιο μέχρι τον Αξό έχουν φυτευτεί αλμυρίκια (*Tamarix* sp.). Η συλλογή ζαφοράς (κρόκων) στο Μύτακα ήταν τακτική ασχολία των Συριανών. Τρία είδη κρόκων υπάρχουν στο νησί : *Crocus laevigatus*, *Crocus cartwrightianus* και ο ενδημικός της Σύρας *Crocus tournefortii*.

Από τους βιότοπους που χάθηκαν, αλλά αποτέλεσαν σημαντικό βιοοικολογικό στοιχείο του νησιού, ήταν τα λιγότερο ή περισσότερο εκτεταμένα δάση από βελανιδιές (*Quercus coccifera* και, ίσως, *Q. Ilex*), που υπήρχαν σε ορισμένες τοποθεσίες, ιδίως κοντά σε εποχιακούς χείμαρρους και στις ρεματιές.

Πολλά είδη φυτών, που συναντώνται στην Εύβοια, την Άνδρο ή την Τήνο, δεν υπάρχουν στη Σύρα, όπως παρατήρησε ο Reehinger ήδη από το 1950.

Είναι γνωστή η ποικιλία των φυτών, που ανθίζουν την άνοιξη στη περιοχή της δυτικής άκρης του λιμανιού, γύρω από τα Λαζαρέτα, εκεί όπου υπήρχαν υγρότοποι. Ανάμεσά τους και ο υπέροχος κρίνος της θάλασσας (*Pancreatium maritimum*), ο οποίος αφθονεί ακόμα και σήμερα στη παραλία των Αγκαθωπών, στην Ντελλαγκράτσια, στη Βάρη και στον Αρμεό κατά τους θερινούς μήνες. Τη Σύρα επισκέφθηκαν συστηματικά, ήδη από τον περασμένο αιώνα, διαπρεπείς βοτανολόγοι, όπως ο J.Sibthorp, ο Bory St. Vincent, ο K. Reehinger και από ελληνικής πλευράς ο Β. Τσουντας, ο Ι. Πολίτης, ο Σ. Μαλακατές, ο Χ. Διαπούλης και, φυσικά, ο Θ. Ορφανίδης, διαπρεπής βοτανικός και πανεπιστημιακός καθηγητής (Σμύρνη 1817- Αθήνα 1886), ο οποίος διδάχτηκε στην Ερμούπολη τα πρώτα γράμματα.

1.2.2 ΠΑΝΙΔΑ

Η πανίδα της Σύρας έχει υποστεί σημαντική υποβάθμιση. Υπάρχουν 11 είδη ερπετών (1 νεροχελώνα, 5 σαύρες και 5 φίδια) και 2 είδη αμφιβίων.

Στο νησί της Γυάρου υπάρχει ένα μοναδικό στον κόσμο είδος φιδιού, το Μαύρο Φίδι των Γιούρων (*Coluber gyarosensis*). Στη Σύρα έχουν παρατηρηθεί να φωλιάζουν 22 είδη πουλιών, με πιθανότητες φωλιάσματος γι' άλλα 25 είδη, ενώ από το νησί έχουν συνολικά καταγραφεί 208 είδη, τα οποία περνούν κατά τις μετακινήσεις ή τις μεταναστεύσεις τους. Στη Σύρα και στα μικρά νησιά, που βρίσκονται κοντά της, φωλιάζουν 5 είδη από θαλασσοπούλια, μαυροπετρίτες (βαρβάκια, κατά τους Συριανούς) και αγριοπερίστερα. Από τα θηλαστικά, τα πιο συνηθισμένα είναι ο σκαντζόχοιρος και το κουνάβι (*Martes foina*, γνωστό στο νησί σαν ατσίδα ή ατσίδι). Υπάρχουν πολλές γάτες σε ημιάγρια κατάσταση, ιδίως στην Άνω Μέρα. Στο νησί της Γυάρου αφέθηκαν ελεύθερα, ίσως από ναυτικούς, μερικά νοτιοαμερικάνικα λάμα, στις αρχές του 1980.

Ένα σημείο που πρέπει να προσέξουμε, είναι ότι οι Συριανοί δεν κάνουν διάκριση ανάμεσα στο λαγό και το κουνέλι, και ονομάζουν λαγούς τόσο τα κατοικίδια όσο και τα απελευθερωμένα κουνέλια, που ζουν σε άγρια κατάσταση στη Σύρα.

Η θαλάσσια περιοχή γύρω από τη Σύρα και τα Γιούρα αποτελεί ένα από τα τελευταία καταφύγια της Μεσογειακής Φώκιας (*Monachus monachus*), του σπανιότερου ευρωπαϊκού θηλαστικού. Σήμερα ο παγκόσμιος πληθυσμός της Μεσογειακής Φώκιας δεν ξεπερνάει τα 1000 άτομα και μειώνεται συνεχώς. Στο Αιγαίο υπάρχει ο μεγαλύτερος αριθμός ατόμων, αλλά ολόκληρος ο ελληνικός πληθυσμός δεν ξεπερνάει τα 400 άτομα. Στη συστηματική καταγραφή, που είχαν επιχειρήσει οι Γάλλοι επιστήμονες D. Marchessaux και R. Duguay, το 1976, είχε διαπιστωθεί η ύπαρξη 70-90 ατόμων στις Κυκλάδες, από τα οποία τουλάχιστον 15 παρατηρήθηκαν στη Σύρα. Οι περιοχές, στις οποίες παρατηρήθηκαν οι περισσότερες φώκιες, ήταν η νοτιοδυτική ακτή, μεταξύ του Κόμιτο και της Ποσειδωνίας, ο κόλπος της Αμπέλας και η θαλάσσια περιοχή μεταξύ των ακρωτηρίων Φωκιότρυπες και Κατεργάκι.

Μεμονωμένες παρατηρήσεις φώκιας έχουν γίνει σ' ολόκληρη την έκταση των παραλίων της Σύρας. Το χειμώνα 1-2 φώκιες συναντώνται κοντά στο μόλο, στο Φάρο και στα Λαζαρέτα. Άλλες παρατηρήσεις έχουν γίνει στον όρμο του Αγίου Νικολάου, στο Τάληρο, στην περιοχή του Αγίου Δημητρίου, στα Γράμματα, στον Αετό και στο Κίνι.

1.3 ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

Το νησί είναι σχετικά άγονο και διαθέτει λίγες πηγές. Οι Συριανοί ασχολούνται κυρίως με την κτηνοτροφία, τη γεωργία, τη μελισσοκομία, την αλιεία, τη ναυτιλία και τον τουρισμό. Η διάνοιξη πηγαδιών και η αφαλάτωση του θαλασσινού νερού έδωσαν τη δυνατότητα να

καλλιεργούνται πρώιμα κηπευτικά, τα οποία θεωρούνται εξαιρετικής ποιότητας: πεπόνια, κολοκύθια και ντομάτες. Η ενδοχώρα του νησιού είναι γεμάτη από θερμοκήπια τέτοιων προϊόντων.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό της συριανής υπαίθρου, είναι τα πολλά θερμοκήπια. Μετά τον Β΄ παγκόσμιο πόλεμο, λόγω της συστηματικής πολύχρονης εκμετάλλευσης η φτωχή συριανή γη είχε εξασθενήσει και τα υδάτινα αποθέματα, που ποτέ δεν ήταν ιδιαίτερα πλούσια, είχαν λιγοστέψει. Τότε, με πρωτοβουλία της καθολικής Επισκοπής, (μην ξεχνάμε ότι ο αγροτικός πληθυσμός των χωριών είναι αμιγώς καθολικός), ήρθε στη Σύρο ο Ολλανδός γεωπόνος Coopers και δίδαξε στους ντόπιους την τεχνική κατασκευής και καλλιέργειας του θερμοκηπίου. Τα θερμοκήπια έσωσαν την συριανή γεωργία, καθώς εκεί, εκτός του ότι μπορούν να καλλιεργηθούν κηπευτικά ασχέτως εποχής, πετυχαίνεται μεγαλύτερη παραγωγή σε μικρότερο χώρο, λιγότερη κατανάλωση νερού και ελαχιστοποιούνται οι κίνδυνοι καταστροφής από τις καιρικές συνθήκες.

1.3.1 ΚΥΝΗΓΙ

Στη Σύρο υπήρχαν πολλοί κυνηγοί, σ' όλες τις περιόδους της ιστορίας του νησιού. Από τους πρώτους συλλόγους ήταν ο Κυνηγετικός Σύλλογος.

Όταν μιλάμε για κυνήγι στη Σύρα, εννοούμε κυρίως τα μεταναστευτικά πουλιά ή όσα περνούνε το χειμώνα, τη νησιωτική πέρδικα και το αγριοπερίστερο από τα ενδημικά είδη, που μένουν όλο το χρόνο στο νησί, κι από τα θηλαστικά το κουνέλι.

Η περίοδος του κυνηγιού αρχίζει στις 20 Αυγούστου και τελειώνει στις 10 Μαρτίου. Ήδη από τις 5 Σεπτεμβρίου αρχίζουν να εμφανίζονται τα πρώτα τρυγόνια, κιτρινοπούλια(συκοφάγοι) και κούκοι, γύρω στις 20 Σεπτεμβρίου οι κουφαγελάδες (όπως λένε οι Συριανοί τα νεαρά τρυγόνια, που γεννήθηκαν εκείνη τη χρονιά) και μετά τα ορτύκια κι οι σιβλίουροι, τσίχλες, γερακότσιχλες, κοτσύφια, βοσκοπούλες.

Καλές τοποθεσίες για περάσματα που χρησιμοποιούνται από τους κυνηγούς, είναι, παραδοσιακά, ολόκληρη η Μεσαριά, τα Χαμηλά, οι Ράσες, τα Καλαγκάθια, του Καμπούρη το Ρασίδι, τα Τρία Λαγγόνια, το Μαυροβούνι, οι Μπολάδες, η Ντελλαγκράτσια, ο Κάβος και οι Αντριάς.

Αν βρέξει, τον Οκτώβρη περνούν οι πρώτες μεκιάτσες και τα κοτσύφια, που συνεχίζουν να περνούν από το νησί σ' όλη τη διάρκεια του χειμώνα. Αν ξεσπάσει χιονοθύελλα, εμφανίζονται αγριόχηνες και σπάνια αγριοδιάνοι, οι οποίοι ήταν περιζήτητο θήραμα τα παλαιότερα χρόνια, όταν ήταν πολυάριθμοι.

Το κυνήγι της νησιώτικης πέρδικας στην Άνω Μέρα αρχίζει στις 15 Σεπτεμβρίου και κρατάει 1-2 μήνες. Κάθε κυνηγός έχει δικαίωμα να χτυπήσει μέχρι 4 πέρδικες σε κάθε έξοδο, η οποία επιτρέπεται μόνο την Τετάρτη και το Σαββατοκύριακο.

Το κυνήγι του αγριοπερίστερου γίνεται στα Χοντρά της Βάρης, στον Κάβο της Ντελλαγκράτσιας, στο Χαρασσώνα, στο Δανακό, στο Δανί, στα Χάλαρα του Σύριγγα και στο Ασπρονήσι.

Το κυνήγι του κουνελιού αρχίζει στις 20 Αυγούστου και τελειώνει στις 10 Μαρτίου. Γίνεται μόνο στο Γαιδουρονήσι, στο Στρογγυλό, στην Άνω Μερά και στην Αζόλιμνο. Λίγα κουνέλια υπάρχουν και στα Άδιατα.

1.4 ΨΑΡΕΜΑ

Στη θάλασσα γύρω από τις ακτές της Σύρας έχουν καταγραφεί τουλάχιστον 180 είδη ψαριών. Η περιοχή είναι από τις καλύτερες στην Ελλάδα για το ψάρεμα της συναγρίδας. Έξω από τις ακτές του νησιού μπορούμε να ψαρέψουμε με πετονιά, με καθετή, με παραγάδια και δίχτυα. Υπάρχουν αστακοί, θράψαλα, καλαμάρια, κολιοί, κοκάλια, λιθρίνια, λίτσες, μαγιάτικα, μουγκριά, μουμούρες, μπαρμπούνια, ροφοί, σάλπες, στήρες, συναγρίδες, τσιπούρες, σφυρίδες και χταπόδια. Τα παραπάνω είδη αποτελούν τα κυριότερα εμπορεύσιμα αλιεύματα της Σύρας. Στ' ανοιχτά, ανάμεσα στη Σύρα και στην Τήνο, περνούν τον Απρίλιο και το Μάιο αρκετοί τόνοι και συγγενικά τους είδη

ψαριών, «κυνηγοί» και λούτσοι αργότερα προς το καλοκαίρι. Από τον Ιούνιο ως τον Οκτώβριο μπορούμε να ψαρέψουμε με τσαπαρί σαφρίδια, κολιούς και σκουμπριά στ' ανοιχτά των ακτών της Σύρας. Γι' αυτό το ψάρεμα καλύτερες περιοχές είναι γύρω στο Στρογγυλό, στα Χοντρά της Βάρης, στον Κάβο της Ντελλαγκράτσιας, στο Ατσιγγανόκαστρο, στο Διαπόρι, στον Καλόγαερα και κατά μήκος της βραχώδους ακτής κάτω από τον Αί-Δημήτρη.

Το ψάρεμα των καλαμαριών, που αφθονούν και φτάνουν σε μεγάλο μέγεθος αρχίζει από τον Αύγουστο και τελειώνει τον Ιανουάριο. Πολλά καλαμάρια πιάνονται στ' ανοιχτά έξω από το λιμάνι και το Φάρο, αλλά τα καλύτερα σημεία παραμένουν το Λανάδο και η Βάρη. Πολλές είναι οι θαλάσσιες περιοχές, που προσφέρονται για ψάρεμα με παραγάδι στ' ανοιχτά της Σύρας. Αναφέρουμε τις καλύτερες: 1000 μέτρα ανοιχτά από το Στρογγυλό προς τις Δήλες (Δήλο και Ρήνεια) και την Παναγιά της Τήνου, στα δεξιά από το Λανάδο προς την Πάρο, 4 μίλια ανοιχτά από τον Κάβο της Ντελλαγκράτσιας, στου Καλόγερα, στον Πρίονα και στο Διαπόρι.

2. ΙΣΤΟΡΙΑ

Η Σύρος κατοικήθηκε για πρώτη φορά την 3^η π.Χ. χιλιετία, την εποχή που είναι γνωστή ως *Πρωτοκυκλαδική II εποχή* (2800-2300/2200π.Χ.) ή ως *πολιτισμός Σύρου-Κέρου*, επειδή η Σύρος υπήρξε ένα από τα σημαντικότερα κέντρα της (Κρίνος Αντώνης 2004, σελ.5). Ο οικισμός της περιόδου αυτής βρισκόταν στο ανατολικό τμήμα και ήρθε στο φως από τον αρχαιολόγο Χρήστο Τσουντα στη Χαλανδριανή. Εκεί βρέθηκαν σημαντικά τμήματα οχύρωσης (στη θέση Καστρί), ερείπια οικιών, εργαστηρίων μεταλλοτεχνίας και κεραμικής, καθώς και 600 περίπου τάφοι. Από αυτούς προέρχονται πολυάριθμα κτερίσματα που σήμερα κοσμούν το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο στην Αθήνα και το Αρχαιολογικό Μουσείο στην Ερμούπολη. Αξίζει να μνημονεύσουμε μερικά από αυτά: ένα πήλινο ζωομορφικό ειδώλιο σε σχήμα καθιστής αρκούδας που κρατά με τα μπροστινά πόδια της μικρή γαβάθα, ένα μοναδικό πήλινο σύμπλεγμα από

7 σφαιρικές πυξίδες κολλημένες κυκλικά γύρω από μια μεγαλύτερη σε μέγεθος μήτρες από σχιστόλιθο για την κατασκευή μεταλλικών αντικειμένων, ένα αργυρό διάδημα με στικτή διακόσμηση πιθανώς θρησκευτικού χαρακτήρα, μαρμάρινα ειδώλια, πολλά τηγανοειδή, δηλαδή σκεύη με σχήμα που θυμίζει το σημερινό τηγάνι, των οποίων ο προορισμός παραμένει ασαφής. Μετά το τέλος της εποχής αυτής και ως τον 8^ο π.Χ. αιώνα υπάρχουν σποραδικά ευρήματα στο νησί που ανήκουν στα μυκηναϊκά και τα γεωμετρικά χρόνια, τα οποία όμως δεν μας βοηθούν να σχηματίσουμε μια συνολική εικόνα για τον πληθυσμό της Σύρου των χρόνων αυτών. Είναι πάντως φανερό ότι η ζωή στο νησί συνεχίστηκε απρόσκοπτα. Οι ιστορικές μαρτυρίες πληθαίνουν από τον 8^ο αιώνα. Τότε έφθασαν στο νησί Φοίνικες έμποροι άποικοι από την Τύρο που όργωναν τις θάλασσες με τα καράβια τους. Σε αυτούς οφείλεται η ονομασία του νησιού (η λέξη Τύρος στα φοινικικά προφέρεται Σουρ και εξελληνισμένα Σύρος), (Κρίνος Αντώνης 2004, σελ.8). Στους Φοίνικες οφείλεται και η ονομασία του χωριού Φοίνικας. Τη μαρτυρία για την άφιξη των Φοινίκων αναφέρει και ο Όμηρος, που ονομάζει το νησί Συρία, ενώ ο Διογένης ο Λαέρτιος την αποκαλεί Σύρα.

Μετά τους Φοίνικες εγκαταστάθηκαν στη Σύρο οι Ίωνες με αρχηγό τον Ιππομέδοντα. Αρκετά χρόνια αργότερα, όταν στη Σάμο κυβερνούσε ο Πολυκράτης (6ος π.Χ. αιώνας), Σάμιοι κατέλαβαν τη Σύρο με τη βοήθεια ενός Συριανού, του Κιλλικώντα. Την ίδια εποχή γεννήθηκε και έζησε στο νησί ο φιλόσοφος Φερεκύδης, γιος Βάβυος, που αργότερα πήγε στη Σάμο και έγινε δάσκαλος του Πυθαγόρα. Στη Σύρο υπάρχουν δύο σπηλιές που θεωρούνται ως τόπος διαμονής του φιλόσοφου. Η μια βρίσκεται στην ανατολική πλευρά κάτω από τον οικισμό του Ρηχωπού, η άλλη στην Αληθινή, πάνω από την Ερμούπολη και την Άνω Σύρου. Ο Φερεκύδης θεωρείται εφευρέτης του ηλιοτροπίου, δηλαδή του ηλιακού ρολογιού. Ένα σχέδιο, που ίσως ταυτίζεται με το ηλιοτρόπιο του Φερεκύδη, βρέθηκε το 1974 σ' ένα βράχο στα νότια του όρμου του Γαλησσά, πίσω από το λόφο της Αγίας Πακούς. Την εποχή των Περσικών

Πολέμων η Σύρος υποτάχτηκε στους Πέρσες, αλλά σύντομα απελευθερώθηκε με τη βοήθεια των Αθηναίων και στη συνέχεια έγινε μέλος της Α΄ Αθηναϊκής Συμμαχίας (478/7π.Χ.).

Κατά τους κλασσικούς χρόνους (5^{ος} και 4^{ος} αιώνες) παρέμεινε στη σκιά της γειτονικής Δήλου, είχε όμως ανεξάρτητο πολίτευμα που σε πολλά μιμούταν το αθηναϊκό. Αντίθετα, μεγαλύτερη ακμή γνώρισε στους ελληνιστικούς και ρωμαϊκούς χρόνους. Αυτό φανερώνεται από τις επιγραφές και τα νομίσματα που βρέθηκαν στις σποραδικές ανασκαφές ή τις περιστασιακές έρευνες που πραγματοποιήθηκαν κυρίως κατά τον 19^ο αιώνα. Από αυτές τις πηγές μαθαίνουμε ότι στο νησί λατρεύονταν ιδιαίτερα ο Ποσειδώνας Ασφάλιος, η Αθηνά Φρατρία, η Δήμητρα και η Κόρη, η Ίσις και οι Κάβειροι, ο Ερμής, ο Πάνας, Διόνυσος, ο Σάραπις και ο Κτήσιος Δίας. Δυστυχώς, από τα μνημεία της αρχαίας πόλης της Σύρου δεν σώζεται σχεδόν τίποτε, αφού η σημερινή Ερμούπολη κατέλαβε τη θέση της. Τμήμα του αρχαίου τείχους διακρίνεται ενσωματωμένο σε τοίχο δίπλα στο Δημοτικό Γυμναστήριο και μέρος του αρχαίου θεάτρου σώζεται στα υπόγεια ενός σπιτιού στη θέση Ανηφοράκι. Ενδιαφέροντα κινητά ευρήματα εκτίθενται στο Μουσείο της Σύρου.

Με την κατάλυση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, η Σύρος ακολούθησε τη μοίρα των υπόλοιπων Κυκλάδων και πέρασε στο Βυζάντιο. Κατά το μεγαλύτερο διάστημα παρέμεινε σε αφάνεια. Οι σεισμοί του 4^{ου} αιώνα της κατάφεραν ισχυρά πλήγματα και από τον 7^ο αιώνα αντιμετώπισε τις πειρατικές επιδρομές των Σαρακηνών που συνεχίστηκαν μέχρι τα μέσα του 10^{ου} αιώνα. Οι επιδρομές αυτές και ο τριετής λιμός του 747-750 αποδεκάτισαν τους κατοίκους του νησιού που από τότε και ως τον 15^ο αιώνα ήταν γνωστό ως Σούδα. Όσοι γλίτωσαν κατέφευγαν στο λόφο πάνω από το λιμάνι, θέτοντας έτσι τις βάσεις για το μεταγενέστερο οικισμό της Άνω Σύρου.

Όταν το 1204 οι Σταυροφόροι κατέλαβαν την Κωνσταντινούπολη και ίδρυσαν τα διάφορα δουκάτα και πριγκιπάτα στον ελληνικό ηπειρωτικό και νησιωτικό χώρο, η Σύρος και οι υπόλοιπες Κυκλάδες περιήλθαν στον Μάρκο

Σανούδο ως τμήμα του δουκάτου του Αιγαίου, που είχε έδρα τη Νάξο. Από το 1284 ως το 1566, το νησί παραχωρήθηκε ως δώρο ή ως προίκα σε διάφορα μέλη αριστοκρατικών οικογενειών, αν και ήδη από το 1537 ο Φράγκος δούκας του νησιού ήταν υποτελής του Σουλτάνου. Το 1566 το νησί καταλήφθηκε οριστικά από τους Τούρκους, οι οποίοι όμως το διοικούσαν μέσω των τοπικών αρχόντων. Μάλιστα, το 1580 ο σουλτάνος Μουράτ Γ΄ παραχώρησε στους Συριανούς προνόμια που αφορούσαν εκκλησιαστικά, φορολογικά, δικαστικά και διοικητικά ζητήματα.

Τον 17^ο και τον 18^ο αιώνα η Σύρος δοκιμάστηκε συχνά από πειρατικές επιδρομές, από τις οποίες η πιο καταστρεπτική ήταν εκείνη του 1617. Τότε φονεύθηκε ο καθολικός επίσκοπος Ανδρέας Κάργας μαζί με άλλους προκρίτους, κάηκαν πολλά σπίτια και μύλοι της πόλης, λεηλατήθηκαν ναοί και αιχμαλωτίστηκαν πολλοί κάτοικοι. Δεινή ήταν η θέση του νησιού και κατά τους Τούρκο-ενετικούς πολέμους (1664-69 και 1684-89).

Λίγο πριν τα μέσα του 17^{ου} αιώνα εγκαταστάθηκαν στη Σύρο μοναχοί του τάγματος των Καπουτσίνων και στα μέσα του 18^{ου} αιώνα μοναχοί Ιησουίτες και μοναχές Ουρσουλίνες. Οι μοναχοί αυτοί, όπως και οι ιερείς ασχολήθηκαν με την εκπαίδευση και περίθαλψη των φτωχών και απόρων και γι' αυτό έγιναν ιδιαίτερα αγαπητοί. Στους δύο αυτούς αιώνες οι σχέσεις των Συριανών με τη Δύση έγιναν πιο στενές, όπως μαρτυρούν τα κείμενα των περιηγητών που επισκέφθηκαν το νησί.

Κατά τον Β΄ Ρωσοτουρκικό πόλεμο η Σύρος καταλήφθηκε από τους Ρώσους (1770), στην κυριαρχία των οποίων έμεινε μέχρι το 1774. Τότε, με τη συνθήκη του Κιουτσούκ-Καιναρτζή, τα νησιά πέρασαν και πάλι στους Τούρκους, αλλά οι Συριανοί ευνοήθηκαν ιδιαίτερα όταν ο σουλτάνος Αβδούλ Χαμίτ χάρισε το νησί στην ανιψιά του Σαχ Σουλτάνα (Κριτσίνης Κώστας 2005, σελ. 53). Τότε δημιουργήθηκαν οι προϋποθέσεις για την οικονομική άνοδο του νησιού που ολοκληρώθηκε τον επόμενο αιώνα με την ίδρυση της Ερμούπολης.

Κατά τους Απελευθερωτικούς Αγώνες του 1821, επειδή το νησί βρισκόταν υπό γαλλική προστασία, αλλά και επειδή δεν διέθετε τη ναυτιλία ή την ισχυρή οικονομία άλλων νησιών όπως η Ύδρα ή οι Σπέτσες, οι Συριανοί δεν πήραν ενεργό μέρος. Έδωσαν όμως άσυλο στους πρόσφυγες που συνέρρεαν διαρκώς από τη Χίο, τις Κυδωνιές, τα Ψαρά και τη Σμύρνη, οι οποίοι είχαν δοκιμάσει την τουρκική θηριωδία και αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τις κατακαμένες ιδιαίτερες πατρίδες τους. Οι πρόσφυγες αυτοί εγκαταστάθηκαν στους πρόποδες της Άνω Σύρου, γύρω από το λιμάνι, όπου ίδρυσαν την Ερμούπολη. Η νέα πόλη γνώρισε αλματώδη άνθηση και σύντομα έγινε το σημαντικότερο, αν όχι και το πρώτο, κέντρο του νεοσύστατου Ελληνικού κράτους. Υπήρξε κέντρο αντιπολίτευσης κατά του κυβερνήτη Ιωάννη Καποδίστρια, όπως και αργότερα κατά του Όθωνα. Από εδώ ξεκίνησε η εξέγερση του Νικολάου Λεωτσάκου και άλλων το 1862 που συνέβαλε στην εκθρόνιση του Όθωνα.

Μεταξύ 1830 και 1870 η άνοδος της Σύρου υπήρξε θεαματική.

Ακμή Ερμούπολης: Όχι μόνο γεννήθηκε από το τίποτα, από τις επιχωματώσεις της θάλασσας, αλλά και αναγκάστηκε να βάλει η ίδια τους κανόνες της αρχιτεκτονικής, της δόμησης και της οικονομικής ανάπτυξης. Ότι η αρτιότητα και η αυστηρότητα των κανόνων αυτών οφείλεται στην παιδεία Χιωτών, Σμυρνιτών, Κυδωνιέων, Ψαριανών και λοιπών οικιστών, είναι γεγονός αναμφισβήτητο. Οι άνθρωποι έβαλαν υψηλούς στόχους ποιότητας ζωής μόλις γνώρισαν την ειρήνη. Το πρώτο βιβλίο που εξέδωσαν στο τυπογραφείο της νέας πόλης στα 1828 ήταν μαγειρική και το δεύτερο θεατρικό: «Φαίδρα, τραγωδία του Ρακίνα». Πρόνοια όχι απλά για επιβίωση, αλλά για τροφή και πνευματική τροφή, αμέσως μετά. Η Ερμούπολη αποτέλεσε υπέροχο πείραμα, σε πολλούς τομείς και χωρίς προηγούμενο. Κοντά στους πρόσφυγες έρχονται και οι επαναστάτες του πνεύματος από την Ιταλία, τη Γαλλία, τις γερμανόφωνες χώρες. Ανάμεσά τους ζωγράφοι, γλύπτες, αρχιτέκτονες, μουσικοί, θεατρίνοι, δάσκαλοι, τεχνίτες, έμποροι. Ξεχωριστή θέση, βέβαια έχουν οι Βαυαροί

μηχανικοί και αρχιτέκτονες, σκαπανείς του νέου κράτους και φυσικά, της πόλης. Αυτοί αντιγράφουν δοκιμασμένους δυτικούς ρυθμούς, αλλά και αυτοσχεδιάζουν λειτουργικά με τρόπο που ξενίζει και σήμερα, όπως στην περίπτωση του Λοιμοκαθαρητίου ή των Αποθηκών διαμετακομίσεως, που έπρεπε να ακολουθήσουν ακανόνιστη ακτογραμμή και το μολωμένο, ασταθές υπόστρωμα. Ο Erlacher, ο Weiler, ο Ziller και άλλοι ξεπέρασαν τις πενιχρές οικονομικές δυνατότητες και όρθωσαν αριστουργήματα με το χαμηλότερο δυνατό κόστος κατασκευής.

Ιδρύθηκαν σχολεία, σύλλογοι με υψηλούς πνευματικούς στόχους, τράπεζες, ασφαλιστικές, ατμοπλοϊκές και ναυτιλιακές εταιρίες, επαγγελματικά σωματεία και ναυπηγεία. Εδώ ξέσπασε το 1879 η πρώτη εργατική απεργία που συντάραξε την κοινωνία της εποχής. Στα τυπογραφεία της τυπώθηκαν αξιόλογα βιβλία και πολλές εφημερίδες.

Η Σύρος γνώρισε την μεγαλύτερη πολιτιστική και οικονομική άνθηση και κράτησε τα πρωτεία της πρώτης πόλης της Ελλάδας για 50 χρόνια. Έγινε το μεγαλύτερο εμπορικό λιμάνι και τα προϊόντα της εφοδίαζαν όλη την Ελλάδα και το εξωτερικό. Η ακτοπλοϊκή εταιρία FRANCE LINE εκτελεί δρομολόγιο κάθε 15 μέρες Σύρος- Βόρειος Αμερική. Προξενεία και πρεσβείες των περισσότερων χωρών είχαν εγκατασταθεί στην Ερμούπολη. Ζωντανά μνημεία είναι τα νεοκλασικά κτίρια, οι πλατείες, οι εκκλησίες και το μαυσωλείο.

Κι άλλες πρωτιές Σύρου:

-Στον προϊστορικό οικισμό της Χαλανδριανής ναυπηγήθηκε το πρώτο πλοίο με καρίνα (3000 π.χ.).

-Το πρώτο εμποροδικείο στην Ελλάδα το (1826).

-Το πρώτο γυμνάσιο το 1833.

-Το πρώτο πρωτοδικείο το 1834.

-Το πρώτο λοιμοκαθαρητήριο.

-Το πρώτο επιμελητήριο.

-Το πρώτο τυπογραφείο.

- Η πρώτη ναυτιλιακή εταιρία το 1861.
- Οι πρώτες μηχανοκίνητες βιομηχανίες, υφαντουργεία, βυρσοδεψία, κόκαλου.
- Το πρώτο τηλεγραφείο.
- Το πρώτο δημόσιο κτίριο, το τελωνείο.
- Το πρώτο μνημείο του άταφου αγωνιστή του γλύπτη Βιτάλη το 1881.
- Η πρώτη Όπερα. Το θέατρο Απόλλων, κατασκευασμένο από τον αρχιτέκτονα Σαμπό το 1864.
- Το πρώτο εργοστάσιο ηλεκτρικής ενέργειας το 1889.
- Το πρώτο νοσοκομείο που αργότερα έγινε το ξενοδοχείο ΕΥΡΩΠΗ με την υπέροχη αρχιτεκτονική και τα λιθόστρωτα και που σήμερα είναι το Καζίνο της Σύρου.
- Και φυσικά το αξιολογότερο δημαρχιακό μέγαρο στην Ελλάδα, έργο του Τσίλερ.

Η παρακμή άρχισε σταδιακά από το 1870 με τη διάνοιξη του Ισθμού της Κορίνθου, την κατασκευή του σιδηροδρομικού δικτύου και κυρίως την ανάδειξη του Πειραιά σε πρώτο λιμάνι της χώρας.

Το 1866 η Σύρος λειτούργησε ως κέντρο ανεφοδιασμού του ελληνικού στόλου που ενίσχυσε την Κρητική Επανάσταση και στη συνέχεια δέχτηκε κύματα Κρητών προσφύγων. Μία από τις οικογένειες που κατέφευγαν στο νησί ήταν του Ελευθερίου Βενιζέλου, μετέπειτα πρωθυπουργού της Ελλάδας και βασικού παράγοντα στην πολιτική ζωή του 20^{ου} αιώνα. Το 1912, κατά τους Βαλκανικούς πολέμους, στο λιμάνι της Ερμούπολης είχε αγκυροβολήσει το πλοίο «Μακεδονία», το οποίο όμως βυθίστηκε από το τουρκικό αντιτορπιλικό «Χαμιδιέ». Το 1922 η Σύρος δέχτηκε πάλι κύματα προσφύγων, νέα θύματα της τουρκικής θηριωδίας κατά τη Μικρασιατική καταστροφή.

Κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου οι Συριανοί γνώρισαν την ιταλική και τη γερμανική κατοχή και οργάνωσαν σθεναρή αντίσταση. Ένας από τους πρωτεργάτες της ήταν και ο καθολικός επίσκοπος Αντώνιος-Γρηγόριος Βουτσίνος. Ο λαός της Σύρου δοκιμάστηκε σκληρά κατά το φοβερό χειμώνα

του 1941-42 και πολύς κόσμος, περίπου 8.000 άνθρωποι, πέθανε από πείνα και βασανιστήρια. Ο πληθυσμός μειώθηκε εκ νέου κατά τη δεκαετία του 1950, όταν Συριανοί εγκατέλειψαν τα πατρογονικά τους σε αναζήτηση καλύτερης τύχης στην Αθήνα ή άλλες μεγαλουπόλεις. Από τα μέσα της δεκαετίας του 1960 όμως, παρατηρείται σαφής ανοδική πορεία και σημαντική βελτίωση της οικονομίας του νησιού.

2.1 Άνω Μερά

Η Άνω Μερά, όπως λένε οι ντόπιοι την βόρεια πλευρά, αποτελείται από συνεχείς λοφοσειρές με απότομες πλαγιές, βαθμιδωτά χωρισμένες από υψηλές αναβαθμίδες σε στενές λωρίδες καλλιεργήσιμης γης. Καταλήγοντας στη θάλασσα, οι λόφοι σχηματίζουν στη δυτική, υπήνεμη πλευρά, γραφικούς όρμους με αμμώδεις παραλίες και κρυστάλλινα νερά. Στην Άνω Μερά βρίσκονται και οι σημαντικές αρχαιολογικές θέσεις του Καστριού και της Χαλανδριανής, καθώς και η σπηλιά που έζησε τον 6^ο π.χ. αιώνα ο Συριανός φιλόσοφος Φερεκύδης, δάσκαλος του Πυθαγόρα, και εφευρέτης του ηλιοτροπίου, του πρώτου ηλιακού ρολογιού. Ένας μόνο δρόμος διασχίζει την Άνω Μερά και η πρόσβαση στους αρχαιολογικούς χώρους και στις παραλίες γίνεται μέσα από μονοπάτια.

2.2 Άνω Σύρος

Η Άνω Σύρος είναι ένας από τους παλαιότερους και ιστορικότερους οικισμούς της Ελλάδας. Είναι μια καθαρά μεσαιωνική πόλη που διατηρείται σχεδόν αναλλοίωτη μέχρι τις μέρες μας. Δημιουργήθηκε σταδιακά από τον 8^ο αιώνα πάνω σ' ένα λόφο μακριά από τη θάλασσα και πήρε τη σημερινή της μορφή τον 13^ο αιώνα.

Ο δήμος της Άνω Σύρου, από τους πρώτους και πλέον οργανωμένους στη χώρα μας, διαθέτει το μοναδικό ίσως προνόμιο να διασώζει τα αρχεία του ανέπαφα και πλήρη, με αδιάλειπτη συνέχεια.

Τον λόφο θεσπίζει επιβλητικά ο ναός του Αγίου Γεωργίου (Σαν Τζώρτζης) . Η θέα που προσφέρεται είναι μοναδική: στα πόδια του λόφου απλώνεται η Ερμούπολη με το λιμάνι και πέρα μακριά διακρίνονται η Τήνος η Μύκονος και Πάρος.

Μέσα στο χώρο της μονής των Καπουτσίνων, στο προαύλιο του ναού της Μονής γινόντουσαν οι συνελεύσεις του Κοινού, οι ψηφοφορίες, ομιλίες και στη γωνιά του κήπου απομένουν τα ερείπια του πρώτου σχολείου που λειτούργησε στη Σύρο. Εκεί υπάρχουν και οι δύο ορθόδοξες εκκλησίες της Άνω Σύρου, ο Άγιος Νικόλαος των Ρωμαίων ή ο Φτωχός (σε αντίθεση με τον Άγιο Νικόλαο τον Πλούσιο της Ερμούπολης) και η Αγία Τριάδα. Στην Αγία Τριάδα, μάλιστα, υπάρχουν δύο ιερά: στο ένα λειτούργησε ορθόδοξος ιερέας και στο άλλο καθολικός. Όλες οι υπόλοιπες εκκλησίες είναι καθολικές, αφού και σήμερα η πλειονότητα των κατοίκων του ιστορικού λόφου είναι καθολικοί και λίγες μόνο οικογένειες πρεσβεύουν το ορθόδοξο δόγμα.

Στο μέσον περίπου του λόφου βρίσκεται η Πιάτσα, ένας φαρδύς δρόμος για πεζούς και γαϊδουράκια. Είναι η πιο πολυσύχναστη περιοχή της Άνω Σύρου. Εδώ λαμβάνουν χώρα διάφορα γλέντια και πολιτιστικές εκδηλώσεις και είναι το σημείο που βρίσκονται πολλά ουζερί, ταβέρνες, μαγαζιά.

Η Άνω Σύρος συνεχίζει και στις μέρες μας να είναι ένας μικρόκοσμος, αυτάρκης ακόμα, και καλοδιατηρημένος. Ίσως αυτό να οφείλεται στη σοφία με την οποία χτίστηκε ολόκληρη η πόλη. Το λευκό τονίζεται από τον κυκλαδίτικο ήλιο και οι τρίφυλλες πόρτες επιτρέπουν την άμεση ανθρώπινη επαφή και επικοινωνία, χωρίς οι ένοικοι να βγουν από τα σπίτια τους.

Πλακόστρωτα καλντερίμια, παράμερα χωμάτινα μονοπάτια, πεζούλια με γεράνια και θέα στο Αιγαίο, κεντητά κουρτινάκια στο παράθυρο, δαιδαλώδη σοκάκια με αναρίθμητες γωνιές και ακόμα περισσότερα σκαλιά, ασπρισμένοι

τοίχοι, σκαλούνια, στεγάδια, στρογγυλεμένα σαμάρια στις στέγες, ποτίστρες για τα υποζύγια, χειροποίητες καμινάδες και άλλα πολλά. Είναι ένας κόσμος απροσπέλαστος σε τροχοφόρα, γίνεται προσιτός με υποζύγιο ή με διάθεση σύντομου περιπάτου.

2.3 ΧΩΡΙΑ

Στην διαδρομή των χωριών βλέπουμε τα χαρακτηριστικά στοιχεία της συριανής αγροτικής ενδοχώρας. Στα πεδινά μέρη οι καλλιεργήσιμες ιδιοκτησίες χωρίζονται μεταξύ τους από τους «καλαμιώνες», συστάδες καλαμιών σε διάταξη, που είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικοί στην προστασία από τους ανέμους.

Πάνω στις λοφώδεις εκτάσεις βλέπουμε τις χαρακτηριστικές αιγαιοπελαγίτικες αναβαθμίδες, οριζόντια χαμηλά τοιχία που σκαλωτά χωρίζουν τα βουνά σε όσο δυνατόν φαρδύτερες επίπεδες καλλιεργήσιμες εκτάσεις. Τα πέτρινα τοιχία κτίζονται χωρίς συνδετικό υλικό, και γι' αυτό οι ντόπιοι τα ονομάζουν «ξερολιθιές», (Μάρθαρα Μαρίζα 1998, σελ 43). Πέρα από τη δημιουργία καλλιεργήσιμης γης, οι ξερολιθιές συντελούν στην αποταμίευση του βρόχινου νερού, καθώς αυτό δεν κυλά ελεύθερο στις πλαγιές αλλά συγκρατείται στις επίπεδες επιφάνειες που σχηματίζονται από τις αναβαθμίδες και απορροφάται από τη γη. Οι κάθετες ξερολιθιές που βλέπουμε σε ακόμη και άγωνα ή ακαλλιέργητα βουνά, φτιάχτηκαν για να χωρίζουν τις ιδιοκτησίες και να εμποδίζουν την μετάβαση των αιγοπροβάτων του κάθε κτηνοτρόφου στο βοσκότοπο του άλλου.

Οικισμοί, με την μορφή της μόνιμης και οργανωμένης εγκατάστασης, λόγω του φόβου των ληστρικών επιδρομών δεν υπήρχαν στη Σύρο. Οι κάτοικοι καλλιεργούσαν τα χωράφια τους και το βράδυ επέστρεφαν στο «Κάστρο», τη σημερινή Άνω Σύρο. Στις μακρινές από τον οικισμό καλλιεργήσιμες περιοχές, υπήρχαν σποραδικές οικοδομές, που εκτός από αποθήκευση προϊόντων και εργαλείων, χρησίμευαν και για προσωρινές κατοικίες, αλλά η μόνιμη και

προστατευμένη κατοικία βρισκόταν πίσω από τα τείχη της Χώρας. Όταν προς το τέλος του 18^{ου} αιώνα ο κίνδυνος των πειρατών μειώθηκε, δειλά στην αρχή οι Συριανοί, ξεκίνησαν να ζουν μόνιμα κοντά στα κτήματα τους και δημιουργήθηκαν οι πρώτοι πυρήνες των σημερινών χωριών. Η μεγάλη εγκατάσταση στα χωριά έγινε μετεπαναστατικά, όταν οι ντόπιοι καθολικοί μαζικά επέλεξαν ως βιοποριστική λύση την τροφοδοσία της πολυάνθρωπης Ερμούπολης. Αυτό σήμαινε συστηματική εκμετάλλευση κάθε καλλιεργήσιμου χώρου και ανάπτυξη της κτηνοτροφίας, δραστηριότητες χρονοβόρες, που για να επιτευχθούν και να ανταποδώσουν στο έπακρο, έπρεπε, πρακτικά, ο καλλιεργητής να μένει κοντά στα κτήματά του. Οι συριανοί καλλιεργητές αποδείχθηκαν τόσο ικανοί, ώστε σύντομα τα συριανά προϊόντα, ιδίως τα πρώιμα κηπευτικά, να εξάγονται, και να είναι περιζήτητα, στις αγορές της Πρωτεύουσας, του Πειραιά, αλλά και αυτής ακόμη της Κωνσταντινούπολης (Αναστασίου Τ. 1993, σελ. 25).

2.3.1 Αζόλιμνος

Μέχρι τα πολύ τελευταία χρόνια η Αζόλιμνος ήταν μια έρημη βραχώδης παραλία κοντά στην Ερμούπολη. Αυτή ακριβώς η γειτνίαση της με την πόλη, ήταν και η αιτία που από τη δεκαετία του 1970 άρχιζαν να κτίζονται τα πρώτα εξοχικά και τα πρώτα καφεενεία. Σήμερα η Αζόλιμνος είναι γεμάτη από θερινές κατοικίες, μικρές και μεγαλύτερες ξενοδοχειακές μονάδες, ενώ σε όλο το μήκος της παραλίας της παρατάσσονται καφεενεία, ουζάδικα και εστιατόρια πάντα γεμάτα από ντόπιους και παραθεριστές. Με την κατάλληλη κατασκευή του μικρού λιμενοβραχίονα, η θάλασσα κάλυψε με άμμο τα βράχια δημιουργώντας μια παραλία που παρά το μικρό μέγεθός της, συγκεντρώνει μεγάλο αριθμό λουομένων.

2.3.2 Βάρη

Το μεγαλύτερο χωριό του νησιού, βρίσκεται σκορπισμένο στην πεδινή έκταση της Βάρης και χαρακτηρίζεται από την εναλλαγή των τοπίων της. Εδώ έγινε και η μόνη απόπειρα λειτουργίας βιομηχανικής μονάδας εκτός Ερμούπολης στη Σύρο. Πρόκειται για το εργοστάσιο κεραμικής που για χρόνια λειτουργούσε εδώ. Το ίδρυσε ο Ερμούπολίτης επιχειρηματίας Βαλμάς και παρήγαγε οικιακά σκεύη. Στον όρμο της Βάρης, στην περιοχή επάνω από την πυργοειδή έπαυλη του εφοπλιστή Ανδρέα Κοσμά, σήμερα ιδιοκτησία της οικογένειας Γουλανδρή, έχουν βρεθεί τα παλαιότερα ίχνη κατοίκησης του νησιού, από τη νεολιθική εποχή, (4.000-3.000 π.χ.).

Στον όρμο της Βάρης βρίσκεται και η υπήνεμη αμμουδιά του Αχλαδιού, της Φάμπρικας και των Σαντορινιών με πλήθος εξοχικών να σκαρφαλώνουν γύρω.

2.3.3 Μέγας Γιαλός

Ο μικρός παραθαλάσσιος οικισμός Μέγας Γιαλός, τα τελευταία χρόνια έχει εξελιχθεί σε δημοφιλές τουριστικό θέρετρο. Βρίσκεται στη νότια πλευρά του νησιού σε απόσταση 12 χλμ. Από την Ερμούπολη. Η ακρογιαλιά του Μέγα Γιαλού καταλήγει στην ομώνυμη αμμουδιά όπου δέντρα φύονται σχεδόν μες την άμμο και προσφέρουν τη σκιά τους στους λουόμενους. Η αμιγώς αγροτική και ελάχιστα μέχρι τα μέσα του 20^{ου} αιώνα κατοικημένη περιοχή, είναι σήμερα διάσπαρτη με εξοχικές κατοικίες και ξενοδοχεία. Η γειτονική παραλία της Αμπέλας με τον μικρό κολπίσκο, τα νεόκτιστα ξενοδοχεία και συγκροτήματα ενοικιαζόμενων δωματίων συμπληρώνουν την εικόνα του Μέγα Γιαλού.

2.3.4 Ποσειδωνία

Η Ποσειδωνία, πιο γνωστή σαν Ντελαγκράτσια, από το καθολικό εκκλησάκι της Παρθένου της Χάριτος, (Madonna dela Gracia), είναι η πιο διάσημη περιοχή της Σύρου χάρη στις νεοκλασικές επαύλεις της μεγαλοαστικής

Ερμουπολίτικης τάξης που χτίστηκαν εδώ, κυρίως στα τέλη του 19^{ου} και στις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Αντίθετα με τις επαύλεις των Χρουσσών και του Επισκοπειού που ανάγονται στα μέσα του 19^{ου} αιώνα και ακολουθώντας τα πρότυπα της εποχής περιφρουρούν την πολυτέλεια και την προσωπική ζωή των ιδιοκτητών τους πίσω από υψηλούς μαντρότοιχους και μακριά από δημόσιους δρόμους, οι νεότερες επαύλεις της Ντελαγκράτσιας, ακολουθούν τα νεότερα πρότυπα, και, όπως οι ανάλογες της Κηφισιάς, κτίζονται κοντά στο δρόμο, και αφήνουν να φανεί η πολυτέλεια της κατασκευής τους αλλά και η ιδιωτική ζωή των ιδιοκτητών τους, πίσω από τους χαμηλούς τοίχους και τα κιγκλιδώματα.

Τα τρία παλαιότερα σπίτια, φτιαγμένα στα μέσα του 19^{ου} αιώνα ανήκαν στις χιώτικες οικογένειες Τσερλέντη, Πετροκοκίνου και Νεγρεπόντη. Ερχόμενοι από τον Μέγα Γιαλό, στο βάθος αριστερά δεσπόζει η έπαυλη όπου έζησε και έγραψε ο ιστορικός Περικλής Τσερλεντής. Πιο κάτω, μισοκρυμμένο από τα πεύκα και τον εντυπωσιακό κοκκινωπό πύργο, (νεότερη κατασκευή της οικογένειας Βαλμά), διακρίνεται το δεύτερο σπίτι του τραπεζίτη και μυστικοσυμβούλου επί των οικονομικών των τσάρων Αλεξάνδρου Γ΄ και Νικολάου Β΄ Θεμιστοκλή Πετροκοκίνου. Το πρώτο σπίτι του Πετροκόκκινου, αισθητά μικρότερο, αλλά εντυπωσιακά κομψό, βρίσκεται δίπλα στο πλέον αναγνωρίσιμο κτήριο της Ντελαγκράτσιας, τον πύργο της οικογένειας Γεωργιάδη, επί του δρόμου. Όταν κατασκευάστηκε ο δρόμος, ο Πετροκόκκινος άμεσα πούλησε το σπίτι του και έφτιαξε το δεύτερο στα ενδότερα του υπό διαμόρφωση οικισμού (Μαθητική Ομάδα 1^{ου} Γυμνασίου Σύρου 1998, σελ. 37).

Από επάνω του, προς τα αριστερά, η έπαυλη Νεγρεπόντη, σήμερα ιδιοκτησία της οικογένειας Βαλμά. Ερχόμενοι προς το κέντρο του οικισμού, κρατάμε ως σημείο αναφοράς τον γαλάζιο ναό του Αγίου Ιωάννη. Στο προαύλιο του στέκουν οι προτομές του κτήτορα Γεωργίου Βέλτσου, έργο του Γ. Βιτάλη και του Ευεργέτη του ναού Θεμιστοκλή Πετροκόκκινου, έργο του Γεωργίου Μπονάνου. Εκτός από τις μεγάλες δωρεές του σε ρευστό, ο Πετροκόκκινος πλούτισε τον ναό με βαρύτιμα ρωσικά εκκλησιαστικά σκεύη και υψηλής τέχνης

ρωσικές εικόνες. Στα δεξιά του ναού διακρίνεται η έπαυλη Τσιροπινά που σήμερα στεγάζει το Δημαρχείο της Ποσειδωνίας. Αντίγραφο της αγγλικού έπαυλης υπήρχε στην Κηφισιά. Η έπαυλη χτίστηκε μεν σαν θερινή διαμονή, αλλά η πρώτη της χρήση ήταν να στεγάσει τη γαμήλια δεξίωση, μετά τον γάμο στον παρακείμενο Άγιο Ιωάννη, του βιομήχανου Μανώλη Τσιροπινά με την εγγονή του Πετροκόκκινου Μαρία Κρίνου. Όταν ο αδελφός του γαμπρού είδε τη νεόδμητη έπαυλη, εντυπωσιάστηκε τόσο ώστε να την αναπαράγει πιστά σαν δική του θερινή διαμονή στην Κηφισιά(Μαθητική Ομάδα 1^ο Γυμνασίου Σύρου 1998, σελ 39).

Απέναντι από τον Άγιο Ιωάννη στέκεται η ευμεγέθης έπαυλη Ψιακή, με το εντυπωσιακό κλιμακοστάσιο, σημερινή ιδιοκτησία του καθολικού ιδρύματος « Άγιος Παύλος». Αν και κτίστηκε από την Κωσταντζα Νεγρεπόντη, είναι περισσότερο γνωστή από το όνομα του τραπεζίτη και εφοπλιστή Ψιακή, συζύγου της μονάκριβης κόρης της Κωσταντζας, Ειρήνη. Οι απόγονοι της οικογένειας Ψιακή έλεγαν ότι κατά τη βασιλική επίσκεψη του Γεωργίου Α΄ στα 1910, ο βασιλιάς ρώτησε χαριτολογώντας: «και πως πηγαίνετε από την τραπεζαρία στην κουζίνα; Με τραίνο; » (Μαθητική Ομάδα 1^ο Γυμνασίου Σύρου 1998, σελ 40).

Στα δεξιά του δρόμου, χωμένη στον πευκώνα της φαίνεται η έπαυλη Λαδόπουλου που μέχρι σήμερα ανήκει στις κληρονόμους των οικογενειών Ιππιώτη και Νεοφύτου. Οι Λαδόπουλοι συγκαταλέγονται μεταξύ των πρώτων οικιστών της Ερμούπολης, ο δε εφοπλιστής και βιομήχανος Αθανάσιος Λαδόπουλος, χρημάτισε και υπουργός Οικονομικών. Μπροστά της, επί του δρόμου, η κομψή έπαυλη της οικογένειας Φουστάνου, ενώ κάτω αριστερά φαίνεται η πρόσφατα ανακαινισμένη έπαυλη Γιαννικόγλου που σήμερα ανήκει στην οικογένεια Κυριακίδη.

Στα αριστερά μας βρίσκεται η «Λέσχη» της Ντελαγκράτσιας που ιδρύθηκε την δεκαετία του 1920 και μπροστά μας ο πύργος του εφοπλιστή Νικηφόρου Γεωργιάδη, σήμερα ιδιοκτησία της οικογένειας Κουλούρη. Ο

πύργος είναι κτισμένος ολόκληρος από πωρόλιθο που τα πλοία του βαθύπλουτου Γεωργιάδη έφεραν κατευθείαν από τη Μάλτα και τον ξεφόρτωναν στην παραλία της Ποσειδωνίας.

2.3.5 Χρούσσα-Μάννα-Επισκοπείο-Παρακοπή

Από νωρίς πλέον εύπορες Ερμουπολίτικες οικογένειες αγόρασαν κτήματα στην ενδοχώρα για δημιουργία θερινών κατοικιών, αλλά ήταν μετά την επιδημία χολέρας του 1852 που μαζικά πλέον τα μέλη της αστικής τάξης προχώρησαν στην αγορά ή κατασκευή αγροικιών και επαύλεων για θερινή διαμονή. Πρώτες στις προτιμήσεις των Ερμουπολιτών ήρθαν οι περιοχές του Επισκοπειού, κοντά στην Ερμούπολη με ρέουσα πηγή και σημαντικά υπόγεια αποθέματα νερού, του Μάννα, ίσως για λόγους γειτνίασης με την Ερμούπολη και της ρεματιάς των Χρουσσών, που επίσης είχε αποθέματα νερού. Για έναν ανεξήγητο λόγο, στα Χρούσσα και το Επισκοπείο συγκεντρώθηκαν οι περισσότερες Χιακής καταγωγής οικογένειες, ενώ οι υπόλοιπες προτίμησαν το Μάννα. Οι επαύλεις του Μάννα με ελάχιστες εξαιρέσεις είναι μικρές, με μικρούς πευκόφυτους κήπους και μοιάζουν περισσότερο με καλοχτισμένες ευρύχωρες αγροικίες. Μόνο δείγμα του πλούτου των παραθεριστών ο (ιδιαίτερα μεγάλος για εκκλησία χωριού), ναός των Αγίων Αναργύρων, με το ωραίο βοτσαλωτό προαύλιο.

Στα Χρούσσα, οι νεοκλασικές επαύλεις περιτριγυρισμένες από υψηλούς μαντρότοιχους, έχουν μεγάλους κήπους με πευκώνες αλλά και ανθόκηπους, ανοιχτούς χώρους περιπάτου, με πέργκολες, στέρνες, και συχνά, αγάλματα. Περισσότερο από τα Χρούσσα, στο Επισκοπείο ακολουθείται η αρχιτεκτονική των επαύλεων του Κάμπου της Χίου. Μικρά παλάτια, αθέατα για των ανυποψίαστο επισκέπτη κρύβονται πίσω από πυκνή βλάστηση και ψηλούς μαντρότοιχους που συχνά φτάνουν και τα πέντε μέτρα. Τόσο στα Χρούσσα, όσο και στο Επισκοπείο ελάχιστες επαύλεις, χτισμένες στα τέλη του 19^{ου} και στις αρχές του 20^{ου} αιώνα είναι ορατές από το δρόμο.

Στην Παρακοπή τέλος, θέρετρο που δημιουργήθηκε παράλληλα με την Ντελαγκράτσια, οι επαύλεις εκτείνονται εκατέρωθεν του δρόμου που διασχίζει την περιοχή. Είναι σχεδόν όλες κτήρια των τελευταίων δεκαετιών του 19^{ου} ή των πρώτων του 20^{ου} αιώνα, χωρίς να εντυπωσιάζουν με το μέγεθος ή την αρχιτεκτονική τους τον επισκέπτη όσο οι ανάλογες της Ποσειδωνίας. Πρόκειται για τις θερινές διαμονές μίας ανερχόμενης και εύρωστης αστικής τάξης, σε αντίθεση με αυτές της Ντελαγκράτσιας που ανήκουν στην ήδη άρχουσα μεγαλοαστική τάξη.

2.3.6 Φοίνικας

Στον μεγάλο φυσικό όρμο του Φοίνικα (που συμπεριλαμβάνει και την παραλία της Ποσειδωνίας), βρισκόταν η μία από τις δύο αρχαίες πόλεις του νησιού. Ίχνη του ρωμαϊκού λιμανιού φαίνονται ακόμη στο βυθό του όρμου. Στις μέρες μας ο γραφικός Φοίνικας είναι αγαπημένο θέρετρο με πολλές παραθεριστικές κατοικίες, ξενοδοχεία και εστιατόρια, ενώ η πεδινή ενδοχώρα εξακολουθεί να καλλιεργείται συστηματικά. Μεγάλο φυσικό και προστατευόμενο λιμάνι, ο Φοίνικας συγκεντρώνει στη μαρίνα του πολλά σκάφη, ενώ απέναντι, στην περιοχή των Αγκαθωπών βρίσκεται και η Ναυτική Βάση της Σύρου.

2.3.7 Γαλησσάς

Κατοικημένη από τα πανάρχαια χρόνια η περιοχή του Γαλησσά, ήταν, χάρη στην εύφορη πεδιάδα της, το δεύτερο μετά τη Βάρη μεγαλύτερο χωριό της Σύρας. Από τη δεκαετία του 1970, η μεγάλη αμμουδιά με τα σκιερά αλμυρίκια, είχε την προτίμηση του συνόλου σχεδόν των ξένων περιηγητών που έρχονταν στη Σύρο. Σύντομα, ο γραφικός αγροτικός κάμπος γέμισε με τουριστικές εγκαταστάσεις και σήμερα, ο Γαλησσάς, η πλέον ανεπτυγμένη τουριστικά περιοχή της Σύρου με έντονη νυχτερινή ζωή, διαθέτει τις περισσότερες κλίνες από τα άλλα χωριά του νησιού.

Η αρχαία Γαλησσός, σημαντική πόλη του νησιού, εκτεινόταν στην αριστερή λοφοπλαγιά του όρμου, εκεί που σήμερα βρίσκεται το ξενοδοχειακό συγκρότημα Dolphin Bay και πίσω της, προς τη μικρή παραλία Αρμεό. Ελάχιστα και αμελητέα ίχνη έχουν μείνει τόσο από την αρχαία πόλη που άκμασε στους κλασσικούς χρόνους, όσο και από τον προγενέστερο νεολιθικό οικισμό της τρίτης προ Χριστού χιλιετίας που βρισκόταν στη ίδια θέση. Όμως, η αδιάλειπτη συνέχεια των 5.000 χρόνων φαίνεται στις καρδιές των ανθρώπων και την αποδεικνύει περίτρανα το γραφικό ξωκλήσι της Αγίας Πακούς στην κορυφή του λόφου που χωρίζει τις δύο παραλίες. Εκεί, κάποτε βρισκόταν η νεολιθική ακρόπολη και στη θέση της κτίστηκε αρχαίο ιερό, αφιερωμένο στην Επήκοο Αθηνά. Στα χριστιανικά χρόνια πάνω στα ερείπια του ιερού χτίστηκε το ξωκλήσι της Αγίας Υπακοής, -Αγίας Πακούς στη παραεφθαρμένη ντοπιολαλιά, της Αγίας που ακούει. (Χατζηγεωργίου Μιχαήλ 1936, σελ. 33) .

2.3.8 Δυτικές Παραλίες

Η διαδρομή από το Γαλησσά στο Κίνι, χαρίζει ένα μοναδικό πανόραμα της βόρειας και εξαιρετικά αραιοκατοικημένης πλευράς του νησιού και των δυτικών παραλιών.

Το καλοκαίρι, βάρκες που ξεκινούν από το Κίνι, εξυπηρετούν αυτούς που θέλουν να πάνε στις δυτικές παραλίες. Αμέσως μετά το Κίνι απλώνεται η μεγάλη αμμουδιά του Δελφινιού, η μόνη που έχει πρόσβαση και με αμαξιτό δρόμο. Ακολουθεί η Βαρβαρούσα, που λέγεται ότι χρησιμοποιούσε σαν καταφύγιο ο πειρατής και αργότερα ναύαρχος Μπαρμπαρόσα και από αυτόν πήρε το όνομά της. Μετά την Βαρβαρούσα, απλώνονται οι αμμουδιές Αετός, Λεία, Μέγας Λάκκος,(ή Δυόσμος), Μαρμάρι και Γράμματα, όπου αρχαιοελληνικές και ρωμαϊκές επιγραφές είναι χαραγμένες στα βράχια. Οι επιγραφές στα Γράμματα είναι δεήσεις των ναυτικών και συγγενών τους στους θεούς της θάλασσας για καλά και ασφαλή ταξίδια.

Το νησί που διαγράφεται στον ορίζοντα, δεν είναι άλλο από την άνυδρη Γυάρο, που ιδιόκτητη παλιά, ήταν το βοσκοτόπι απανωσυριανής οικογένειας. Μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και ιδιαίτερα τα χρόνια της δικτατορίας(1967-1974), η Γυάρος μαζί με την Μακρόνησο μετατράπηκαν σε τόπους εκτοπισμού και φυλάκισης χιλιάδων Ελλήνων αντιφρονούντων.

2.3.9 Κίνι

Γραφικό ψαροχώρι με έντονη αγροτική δραστηριότητα άλλοτε, το Κίνι, από ψηλά ακόμη γοητεύει τον επισκέπτη με το πεταλοειδές σχήμα του όρμου του. Σήμερα, χάρη στην αμμουδιά του και το πανέμορφο ηλιοβασίλεμα που προσφέρει, έχει γίνει πόλος έλξης για ντόπιους και παραθεριστές που χαίρονται τα νερά του ή αγναντεύουν το ηλιοβασίλεμα καθισμένοι στις ταβέρνες και τα ουζάδικα που παρατάσσονται σε όλο το μήκος της παραλίας.

Πάνω από το Κίνι βρίσκεται η ορθόδοξη γυναικεία Μονή της Αγίας Βαρβάρας που ιδρύθηκε από τον ιερομόναχο Ιωακείμ Πολίτη στην ανατολή ου 20^{ου} αιώνα. Η Μονή λειτούργησε για χρόνια ως ορφανοτροφείο θηλέων και σήμερα, στο χώρο της, η Ιερά Μητρόπολη Σύρου επιχειρεί την λειτουργία ενός πρότυπου νηπιαγωγείου.

Το καθολικό της Μονής, αφιερωμένο στην Αγία Βαρβάρα, είναι ολόγραφο, με μεγάλες τοιχογραφίες λαϊκής τέχνης, που ιστορούν το βίο και το μαρτύριο της Αγίας. Η ρεαλιστική απόδοση των φριχτών βασανιστηρίων που υπέστη η Αγία, δημιουργούν έναν κλονισμό στο θεατή με τη διάχυτη βιαιότητα που αποπνέουν. (Παπαδάκη Κωνσταντίνου Γ. 1966, σελ. 37).

3. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η Ερμούπολη υπήρξε μια Βιομηχανική πόλη με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Στα τέλη του 19^{ου} αιώνα μετά τη στασιμότητα στην ανάπτυξη των παραδοσιακών κλάδων της ξύλο-ναυπηγικής, της βυρσοδεψίας και του εμπορίου ολοκληρώνονται οι βιομηχανικές δραστηριότητες με την ανάπτυξη

του ενδιαφέροντος της προς την κλωστοϋφαντουργία. Όταν στις αρχές του 20^{ου} αιώνα η Ερμούπολη περνούσε την περίοδο της εκβιομηχάνισης της τόσο στη ναυπηγό-επισκευαστική μονάδα όσο και στην κλωστοϋφαντουργία χρειάστηκε να αναδιατάξει τις δραστηριότητες της. Λόγω του μικρού μεγέθους της πόλης καθώς και το γεγονός ότι ανήκει σε νησιωτικό σύμπλεγμα δεν προσέφερε πολλές εναλλακτικές λύσεις στην ανάπτυξη άλλων τομέων, ιδιαίτερα του δευτερογενή τομέα. Έτσι οι κάτοικοι είχαν να επιλέξουν ανάμεσα στην ανεργία ή στην αποχώρηση τους από το νησί.

Η Ερμούπολη στις αρχές της δεκαετίας του 1980 αποτελούσε σε σχέση με τον αριθμό των κατοίκων της, ένα από τα πιο σημαντικά κέντρα βιομηχανικής απασχόλησης της χώρας. Χάρη στην Ερμούπολη η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου έρχεται Τρίτη στη σειρά κατάταξης των Ελληνικών Περιφερειών ως προς το ποσοστό του ενεργού πληθυσμού που απασχολείται στη μεταποίηση. Το 1981 ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός της Ερμούπολης απασχολούνταν το 31,25% με τη βιομηχανία-βιοτεχνία, το 17,72% στις μεταφορές και το 36,6% στις υπηρεσίες. Τα ποσοστά αυτά είναι υψηλά σε σύγκριση όχι μόνο με αυτά του Ν. Κυκλάδων αλλά και σε εθνικό επίπεδο.

Από τη δεκαετία του '50 και έπειτα οι μονάδες και οι κλάδοι που είχαν αναπτυχθεί τα προηγούμενα χρόνια μειώθηκαν ενώ κάποιοι άλλοι σχεδόν εξαλείφθηκαν, όπως π.χ. βυρσοδεψεία, σμυριδοποιεία και οι μύλοι. Ενώ στον κλάδο της κλωστοϋφαντουργίας που στη δεκαετία του '50 λειτουργούσαν 23 μονάδες παραγωγής, στη δεκαετία του '70 υπήρχαν μόνο 8 (Χάλαρης Δημήτρης 2000, σελ.29), ενώ σήμερα περισώζονται μόλις 2. Στη δεκαετία του '80 η βιομηχανική δραστηριότητα του νησιού στηριζόταν σε 4 κλωστοϋφαντουργία και μία ναυπηγική μονάδα. Κατά την ίδια δεκαετία οι επιχειρήσεις αυτές παρουσίασαν έντονα οικονομικά προβλήματα με αποτέλεσμα να περιοριστεί ή να διασταλεί η λειτουργία τους. Αποτέλεσμα αυτής της εξέλιξης ήταν το ποσοστό της ανεργίας στο νησί να εκτιναχθεί στο 33%. Συγκεκριμένα το ποσοστό στη βιομηχανία- βιοτεχνία άγγιξε το 32,18% το 1981, από το 1993

έπεσε στο 7,78%. Στον τομέα των υπηρεσιών αντίστοιχα από 29,65% αυξήθηκε στο 51,75% το 1993.

Από την κρίση της αποβιομηχάνισης της Ερμούπολης δεν ξεφεύγει τότε το ναυπηγείο του Νεωρίου. Το ναυπηγείο ήταν η μόνη οικονομική δραστηριότητα που θύμιζε την άλλοτε άνθιση της Ερμούπολης ώσπου το 1980 παρουσιάζει και αυτό οικονομικά προβλήματα και μένει κλειστό για τρία χρόνια. Μια διέξοδος από την κρίση πρόσφερε ο τουρισμός. Ωστόσο η Ερμούπολη δεν μπορούσε να μετατραπεί σε παραθεριστικό οικισμό που θα νέκρωνε το χειμώνα, οπότε και αναζητούνται εναλλακτικές λύσεις ώστε να υπάρξει ισορροπία. Το 1994 το Νεώριο λειτούργησε και σήμερα δεν επισκευάζει μόνο πλοία, αλλά έχει εγκαταστήσει και κατασκευαστική μονάδα. Εύστοχα αποκαλείται οικονομικός πνεύμονας του νησιού. Την ίδια περίοδο η Ερμούπολη εντάχθηκε σε διάφορα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.), Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης I, II και το πιο πρόσφατο III (2000-2006). Ιδιαίτερα σημαντικά είναι τα οφέλη από το πρόγραμμα URBAN το οποίο αφορά την τόνωση και την διαφοροποίηση της οικονομίας της πόλης με δράσεις και έργα που θα λειτουργήσουν για την προσέλκυση επιχειρήσεων.

Στην Ερμούπολη αλλά και σε όλο το νησί επιβιώνει ως τις μέρες μας και η ναυπηγό-ξυλουργική τέχνη. Στον χώρο των Ταρσανάδων κατασκευάζονται και επισκευάζονται σκάφη και είναι από τις λίγες μονάδες που υπάρχουν σε όλο το Αιγαίο. Οι τεχνίτες της Σύρου διατηρώντας την ναυτική τους παράδοση και ανταποκρινόμενοι στις μοντέρνες απαιτήσεις κατασκευάζουν ή επισκευάζουν από ξύλινη βάρκα 3 μέτρων μέχρι πλοία 80.000 τόνων. (Δαμιανίδης Κ.Α. 1997, σελ. 22).

Διασώζονται επίσης και αρκετές βιοτεχνίες που παράγουν λουκούμια οι οποίες αναπτύσσονται συνεχώς και οι βιοτεχνίες ανθοκηπίων. Τα γεωργικά προϊόντα ταξιδεύουν και τροφοδοτούν την Ελλάδα. Οι κτηνοτρόφοι σε σύγχρονα εργοστάσια της ΒΙΟΣΥΡ παράγουν όλα τα γαλακτοκομικά προϊόντα καθώς και τα περίφημα τυριά Σαν Μιχάλης και Σαν Τζώρτζης.

Ακόμη και σήμερα βέβαια το λιμάνι της πόλης αποτελεί κομβικό σημείο με τα νησιά των Κυκλάδων, των Δωδεκανήσων, την Αθήνα και την Κρήτη. Τέλος από το Σεπτέμβριο του 2000 λειτουργεί στην Ερμούπολη τμήμα του Πανεπιστημίου που έχει δώσει νέα πνοή όχι μόνο στην πνευματική ζωή του τόπου αλλά και στην οικονομική αφού φιλοξενεί μεγάλο αριθμό φοιτητών.

Από τα παραπάνω γίνεται εμφανές ότι η οικονομική ζωή της Ερμούπολης δεν στηρίζεται πια μόνο στη βιομηχανική δραστηριότητα της αλλά και σε άλλες δραστηριότητες. Ο οικονομικός χαρακτήρας της Ερμούπολης μεταλλάσσεται από βιομηχανικός, στην παροχή υπηρεσιών με επίκεντρο τον τουρισμό.

3.1 Νεώριο Σύρου

Το Νεώριο είναι το πρώτο ναυπηγείο της χώρας. Η ιστορία του συνδέεται με τα πρώτα βήματα της Ελλάδος στη βιομηχανική εποχή. Το 1856-57 ιδρύεται η πρώτη ελληνική ατμοπλοϊκή εταιρεία που ονομάζεται και Συριανή γιατί απ' τις 2189 μετοχές οι περισσότερες καλύφθηκαν από Συριανούς. (Χαρλαύτη Τζελίνα 2001, σελ 50). Η ανάγκη για συντήρηση και επισκευές των πλοίων δημιουργεί με τη σειρά της την ανάγκη για ένα « σύγχρονο» ναυπηγείο κι έτσι τον Ιούνιο 1961 εγκαινιάζεται το μοναδικό στην Ανατολή ατμοκίνητο σιδηρουργείο. Το Νεώριο αναπτύσσεται με ταχείς ρυθμούς και στα επόμενα 20 χρόνια μεγαλώνει τις εγκαταστάσεις του και εξυπηρετεί πέραν των πλοίων της εταιρίας και ξένα πλοία. Πέραν από τις κυρίως ναυπηγικές εργασίες, η δραστηριότητα του επεκτείνεται σε κατασκευές και μετασκευές και προχωρεί και σε ναυπηγήσεις νέων σκαφών.

Στα τέλη του 19^{ου} αιώνα λόγω του ανταγωνισμού-κυρίως από τον ταχύτατα αναπτυσσόμενο Πειραιά-η Ατμοπλοϊκή Εταιρεία Σύρου πτωχεύει και η περιουσία της εκποιείται από τους πιστωτές.

Μετά από διαγωνισμό το Ναυπηγείο-Μηχανουργείο αρχίζει να λειτουργεί υπό την σκέπη τεσσάρων πλούσιων Συριανών, πλέον ανεξάρτητα από την Ατμοπλοϊκή Εταιρεία. Μετονομάζεται δε σε «Νεώριον και Μηχανουργεία

Σύρου». Το Νεώριο αρχίζει πάλι να βαδίζει με γοργά βήματα το δρόμο της προόδου. Αγοράζει έξι από τα μεγαλύτερα ατμόπλοια της εποχής εκείνης και κατορθώνει να καταστήσει τόσο το ναυπηγικό τομέα όσο και την ατμοπλοία κερδοφόρα. Καθίσταται και πάλι το μοναδικό στην Ανατολική λεκάνη της Μεσογείου ναυπηγείο.

Είναι η πρώτη φορά που εταιρεία διαθέτει δικό της γιατρό για τους εργαζόμενους καθώς και η πρώτη φορά που διατίθενται φάρμακα δωρεάν.

Κατά τη διάρκεια των πρώτων χρόνων του 20^{ου} αιώνα, η Σύρος χάρις στο Νεώριο αποτελεί αξιόλογο ναυπηγοεπισκευαστικό κέντρο στο οποίο ανελκύνονται για επισκευή και καθαρισμό πολλά πλοία κάθε εθνικότητας.

Κατά τη διάρκεια του Α παγκοσμίου πολέμου επισκευάστηκαν στο Νεώριο μεταξύ άλλων και 48 σκάφη του Αγγλικού Στόλου. Συνεχίζονται οι εργασίες έως το 1932-33 όταν η μεγάλη διεθνής οικονομική κρίση οδηγεί και το Νεώριο σε ουσιαστικό κλείσιμο.

Στη διάρκεια της κατοχής οι εγκαταστάσεις του Νεωρίου λεηλατούνται από τους κατακτητές σε τέτοιο σημείο που όλο το συγκρότημα μετατρέπεται σε ερείπια. Μετά τον πόλεμο το κατεστραμμένο Νεώριο αγοράζεται από δύο αδέρφια Συριανών εφοπλιστών που κατορθώνουν να το αξιοποιήσουν, δίνοντας νέες ελπίδες για πρόοδο. Το 1969 ήταν καθοριστική χρονιά. Μεταβιβάζεται στους Αφους Γουλανδρή που προχωρούν αμέσως σε ένα μεγάλο πρόγραμμα εκσυγχρονισμού του ναυπηγείου και ανεγείρονται νέα μεγάλα κτήρια. Το Νεώριο είναι πλέον ένα σύγχρονο ναυπηγείο. Το τρίτο σε μέγεθος στη χώρα. Μαζί με τον εκσυγχρονισμό του Νεωρίου, η πολιτεία εκσυγχρονίζει με μεγάλα λιμενικά έργα τον περιβάλλοντα χώρο.

Λόγω της έντονης ύφεσης της οικονομίας σε παγκόσμια κλίμακα που άρχισε με την ενεργειακή κρίση του 1973 και είχε κορυφωθεί το 1978 δεν είναι δυνατή η συνέχιση της λειτουργίας του ναυπηγείου.

Τότε περιέχεται στις κρατικές τράπεζες, που μαζί με το Δημόσιο στηρίζουν τη λειτουργία του μέχρι και το τέλος του 1992. Το Δεκέμβριο του

1992 το Νεώριο κλείνει τις πύλες του και απολύει το σύνολο του προσωπικού. Το 1994 διενεργείται δημόσιος διαγωνισμός όπου εκκαθαριστής κατοχυρώνεται οι «Ελληνικές Εξαγωγές Α.Ε.», θυγατρικής της ΕΤΒΑ και πλειοδότης η «Νεώριον Νέα Ανώνυμη Εταιρεία Ναυπηγείων Σύρου», εταιρείας ελληνικής που έχει την έδρα της στην Ερμούπολη. Η παραγωγική λειτουργία αρχίζει σχεδόν αμέσως και το Νεώριο αποκτά νέους ρυθμούς με αποτέλεσμα να είναι κερδοφόρο από την πρώτη κιόλας χρήση.

B. ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

4. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

4.1 Χαλανδριανή

Οι ανασκαφές που έγιναν στις 2 αντίθετες πλευρές του οροπεδίου της Χαλανδριανής έφεραν στο φως περισσότερους από 500 τάφους, σε χωριστές συστάδες, που προδίδουν φυλετικό ή γεωγραφικό διαχωρισμό. Οι τάφοι έχουν κυκλικό ή ορθογώνιο σχήμα, μια ψεκτό-είσοδο, είναι σκεπασμένοι με μια πλάκα και χτισμένοι με μερικές πέτρες. Σ' όλη την περιοχή είναι σκορπισμένος οψιδιανός και πολλά θραύσματα, που ανήκουν στον πολιτισμό Σύρου-Κέρου. Το Καστρί είναι ο μόνος οικισμός, όπου έγιναν ανασκαφές. Ο οικισμός περιβάλλεται από διπλό οχύρωμα, έξι ημικυκλικοί προμαχώνες περιλαμβάνονται στο εσωτερικό τμήμα του οχυρώματος, ενώ ένας από αυτούς χρησίμευε και ως είσοδος. Τα σπίτια είχαν 1 ή 2 χώρους, με εστία, και χωρίζονταν μεταξύ τους με στενά δρομάκια, για να εξοικονομείται πολύτιμος χώρος.

4.2 Σαν Μιχάλης

Στο ορεινότερο και βορειότερο κομμάτι της Σύρου, την Άνω Μερά, ανάμεσα στα διάσπαρτα εκκλησάκια που δίνουν ένα ξεχωριστό τόνο στην άγρια ομορφιά του τοπίου, αξίζει να επισκεφτεί τον εγκαταλελημένο σήμερα οικισμό και το ομώνυμο εκκλησάκι. Το πλακόστρωτο μονοπάτι ξεκινά από τις ταβέρνες και οδηγεί στο καθολικό εκκλησάκι. Κάθεται κανείς στη χτιστή πέτρινη μάντρα στην αυλή της εκκλησίας και απολαμβάνει ένα υπέροχο ηλιοβασίλεμα.

4.3 Άνω Σύρος

Η Άνω Σύρος, η Απάνω Χώρα όπως την αποκαλούν οι ντόπιοι, διατηρεί

όλη τη μεσαιωνική γοητεία της. Αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα της αρχιτεκτονικής της εποχής κατά την οποία δημιουργήθηκε. Για να προστατευτούν οι Συριανοί από τις πειρατικές επιδρομές, έχτισαν τα σπίτια τους έτσι ώστε οι εξωτερικοί τοίχοι τους να αποτελούν φυσική οχύρωση με ενιαίο προστατευτικό μέτωπο. Οι μικροί στενοί δρόμοι κάτω από τις καμάρες, τα στεάδια όπως ονομάζονται, έδιναν την δυνατότητα στους κατοίκους να κρύβονται εύκολα όταν αντιλαμβάνονταν επερχόμενο κίνδυνο. Οι μεγάλες πύλες που σήμερα καθορίζουν την είσοδο στον λόφο, η Πορτάρα, το Κάτω και το Επάνω Τέρμα, τα Σκαλάκια, ο Σα-Μπαστιάς, κλείνονταν με ξύλινες πόρτες που εξασφάλιζαν τον πληθυσμό από κάποια πιθανή νυχτερινή επιδρομή. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι στα έγγραφα των περασμένων αιώνων ο λόφος αυτός ονομάζεται Κάστρο.

4.3.1 Αξιοθέατα Άνω Σύρου

4.3.1.α. Άγιος Γεώργιος (Σαν Τζώρτζης)

Στο υψηλότερο σημείο της μεσαιωνικής Άνω Σύρου βρίσκεται η όμορφη εκκλησία του Αγίου Γεωργίου. Ο Αρχικός ναός ήταν του 1200μ.Χ. τρίκλιτη βασιλική με δύο σειρές μαρμάρινων κιόνων, αλλά έχει ανακαινιστεί τουλάχιστον δύο φορές, ενώ από το 1652 αποτελεί τον Μητροπολιτικό Ναό των Καθολικών της Άνω Σύρου. Η εκκλησία κοσμείται με ενδιαφέρουσες εικόνες από τις οποίες ξεχωρίζουν οι ιστορικές εικόνες του Αγίου Γεωργίου και της Παναγίας της Ελπίδος, στην οποία οι Συριανοί Καθολικοί αποδίδουν μεγάλη ευλάβεια. Θαυμάσιο είναι το μαρμάρινο δάπεδο, το εκκλησιαστικό όργανο με την ξυλόγλυπτη επένδυση και τα αγάλματα αγίων που βρίσκονται στο εσωτερικό της κεντρικής εισόδου, έργα Ιταλών καλλιτεχνών του 18^{ου} αιώνα.

4.3.1.β. Μονή των Ιησουιτών

Το μοναστήρι είναι αφιερωμένο στην Παναγία του Καρμήλου. Σήμερα

λειτουργεί ως γυναικεία Μονή του Τάγματος του Αγίου Φραγκίσκου (Μονή Αδελφών Κλαρισσών), στεγάζεται μια σημαντική συλλογή εγγράφων, βιβλίων και παλαιών αντικειμένων. Η εκκλησία κοσμείται με την περίφημη μεγάλη εικόνα της Παναγίας Καρμήλου, που μεταφέρθηκε από την Ρώμη το 1728 και παρουσιάζει εξαιρετικό αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον.

4.3.1.γ Μονή Καπουτσίνων

Το 1633 στην αυλή της συνεδρίαζαν οι δημογέροντες του νησιού. Στον ίδιο χώρο βρίσκεται η ιστορική εκκλησία του Αγίου Ιωάννη, στα υπόγεια της οποίας υπάρχουν κρύπτες που αρχικά χρησίμευαν ως προστασία από τις πειρατικές επιδρομές, ενώ από το 1896 και μετά φιλοξενούν οστά και επιτύμβιες πλάκες παλαιών καθολικών οικογενειών της Άνω Σύρου.

4.4 Η περιοχή της Ερμούπολης

4.4.1 Αρχιτεκτονική Ερμούπολης

Κύριο στοιχείο της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ερμούπολης είναι τα νεοκλασικά κτίρια. Ίσως καμιά άλλη Ελληνική πόλη δεν χαρακτηρίζεται τόσο ομοιόμορφη, χρονικά και τυπολογικά. Όλα της τα κτίρια δημόσια και ιδιωτικά, οι εκκλησίες αλλά και τα εργοστάσια είναι δημιουργήματα του 19^{ου} αιώνα. Διάσημοι αρχιτέκτονες σχεδίασαν πολλά από τα κτίρια όπως ο Τσίλλερ, Ερλάχερ, Βάιλερ, Σαμπό, Βιδάλης, Σμυρναίος και άλλοι. Αυτοί ανέπτυξαν τον νεοκλασικό και τον ρομαντικό ρυθμό, δύο ρεύματα της Ευρωπαϊκής αρχιτεκτονικής. Οι δύο αυτοί αρχιτεκτονικοί ρυθμοί έκαναν την Ερμούπολη να ξεχωρίζει από τα άλλα μέρη και από τα τριγύρω νησιά.

Τα σπίτια βέβαια προδίδουν την ευημερία και την πρόοδο της κοινωνίας της Ερμούπολης. Αν και τα περισσότερα οικήματα διατηρούνται σε καλή γενικά κατάσταση αλλά έχουν παρατηρηθεί φαινόμενα παραβάσεων σε οικίες, αυθαίρετες κατασκευές καθώς και παράνομες διαφημιστικές πινακίδες. Για το

λόγο αυτό γίνονται προσπάθειες για να διατηρήσει η Ερμούπολη τη νεοκλασική αρχιτεκτονική φυσιογνωμία της. Σύμφωνα με απόφαση του υπουργού Πολιτισμού (ΦΕΚ 709/β/1976) χαρακτηρίστηκε η Ερμούπολη ως παραδοσιακός οικισμός που «χρήζει ιδιαίτερης κρατικής προστασίας». Επίσης σύμφωνα με απόφαση του υπουργού ΠΕΧΩΔΕ (ΦΕΚ 368/Δ/1985) η πόλη απέκτησε Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο, ενώ η δημοτική αρχή ανέθεσε στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο τη σύνταξη νέας Πολεοδομικής Μελέτης.

Το πολιτιστικό απόθεμα της Ερμούπολης είναι αρκετά πλούσιο και είναι φανερό μέχρι τις μέρες μας. Τα νεοκλασικά- κατοικίες, τα δημόσια κτίρια, οι παλαιές βιομηχανικές εγκαταστάσεις, αλλά και ο βιομηχανικός εξοπλισμός που έχει διασωθεί από πολλές μονάδες κάνουν την Ερμούπολη ξεχωριστή. Η καταπληκτική αρχιτεκτονική που παρατηρείται στην Ερμούπολη συμπληρώνεται με την ζωγραφική και την γλυπτική που γνώρισε ιδιαίτερη άνθιση το 19^ο αιώνα. Επίσης, τα ιδιαίτερα λαογραφικά στοιχεία, το αρμονικό κράμα των δύο θρησκειών, τα ιδιαίτερα ήθη και έθιμα του τόπου διατηρούν την έντονη πολιτιστική κίνηση της Ερμούπολης.

4.4.2 Αξιοθέατα Ερμούπολης

4.4.2.α. Δημοτικό Θέατρο Απόλλων

Έμβλημα της πολιτιστικής και πνευματικής ανάπτυξης της Ερμούπολης το θέατρο Απόλλων όπου κατασκευάστηκε το 1864 από τον αρχιτέκτονα Chabeau με πρότυπο την Σκάλα του Μιλάνου και άλλα ευρωπαϊκά θέατρα. Οι πλούσιες τοιχογραφίες της οροφής του, όπου απεικονίζονται διάσημοι ευρωπαίοι δημιουργοί της μουσικής και του θεάτρου και η ευρωπαϊκών προδιαγραφών διάταξη του εσωτερικού χώρου του με τη μεγαλόπρεπη αίθουσα και τις τέσσερις σειρές θεωρείων, προσδίδουν αίγλη σ' αυτό το στολίδι της Ερμούπολης. Ο «Απόλλωνας» αποτέλεσε σημαντικό κομμάτι της πνευματικής ζωής της Ερμούπολης και γνώρισε πολλές στιγμές δόξας μέχρι την Κατοχή,

οπότε καταστράφηκε σχεδόν ολοσχερώς. Σήμερα έχει ολοκληρωθεί η αποκατάστασή του και στο θέατρο πραγματοποιούνται διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις, ενώ στον τρίτο όροφο φιλοξενείται έκθεση με υλικό από παλιές θεατρικές παραστάσεις.

4.4.2.β. Κοιμητήριο Αγίου Γεωργίου:

Παρουσιάζει ξεχωριστό ενδιαφέρον καθώς αποτελεί ένα χώρο που διασώζει ιστορικά και καλλιτεχνικά τεκμήρια της Ερμούπολης. Πλήθος ταφικών μνημείων και ναϊσκων, αγαλμάτων, προτομών, επιτύμβιων πλακών διακοσμημένων με ανάγλυφα διακοσμητικά στοιχεία και παραστάσεις, δικαιολογούν το χαρακτηρισμό που έχει δοθεί στο νεκροταφείο ως «υπαίθριο μουσείο ιστορίας και πολιτισμού».(Γαβαλά Πέπη & Γαρέζου Ελένη 1994, σελ60).

Υπάρχουν στον ίδιο δρόμο άλλα δύο κοιμητήρια το Καθολικό και το Βρετανικό και στην περιοχή της Άνω Σύρου το Κοιμητήρι των Αγγέλων, νεκροταφείο αβάφτιστων παιδιών, σημερινό θλιβερό απομεινάρι των εποχών που θέριζαν οι επιδημίες

4.4.2.γ. Ναός της κοιμήσεως της Θεοτόκου

Η εκκλησία χτίστηκε το 1829 από Ψαριανούς πρόσφυγες και εγκαινιάσθηκε στις 20 Αυγούστου 1850. Είναι διακοσμημένη με μάρμαρο και ξύλο, και εκεί φυλάσσεται η εικόνα της Κοίμησης της Θεοτόκου, έργο του Δομίνικου Θεοτοκόπουλου. Η εικόνα βρίσκεται στον πρόναο από το 1850, είναι βυζαντινής τεχνοτροπίας και δημιουργήθηκε σε νεαρή ηλικία από τον El Greco.

4.4.2.δ. Άγιος Νικόλαος ο «Πλούσιος»

Στην συνοικία βαπόρια, όπου έμεναν κάποτε οι εφοπλιστές караβοκύρηδες της Σύρου, θα συναντήσετε έναν από τους πιο εντυπωσιακούς και μεγάλους ναούς της Ελλάδας. Η επωνυμία του οφείλεται στο ότι χτίστηκε το

1848 με χρήματα πλούσιων καπετάνιων Λουιζίδης Αριστείδης-Μιλτιάδης 1999, σελ. 54) και στο ότι στεγάζει πολύτιμα αφιερώματα. Ο μεγαλοπρεπής ναός με τον γαλάζιο τρούλο, τα πανύψηλα μαρμάρινα καμπαναριά, την μεγαλοπρεπή είσοδο, το εξαιρετικής τέχνης μαρμάρινο τέμπλο και τον δεσποτικό θρόνο με τους ολόγλυφους αγγέλους είναι ο πολιούχος του νησιού.

4.4.2.ε. Μητροπολιτικός ναός της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος

Είναι ο παλαιότερος ορθόδοξος ναός της Ερμούπολης και σήμερα αποτελεί την έδρα της Μητρόπολης Σύρου. Στο ναό θα θαυμάσετε σπάνιες εικόνες, σημαντικά κειμήλια ξυλογλυπτικής του 19^{ου} αιώνα, εκκλησιαστικά έπιπλα καθώς και το εξαιρετικό μαρμάρινο τέμπλο του.

4.4.2.στ. Ιερός Ναός Ανάστασης

Στο πιο ψηλό σημείο του λόφου της Ερμούπολης στέκεται επιβλητικά από το 1870 η εκκλησία της Ανάστασης του ελληνικού γένους εκτός από την Ανάσταση του Σωτήρος. Είναι βυζαντινού ρυθμού με τρούλο και διαθέτει ξυλόγλυπτο τέμπλο, άμβωνα και επισκοπικό θρόνο, ενώ μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζει ο εσωτερικός ζωγραφικός άμβωνας. Η θέα που προσφέρεται από τον προαύλιο χώρο του ναού είναι μοναδική καθώς ολόκληρη η Ερμούπολη απλώνεται κάτω από τον λόφο, ενώ στο βάθος διακρίνεται η Τήνος και η Μύκονος.

4.5 Χωριά

4.5.1 Αρχιτεκτονική των Χωριών

Η αρχιτεκτονική στα χωριά της Σύρου δεν έχει ενιαίο αρχιτεκτονικό χρώμα, συναντάμε διαφορετικά είδη ρυθμών, από την γνώριμη νησιώτικη παράδοση.

4.5.2 Αξιοθέατα των Χωριών

4.5.2.α. Ιερά Μονή Αγίας Βαρβάρας

Στο δρόμο προς το χωριό Κίνι βρίσκεται το ορθόδοξο γυναικείο μοναστήρι της Αγίας Βαρβάρας, χτισμένο το 1900. Στην μονή λειτουργεί εργαστήριο και εκθετήριο παραδοσιακών υφαντών, τα οποία συντηρούν οι δύο μοναχές που βρίσκονται σήμερα εκεί. Από το μοναστήρι είναι εκπληκτική η πανοραμική θέα προς το Κίνι και την δυτική πλευρά της Σύρου.

4.5.2.β. Παναγία Φανερωμένη

Πάνω στο λόφο του χωριού Χρούσσα μέσα στα πεύκα, βρίσκεται η εκκλησία που χρονολογείται από το 1890. Εκεί λαμβάνει χώρα το μεγαλύτερο προσκύνημα των καθολικών κάθε χρόνο στις 24 Σεπτεμβρίου, συγκεντρώνεται πλήθος πιστών για να παρακολουθήσουν την υπαίθρια θεία λειτουργία. Η θέα από το σημείο αυτό προς την Ερμούπολη και την Άνω Σύρο είναι υπέροχη.

5. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

5.1 Μουσεία

5.1.α. Αρχαιολογικό μουσείο

Το αρχαιολογικό μουσείο Ερμούπολης είναι ένα από τα αρχαιότερα της χώρας, ιδρύθηκε το 1835. Φιλοξενεί ευρήματα της πρώιμης εποχής του Χαλκού(3η χιλιετία π.χ.) και των ιστορικών χρόνων της Σύρου και των Κυκλάδων.

5.1.β. Βιομηχανικό μουσείο

Φιλοξενεί περισσότερες από 300 συναρμολογημένες ή ασυναρμολόγητες μηχανές, εργαλεία και άλλα αντικείμενα από διάφορους βιομηχανικούς κλάδους

(κλωστοϋφαντουργία, ναυπηγική, ξυλουργική, μηχανουργία, βυρσοδεψία, λουκουμοποΐα, υαλουργία, τυπογραφία, αυτοκινητοβιομηχανία κ.α.) του 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα. Είναι το μοναδικό στο είδος του μουσείο για την Ελλάδα.

5.1.γ. Μουσείο Κυκλαδικής τέχνης

Φιλοξενεί πιστά αντίγραφα των αυθεντικών εκθεμάτων του πρωτοκυκλαδικού πολιτισμού που βρίσκονται στο μουσείο Γουλανδρή.

5.2 Δημοτική Βιβλιοθήκη

Στεγάζει 35.000 βιβλία.

5.3 Πινακοθήκη Κυκλάδων

Φιλοξενεί από το 1994 δικές της συλλογές και περιοδικές εκθέσεις.

5.4 Μουσείο αλιευτικών σκαφών, υδρόβιων οργανισμών και οστράκων

Στο χωριό Κίνι λειτουργεί από το 2002 ένα μοναδικό στο είδος μουσείο στην περιοχή των Κυκλάδων. Σε ενυδρείο 20μ. κάτω από τη θάλασσα εκθέτονται θαλάσσια ψάρια και όστρακα της Μεσογείου, ενώ στο μουσείο αλιευτικών σκαφών βλέπουμε σκάφη της περιοχής και εργαλεία ψαρέματος.

5.5 Έκθεση Ιστορικού Αρχείου Άνω Σύρου

Η έκθεση συγκεντρώνει σπάνια έγγραφα από την εποχή της τουρκοκρατίας, κειμήλια του δήμου, πλούσιο φωτογραφικό υλικό κ.α. Δυνατότητα Επίσκεψης κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.

5.6 Μουσείο Μάρκου Βαμβακάρη

Σε μια παλιά αναπαλαιωμένη κατοικία στην Πιάτσα της Άνω Σύρου, στεγάζεται από το 1995 το μουσείο του ρεμπέτη Μάρκου Βαμβακάρη, ο οποίος

γεννήθηκε το 1905 στην Άνω Σύρο. Εκτίθενται φωτογραφίες και προσωπικά του αντικείμενα(το μπουζούκι του, η ταυτότητά και το διαβατήριό του, το ρολόι του, χειρόγραφοι στίχοι και σημειώσεις κ.α. Το μουσείο λειτουργεί μόνο τους καλοκαιρινούς μήνες.

5.7 Έκθεση παραδοσιακών επαγγελμάτων

Λειτουργεί στην Άνω Σύρο και εκτίθενται εκεί εργαλεία και μηχανές που χρησιμοποιούσαν οι επαγγελματίες περασμένων εποχών που πλέον έχουν εκλείψει. Ο πάγκος του πλανόδιου ψαρά, τα εργαλεία του τσαγκάρη, του ράφτη, του κουρέα, του μαραγκού αλλά και του γεωργού, του κτηνοτρόφου, του μελισσοκόμου κ.α.

5.8 Γαστρονομία

Η γεωγραφική θέση της Σύρου στην καρδιά του Αιγαίου της έδωσε πλούτο και δόξα κάνοντάς την σταθμό ανεφοδιασμού των πλοίων μεταξύ Κωνσταντινούπολης και των λιμανιών της Δυτικής Ευρώπης.

Νωρίς εγκαταστάθηκαν οι καθολικοί πληθυσμοί στην Σύρο φέρνοντας στο νησί δυτικότερες καλλιέργειες, αλλά και τη εκτροφή της αγελάδας, πράγμα σπάνιο μέχρι τότε στα νησιά του Αιγαίου. Η τροφή της Σύρου χαρακτηρίζεται από μια πολυεθνικότητα. Αναμφίβολα θα βρει κανείς εκεί τα παραδοσιακά αιγαιοπελαγίτικα φαγητά. Πολλές φορές εξελιγμένα με άριστο τρόπο, όπως ένα κατσικάκι ντόπιο μαγειρεμένο με καππαρόφυλλα, καρότα και ντομάτα ή ένα κουνελάκι μαγειρεμένο με μουστάρδα και δενδρολίβανο. (Πρέκας Κώστας 2001, σελ.36). Όμως ας σταθούμε λίγο στα παραδοσιακά προϊόντα της Σύρου και πρώτα απ' όλα στο τυρί «Σαν Μιχάλη». Φτιάχνεται από παστεριωμένο αγελαδινό γάλα, από το συνεταιριστικό εργοστάσιο γάλακτος «ΒΙΟΣΥΡ». Έχει υποστεί περισσότερες της μίας διαδοχικές ζυμώσεις, δίνοντας ένα σκληρό υποκίτρινο τυρί που με μία μακροχρόνια ωρίμανση μπορεί κανείς να το συγκρίνει ακόμα και με την παρμεζάνα. Έχει χαρακτηριστικό άρωμα και

αλμυρή και πικάντικη γεύση. Έχει χαρακτηριστεί ως προϊόν Προστατευμένης Ονομασίας Προέλευσης (Π.Ο.Π). Επίσης το αρωματικό τυρί «Σαν Τζώρτζη» από ημίπαχο αγελαδινό γάλα και την εξαιρετική πικάντικη «κοπανιστή» καθώς και γραβιέρα, μυζήθρα και πετρωτά στραγγιστά τυριά. Στην Σύρο μπορείτε να δοκιμάσετε και «λούζα», το κοινό αλλαντικό των Κυκλάδων, που εδώ παρασκευάζεται από κόντρα φιλέτο του χοίρου μαριναρισμένο σε κρασί και διάφορα μπαχαρικά πριν τυλιχτεί σε έντερα και κρεμαστεί για στέγνωμα για 2 μήνες περίπου.

Φημισμένα είναι τα σκορδολουκάνικα, παστελαριές (ξερά σύκα φουρνισμένα και κολλημένα ανά δύο με σουσάμι, κανέλα, σπασμένα αμύγδαλα και φύλλα δάφνης), λομπάρδικα σύκα, λιαστές ντομάτες, κάππαρη και μαραθόπιτα.

Δύο είναι τα γλυκά που σφραγίζουν τη ζαχαροπλαστική του νησιού. Το ένα είναι το παραδοσιακό λουκούμι. Την τέχνη της παρασκευής του λουκουμιού έφεραν στο νησί από την Κωνσταντινούπολη Χιώτες πρόσφυγες το 1822, οι οποίοι πρόσθεσαν στις πρώτες ύλες τη χιώτικη μαστίχα. Η πρώτη καζανιά στο νησί μπήκε το 1832, ενώ η πρώτη επίσημη σφραγίδα λουκουμοποιού εμφανίστηκε το 1837 και ήταν αυτή της φάρμας Σταματελάκη. Από το παρελθόν μέχρι τις μέρες μας το λουκούμι παρασκευάζεται με τον ίδιο παραδοσιακό τρόπο, βασισμένο σε τρία απλά συστατικά: νερό, ζάχαρη και άμυλο, ενώ λέγεται πως το υφάλμυρο νερό της Σύρου «ευθύνεται» για την μοναδική γεύση του λουκουμιού που την κάνει να ξεχωρίζει από τα υπόλοιπα. Το λουκούμι αρωματίζεται με διάφορα αρώματα (τριαντάφυλλο, γαρύφαλλο, μαστίχα, κανέλα, περγαμόντο κ.α. και μπορεί να περιέχει διάφορους ξηρούς καρπούς.

Το δεύτερο κορυφαίο γλυκό του νησιού είναι η χαλβαδόπιτα. Μια μάζα από βανίλια, γλυκόζη, μαρέγκα, ζάχαρη και συριανό μέλι με πολλά αμύγδαλα μέσα που κλείνεται ανάμεσα σε δύο όστιες (η θεία κοινωνία των καθολικών). Η παρασκευή της γίνεται αποκλειστικά στο χέρι και απαιτεί τέχνη και κόπο για να

φτιαχτεί. Επίσης Συριανό μέλι με την χαρακτηριστική μυρωδιά του θυμαριού και χαλβά με ταχίνι.

Στις «σικ» ψαροταβέρνες πρωταγωνιστούν αστακοί και αχινοσαλάτες, και στα λαϊκά ταβερνάκια ο γαύρος και οι τηγανιτές γόπες. Τα κρέατα είναι όλα ντόπια και τα ψάρια από τα καΐκια της ημέρας.

Είναι τέτοια μεγάλη η γαστρονομική παράδοση της Σύρου που το πρώτο βιβλίο μαγειρικής που γράφτηκε στην Ελλάδα ήταν στη Σύρο λίγο μετά την επανάσταση του 1821.

5.9 Διασκέδαση-Εκδηλώσεις

Μπορεί κανείς ν' ανηφορίσει στην Άνω Σύρο και να φάει σε ταβερνάκια με πανοραμική θέα και ρεμπέτικη μουσική. Μπαράκια υπάρχουν πολλά στο λιμάνι και στην πλατεία. Ιδιαίτεροι χώροι τέχνης και μουσικής συνυπάρχουν με τα λίγα clubs και τα λαϊκά κέντρα διασκέδασης με ζωντανή μουσική. Στο λιμάνι βρίσκεται το καζίνο. Υπάρχουν τους καλοκαιρινούς μήνες beach bar στις παραλίες της Σύρου. Τοπικά γλέντια και πανηγύρια γίνονται επίσης καλοκαίρι στα χωριά του νησιού.

Πλήθος εκδηλώσεων πολιτιστικών για όλες τις προτιμήσεις λαμβάνουν χώρα τους θερινούς μήνες στην Ερμούπολη. Διοργανώνονται Θεατρικές παραστάσεις, μουσικοχορευτικές βραδιές, νύχτες όπερας και κλασσικής μουσικής, εκθέσεις ζωγραφικής, φωτογραφίας, γλυπτικής κινηματογραφικές προβολές κ.α. Τα «Ερμουπόλεια» στην Ερμούπολη, τα «Απανωσύρια» στην Άνω Σύρο και οι «Μουσικές διαδρομές στο δρόμο του Μάρκου Βαμβακάρη» στο Κίνι, στο Γαλησσά και στην Ποσειδωνία τα Πολιτιστικά Δρώμενα Δήμου Ποσειδωνίας αποτελούν τους πιο γνωστούς πολιτιστικούς θεσμούς.

Τα Ερμουπόλεια περιλαμβάνουν τα εξής σε ετήσια βάση: Διεθνές Φεστιβάλ Κυκλάδων, Μουσικό Φεστιβάλ Ερμούπολης, Φεστιβάλ Αιγαίου, Φεστιβάλ Κιθάρας Ερμούπολης, Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών, Hermoupolis Indie Rock Festival όσον αφορά την μουσική καθώς και εκθέσεις

Ζωγραφικής, Φωτογραφίας.

Όσον αφορά τον αθλητισμό λαμβάνουν χώρα τα εξής: Ράλι Αιγαίου, Παγκυκλαδικό Τουρνουά Βόλεϊ Κορασίδων, αγώνες Ομάδας Νέων Ολυμπιακού Σύρου, Ακαδημία Ποδοσφαίρου, Super Moto Cross Σύρου.

Στην Σύρο έχουν γυριστεί ταινίες για τον κινηματογράφο, την τηλεόραση καθώς και διαφημιστικά σπότ: «Η Μεγάλη Χίμαιρα», «Βαθύ Κόκκινο», «Η αίθουσα του θρόνου», «Καρυωτάκης», «7 θανάσιμες πεθερές», «Κλείσε τα μάτια», «Ζευγάρια», «Η συκοφαντία του αίματος», «Βραδινές καμπάνες» κ.α. Επίσης έχουν πραγματοποιηθεί τηλεοπτικές εκπομπές, παραγωγές τύπου σόου και επιδείξεις μόδας επί σειρά ετών.

5.10 Αθλητισμός

Το καλοκαίρι δίνεται η ευκαιρία για θαλάσσια σπορ, beach volley καθώς και συμμετοχή σε διάφορα από τα τουρνουά που διοργανώνονται. Για surfing ιδανικές είναι οι παραλίες των Σαντορινιών, του Γαλησσά, της Φάμπρικας και του Φοίνικα. Για θαλάσσιο ποδήλατο, κανό και θαλάσσιο σκι ενδείκνυνται οι Αγκαθωπές και η Βάρη. Ασχολούνται επίσης με την ιστιοπλοΐα αρχάριοι και έμπειροι. Μπορεί κανείς να κάνει το γύρω της Σύρου με σκάφος είτε ενοικιασμένο είτε ιδιωτικό που φιλοξενείται στο λιμάνι της Ερμούπολης και στην Μαρίνα του Φοίνικα. Για καταδύσεις και εξερεύνηση βυθού υπάρχουν αρκετά σημεία για αυτόνομη κατάδυση με φιάλες. Οι εγκαταστάσεις του κλειστού γυμναστηρίου Αξού και του αθλητικού κέντρου Δημήτριος Βικέλας. Στο νησί λειτουργούν γήπεδα 5 επί 5 για ποδόσφαιρο καθώς και ιδιωτικά γυμναστήρια.

5.11 Αγορά

Η εμπορική πλευρά της Σύρου, συγκεντρωμένη στην Ερμούπολη, δεν έχει τίποτα να ζηλέψει από αυτή των μεγαλουπόλεων, καθώς είναι πλούσια σε κάθε είδους αγαθά. Σε πολύ κοντινή απόσταση από το λιμάνι, τα εμπορικά

καταστήματα της Ερμούπολης μπερδεύονται με τα νεοκλασικά αρχοντικά, μαρτυρώντας την αίγλη μιας άλλης εποχής αλλά και την σημερινή οικονομική ανάπτυξη.

6. ΚΟΙΝΩΝΙΑ

6.1 Ο καθολικισμός στην Σύρο

Στη Σύρο δύο διαφορετικοί κόσμοι, δύο διαφορετικές εποχές συντίθεται στα μάτια του επισκέπτη, που έκπληκτος βρίσκεται μπροστά σε ένα παράξενο και συνάμα όμορφο σύνολο. Οι ιδιαιτερότητες εντοπίζονται αφενός στην ύπαρξη δύο διαφορετικών θρησκευτικών κοινοτήτων και αφετέρου στη διαφορετική νοοτροπία των κατοίκων τους, που ξαφνιάζει τον επισκέπτη με την ποικιλομορφία της.

Μέσα στα 360 χρόνια της φραγκικής κατοχής οι ντόπιοι Συριανοί προσηλυτίστηκαν στο καθολικό δόγμα και έτσι παρουσιάσθηκε στη Σύρο το μοναδικό φαινόμενο μέσα σε όλα τα νησιά του Αιγαίου, να είναι το μόνο που στο σύνολο σχεδόν του τότε πληθυσμού του (γύρω στις 3000 κατοίκων) ήταν καθολικοί. “ISOLA DEL PAPA” συνήθιζαν να την ονομάζουν οι Ιταλοί και είχε την υποστήριξη και προστασία της Γαλλίας.

Εδώ και πάνω από ενάμιση αιώνα δύο διαφορετικές θρησκευτικές παραδόσεις βρέθηκαν στην ανάγκη να συνυπάρξουν στον ίδιο τόπο. Οι παλιοί κάτοικοι, οι οποίοι ήταν στο σύνολο τους καθολικοί ενώ οι νεόφερτοι στην πλειονότητά τους ορθόδοξοι. Με τον καιρό οι καθολικοί εντάχθηκαν στο εργατικό δυναμικό των επιχειρήσεων που λειτουργούσαν στην Ερμούπολη. Έντονοι διαχωρισμοί μεταξύ των δύο κοινωνιών δεν δημιουργήθηκαν ποτέ παρά τη διπλή Συριανή φυσιογνωμία.

Οι Καθολικοί αποτελούν περίπου το ένα τρίτο του πληθυσμού του νησιού. Παλαιότερα, ήταν συγκεντρωμένοι στο λόφο της Άνω Σύρου και στα χωριά, σε αντίθεση με τους Ορθόδοξους, που κατοικούσαν στην Ερμούπολη.

Σήμερα, όμως, και ενώ οι δύο κοινότητες έβγαιναν δειλά-δειλά από την απομόνωσή τους, Καθολικοί και Ορθόδοξοι έχουν αναμιχθεί: Καθολικοί «κατέβηκαν» από την Άνω Σύρο και στα χωριά προς την Ερμούπολη και αντίστοιχα οι Ορθόδοξοι ακολούθησαν την αντίθετη πορεία καταργώντας τα παλιά στεγανά. Οι κοινωνικές μεταβολές που προκλήθηκαν από τις σύγχρονες καταστάσεις (εκβιομηχάνιση, αστικοποίηση), μετάλλαξαν τις αγροτικές κλειστές κοινωνίες των νησιών και δημιούργησαν μια νέα σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα, που δεν χαρακτηρίζεται πια από διακρίσεις. Διότι αυτές οι διακρίσεις στο παρελθόν χρησιμοποιούνταν για να δημιουργήσουν «στεγανά» μεταξύ των νησιωτών και να συντηρήσουν καταστάσεις που διαμορφώθηκαν εφτακόσια και πλέον χρόνια. Κανένας πλέον Συριανός δεν ενδιαφέρεται για το δόγμα του συμπολίτη του και όλοι αντιλαμβάνονται ότι πλέον αποτελούν ένα αδιάσπαστο σύνολο το οποίο πορεύεται προς ένα κοινό μέλλον.

Περί ειρηνικής συνύπαρξης και αρμονικών σχέσεων των δύο θρησκευτικών κοινοτήτων κάνουν λόγο οι περισσότεροι σύγχρονοι μελετητές. Μιλούν για μια συμβίωση που πηγάζει από τη μεσαιωνική περίοδο της Ελλάδας και που μέχρι τις μέρες διατηρείται και παραδίδεται στις επόμενες γενιές. Παρόλα αυτά είναι αξιοσημείωτο ότι οι σχέσεις των δύο κοινοτήτων δεν ήταν εξ' αρχής και καθ' όλη τη μακρά περίοδο της συνύπαρξής τους αρμονικές, έχουν ομαλοποιηθεί τα τελευταία χρόνια. Σ' αυτή την κατεύθυνση βοήθησε βέβαια σε μεγάλο βαθμό ο πολλαπλασιασμός των «μικτών» γάμων αλλά και οι κοινωνικο-οικονομικές αλλαγές στην τοπική κοινωνία του νησιού που αναγκαία ακολούθησε το στίγμα των καιρών. Η προσέγγιση των δύο κοινοτήτων επιτεύχθηκε σταδιακά με την παράλληλη οικονομική και ταξική εξομάλυνση. Στη σημερινή εποχή η αρμονική συμβίωση θεωρείται δεδομένη τόσο ώστε οι τοπικοί πολιτικοί και εκκλησιαστικοί παράγοντες του νησιού να θεωρούν τη συμβίωση αυτή ως πρότυπο και παράδειγμα προς μίμηση. Διακρίσεις άλλωστε σε τοπικό επίπεδο δεν υπάρχουν. Εξάλλου, και στις θρησκευτικές τελετές των Ορθοδόξων παρευρίσκονται Καθολικοί και το αντίστροφο. Στο παρελθόν οι

αντιθέσεις μεταξύ των δύο κοινοτήτων ήταν ορατές. Φανατισμοί και εξάρσεις θρησκευτικών διακρίσεων, οι οποίες συνήθως υποκινούνταν από αμφότερα τα θρησκευτικά κέντρα, ήταν συνηθισμένο φαινόμενο. Λιγιστά είναι τα παραδείγματα προστριβών. Οι δύο κοινότητες συμβιώνουν μέσα σε κλίμα ομόνοιας και σύμπνοιας και δεν επιτρέπουν σε μερικά ξεσπάσματα να κατά στρέψουν αυτό για το οποίο τα τελευταία χρόνια αγωνίζεται η Συριανή κοινωνία: την εξασφάλιση της θρησκευτικής ελευθερίας εξίσου για όλους.

Τα έθιμα των Καθολικών Συριανών έχουν κοινές ρίζες με τις παραδόσεις των Ορθόδοξων, αλλά και οι επιρροές που δέχτηκαν από τη Δύση. Κατά συνέπεια τα γαμήλια έθιμα των Καθολικών δεν διαφέρουν από τα έθιμα που οι ορθόδοξοι συμπατριώτες τους τηρούν, αν εξαιρέσει κανείς το διαφορετικό τυπικό της γαμήλιας τελετής. Ακόμη και όσο αφορά τα νεκρικά έθιμα παρατηρούμε σημαντικές μεταξύ Καθολικών και Ορθόδοξων. Τα Χριστούγεννα αμφότεροι ψάλλουν τα ίδια κάλαντα. Θα μπορούσαμε να συμπεράνουμε ότι οι Καθολικοί της Σύρου εν τέλει διαφέρουν σε περισσότερα σημεία από τους ομόδοξούς τους στην υπόλοιπη Ευρώπη παρά από τους ετερόδοξούς τους συμπατριώτες γιατί ως Έλληνες κι αυτοί έχουν επηρεαστεί από τις τοπικές παραδόσεις τους. Γι' αυτό το λόγο οι Καθολικοί της Σύρου σε αντίθεση με τους Καθολικούς της Ευρώπης δεν θεωρούν τα Χριστούγεννα ως τη μεγαλύτερη γιορτή του χρόνου αλλά το Πάσχα, όπως και οι Ορθόδοξοι, ούτε θεωρούν τη Σταύρωση σπουδαιότερη από την Ανάσταση. Ακόμη και ο εορτασμός του Πάσχα μετά από ειδική άδεια από το Βατικανό (γύρω στα 1970) συμβαδίζει με το Πάσχα των Ορθόδοξων Ελλήνων. (Κολλέγια Αντουανέτα Γάδ 1994, σελ. 55).

6.2 Οι «Λέσχες»

Η Ερμούπολη το 19^ο αιώνα δημιούργησε ένα ξεχωριστό για τα τότε Ελληνικά δεδομένα τρόπο ζωής, καθώς ήταν από τα πιο σημαντικά Νεοελληνικά κέντρα των τεχνών και των γραμμάτων. Ανέπτυξε ένα τρόπο ζωής

αρκετά πιο κοσμοπολίτικο από αυτόν που επικρατούσε στον κυρίως ελλαδικό χώρο με έντονο ενδιαφέρον των κατοίκων για τα κοινά και τις φιλανθρωπίες.

Η ναυτική, εμπορική και βιομηχανική ανάπτυξη έφερε τον πλούτο και την ευημερία γεγονός που βοήθησε την ταυτόχρονη πολιτιστική ανάπτυξη. Η οικονομική ευημερία δημιούργησε επίσης ταξικές διαφορές αρχόντων, αστών και εργατών. Εξέχουσα σημασία στην δομή της Συριανής κοινωνίας είχε η καθιέρωση του θεσμού της λέσχης, είτε ήταν φιλολογική, καλλιτεχνική, είτε ψυχαγωγική. Οι Λέσχες εξυπηρετούσαν το κοινό συμφέρον αλλά αποτελούσαν και συνεχίζουν να αποτελούν ακόμη και σήμερα φορείς πολιτισμού και πνευματικής ανάπτυξης, Ακόμη και στις ημέρες μας η δομή της Συριανής κοινωνίας προκαλεί το ενδιαφέρον. Πολλοί αξιόλογοι άνθρωποι του πνεύματος έχουν ιδιαίτερη σχέση με το νησί και προσφέρουν σε αυτό σημαντικό έργο. Εξέχοντες Συριανοί σημαντικοί καλλιτέχνες στο χώρο τους συνδράμουν στην ανάπτυξη του νησιού.

Μπορεί η σημερινή Συριανή κοινωνία να μην έχει την αίγλη του παρελθόντος, αλλά υπάρχουν ψήγματα από το παλαιό καθεστώς της. Πολλές λέσχες και σύλλογοι διατηρούνται ακόμα. Οι σύγχρονοι Συριανοί είναι μια κοινωνία ανοιχτή, είναι εξυπηρετικοί, ευγενείς, φιλόξενοι και αρκετά φιλομαθείς ενώ τους χαρακτηρίζει πνεύμα συνεργασίας και αλληλεγγύης.

6.3 Σύλλογοι

Περιλαμβάνονται οι εξής: Δικηγορικός, Εμπορικός, Ναυτικός, Ιατρικός Σύλλογος Κυκλάδων, πολιτιστικοί σύλλογοι (6), θεατρικοί σύλλογοι (7), Φωτογραφίας και Κινηματογράφου, Λύκειο Ελληνίδων, Βορειοελλαδικών Σύρου «Ο Μέγας Αλέξανδρος», Πελοποννησίων Σύρου, Κρητών Σύρου, Παροχής φροντίδας «Κατ' οίκον νοσηλεία», Εταιρεία Κοινωνικής Υποστήριξης Ανηλίκων και Εφήβων «ΣΤΕΓΗ», Στήριξης Α.Μ.Ε.Α. Άτομα με ειδικές ανάγκες Κυκλάδων, Ατόμων με κινητικά προβλήματα «Η Μεταμόρφωση»,

Παγκυκλαδικός σύλλογος ατόμων με σακχαρώδη διαβήτη «Γλυκειά Πορεία», Εθελοντικής Αιμοδοσίας Σύρου, Φίλων Α.Ε.Κ. «Κώστας Λουδάρος», Φίλων Ο.Σ.Φ.Π., Φίλων Π.Α.Ο, Ερασιτεχνικός Αθλητικός «Ο Άρης», Σύλλογος Τουριστικών Καταλυμάτων, Αγροτουριστικός Άνω Σύρου «Το Καστρί», Αγροτών-Γεωργών Σύρου, Αλιέων, Οικολογικός, Κυνηγετικός, Ιππικός Κυκλάδων, Κυνοφίλων Σύρου, Φιλοζώνων, Σώμα Ελληνίδων Οδηγών, Σώμα Ελλήνων Προσκόπων, Ροταριανός Ερμούπολης, Rotaract Hermoupolis, Innerwheel Hermoupolis, Ένωση Ραδιοερασιτεχνών Κυκλάδων (Ε.Ρ.Κ.Υ.), Μελετητών Μηχανικών Νομού Κυκλάδων, Κέντρο Έρευνας και Ανάπτυξης (Κ.Ε.Α.) Ιεράς Μητρόπολης Σύρου.

6.4 Μέσα μαζικής ενημέρωσης

Συμπεριλαμβάνουν τις εφημερίδες «Κοινή Γνώμη», «Ο Λόγος των Κυκλάδων», «Η άποψη», «Αρχιπέλαγος», όπως επίσης και τα περιοδικά δωρεάν διανομής Serious και Λουκούμι. Ακόμα, υπάρχουν ραδιοφωνικοί σταθμοί που εκπέμπουν σε επτά διαφορετικές συχνότητες, καθώς και δύο τηλεοπτικά κανάλια.

6.5 Δήμοι

Το νησί χωρίζεται σε 3 Δήμους : τον Δήμο Ερμούπολης , τον Δήμο Ποσειδωνίας και τον Δήμο Άνω Σύρου. Ο Δήμος Ερμούπολης μετά το νομοσχέδιο «Καποδίστριας» περιλαμβάνει πλέον και τα χωριά Μάννα και Αζόλιμνος. Είναι τα κοντινότερα στην πόλη και στην θέση Μάννα βρίσκεται το αεροδρόμιο του νησιού. Ο Δήμος της Ερμούπολης συγκεντρώνει αρκετές διοικητικές υπηρεσίες οι οποίες εξυπηρετούν τους κατοίκους ολόκληρου του Νομού. Τέτοιες είναι η Περιφέρεια Ν. Αιγαίου, η Νομαρχία Κυκλάδων, το Εμπορικό Επιμελητήριο Κυκλάδων και άλλες υπηρεσίες. Η τοπική αυτοδιοίκηση έχει έντονο χαρακτήρα καθώς λειτουργεί στην Ερμούπολη η Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων (Τ.Ε.Δ.Κ.). Ο Δήμος έχει ακόμα ιδρύσει

την Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης Ερμούπολης με σκοπό να εκπονεί μελέτες, να διαχειρίζεται προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να υλοποιεί αναπτυξιακά προγράμματα.

Υπηρεσίες που εδρεύουν στο νησί: Κτηματική Υπηρεσία Κυκλάδων, Πυροσβεστική Υπηρεσία, Δημοτική Επιχείρηση Ηλεκτρισμού (Δ.Ε.Η.), Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης Ερμούπολης (Δ.Ε.Υ.Α.Ε.), Δημοτική Επιχείρηση Κοινοφελούς Έργου Ερμούπολης (Δ.Ε.Κ.Ε.Ε.), Βαρδάκειο και Πρώϊο Νοσοκομείο Σύρου, Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος (Ο.Τ.Ε.), Ελληνικά Ταχυδρομεία (Ε.Λ.Τ.Α.), Κέντρο Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων (Κ.Α.Π.Η.), Ερμούπολης και Άνω Σύρου, Λιμεναρχείο, Πνευματικό Κέντρο Δήμου Ερμούπολης, θυρίδες νεανικής επιχειρηματικότητας, Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών (Κ.Ε.Π.) Ερμούπολης-Άνω Σύρου-Δήμου Ποσειδωνίας και Νομαρχίας, Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Ι.Κ.Α.), Κέντρο Υποδοχής Επενδυτών Νομού Κυκλάδων (Κ.Υ.Ε.), Κέντρο Πρόληψης και Χρήσης Εξαρτησιογόνων Ουσιών, Νομαρχιακή Επιτροπή Λαϊκής Επιμόρφωσης (Ν.Ε.Λ.Ε.) Κυκλάδων, Δασική Υπηρεσία, Διεύθυνση Υγείας και Πρόνοιας, Οργανισμός Απασχολήσεων Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.) ΣΥΡΟΥ, Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.) ΣΥΡΟΥ, βοήθεια στο σπίτι Δήμου Ερμούπολης, Κέντρο Υποστήριξης Ανθρώπινου Δυναμικού της Ναυπηγικής (ΠΛΩ-ηγός), Αναπτυξιακή Εταιρεία Κυκλάδων, Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης Ποσειδωνίας (Δ.Ε.Α.Π.), Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης, Τελωνείο, Τοπικό Κέντρο Αγροτικής Ανάπτυξης, Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας, Αστυνομική Διεύθυνση Κυκλάδων/Αστυνομικό Τμήμα Ερμούπολης.

Ακόμα, έχουν ανοίξει τα τελευταία χρόνια νέες εταιρείες καθώς και παραρτήματα γνωστών εταιρειών όπου συνεργάζονται με τον Δήμο, την Περιφέρεια και την Νομαρχία για την εκπόνηση αναπτυξιακών έργων.

6.6 Εκπαίδευση

Στο νησί υπάρχουν όλες οι βαθμίδες εκπαίδευσης (και ιδιωτικά σχολεία), με πιο πρόσφατη την ίδρυση το Σεπτέμβριο του 2000 του τμήματος του Πανεπιστημίου Αιγαίου με προσανατολισμό στη Σχεδίαση Προϊόντων και Συστημάτων, τις Γραφικές Τέχνες και το Βιομηχανικό Σχεδιασμό. Υπάρχουν επίσης: Εσπερινό Γυμνάσιο με Λυκειακές Τάξεις, Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας, Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) Σύρου, Κέντρο Εκπαίδευσης Ενηλίκων Κυκλάδων, επτά διαφορετικά Κέντρο Εκπαίδευσης Κυκλάδων (Κ.Ε.Κ.), Τεχνολογική Επαγγελματική Εκπαίδευση (Τ.Ε.Ε.) ειδικής αγωγής Σύρου, Διευθύνσεις 1^οβάθμιας , 2^οβάθμιας Εκπαίδευσης και Σχολικών Συμβούλων, Ακαδημία Εμπορικού Ναυτικού Σύρου (Σχολή Πλοιάρχων Σύρου).

Ακόμα υπάρχουν το Εργαστήρι Καλών Τεχνών, μια Σχολή Χορού, δύο μουσικές σχολές, ένα ωδείο (Αττικό, παράρτημα Σύρου), και η Βαρδάκειος Σχολή Ερμούπολης (για άπορα παιδιά).

6.7 Αναδρομή τουριστικής κίνησης στην Σύρο

Οι πρώτοι επισκέπτες του νησιού κατέφθασαν, κατά την επίσκεψη τους στα νησιά της Πάρου και της Τήνου και ήταν κατά βάση προσκυνητές στην Παναγία Εκατονταπυλιανή και Μεγαλόχαρη αντίστοιχα. Το 1962-63 έκαναν την εμφάνιση τους οι πρώτοι τουρίστες από το εξωτερικό οι οποίοι διέμεναν στην Μύκονο για την επίσκεψη τους στο νησί της Δήλου, και έπειτα έρχονταν και στην Σύρο. Οι πρώτοι επισκέπτες της Σαντορίνης βάσιζαν την επίσκεψη τους στο ηφαιστειακό τοπίο της.

Γύρω στο 1970 φθάνει στο νησί το πρώτο γκρουπ που αποτελείται από γεωλόγους λόγω του ότι ορισμένες περιοχές της Σύρου παρουσιάζουν πετρώματα με γεωλογική μεταβολή 60.000 ετών τα οποία φαίνονται με γυμνό μάτι. (Κολλέγια Αντουανέτα Γάδ 1994, σελ. 10). Τότε ανοίγει και το πρώτο τουριστικό γραφείο.

Την δεκαετία του '80 εκπροσωπείται η Σύρος σε εκθέσεις του εξωτερικού και φαίνεται σαν προορισμός προγραμματών ταξιδιού τύπου island-hopping. Προσελκύει τουρισμό εξερεύνησης, περισσότερο περιηγητές με σακίδια και hippies και ανεξαρτήτως κοινωνικής τάξης.

Σε αυτό το σημείο θα αναφερθούμε στον ρόλο του ΕΟΤ, ο οποίος διαφήμιζε τα νησιά της Ελλάδας ως γραφικό προορισμό με παραδοσιακό χαρακτήρα και αρχιτεκτονικό στιλ. Η κλασική εικόνα των χαμηλών άσπρων σπιτιών με τα γαλάζια παράθυρα, τις γλάστρες με τα γεράνια και τους βασιλικούς στις εισόδους και τις μαυροντυμένες ηλικιωμένες γυναίκες στα παράθυρα και μπαλκόνια, κυριαρχούσε στην συνείδηση των ξένων ως η γενική θεματολογία του νησιωτικού συμπλέγματος των Κυκλάδων.

Η παραδοσιακή αρχιτεκτονική των νησιών με τα βαμμένα άσπρα σπίτια οφείλει την ύπαρξή της σε μια όχι και τόσο ρομαντική αιτία όσο η θέα θαυμασμού που προσφέρει στους ανά τον κόσμο ταξιδιώτες που καταφτάνουν στα ελληνικά νησιά για να την απολαύσουν.

Γύρω στα 1700 επιδημία πανώλης έπληξε τους νησιωτικούς τόπους των Κυκλάδων. Η πρώτη και άμεση αντίδραση των κατοίκων ήταν τότε ν' ασπρίσουν τους τοίχους των σπιτιών τους με ασβέστη, ο οποίος περιέχει μια χημική - απολυμαντική ουσία, είναι φθηνός σαν υλικό άρα και προσιτός ώστε η κάθε νοικοκυρά να μπορεί μόνη της να βάψει το σπίτι της χωρίς να χρειάζεται ελαιοχρωματιστή.

Κατά σύμπτωση λοιπόν άρεσε στους πρώτους τουρίστες της Ελλάδας αυτό το «στυλ» και έγινε μόδα. Τώρα πια υποχρεούνται βάση νόμου τα περισσότερα νησιά να διατηρούν αυτό το χρώμα. Αντίθετα στην Σύρο οι Συριανοί μπορούν να επιλέξουν από μια γκάμα χρωμάτων σε γήινους τόνους για το βάψιμο των σπιτιών τους.

Οι ξένοι τουρίστες προερχόμενοι από τις αναπτυσσόμενες χώρες τους (Κεντρική Ευρώπη-Αμερική) αρέσκονταν στο να βλέπουν την φυσική ζωή και την υπό-ανάπτυξη που παρουσίαζε ένα μικρό νησί στην Ελλάδα. Έτσι οι ξένοι

τουρίστες είχαν «χορτάσει» από τις πατρίδες τους και επιζητούσαν να είναι μάρτυρες μιας πιο πρωτόγονης ανάπτυξης.

Η Σύρος δεν ακολουθεί τον ίδιο δρόμο, ο αρχιτεκτονικός της χαρακτήρας διαφοροποιείται και αυτό το γεγονός έκανε τις προσδοκίες του ερχόμενου τουρίστα να μην ικανοποιούνται.

Από το 1990 ανεβαίνει το επίπεδο στις τουριστικές υπηρεσίες της Σύρου, χτίζονται καλύτερες ξενοδοχειακές μονάδες και δεδομένου του ότι έχουν ιδρυθεί και σχολές τουριστικών επαγγελμάτων, εισχώρησαν στον κλάδο επαγγελματίες. Τότε παρατηρείται μια ανάπτυξη εισερχόμενου τουρισμού, στην οποία έδωσαν ώθηση τηλεοπτικές παραγωγές τύπου Show που πραγματοποιήθηκαν στη Σύρο και την διαφήμισαν δεόντως ως ένα ξεχωριστό νησί, με αρχιτεκτονικό κάλλος.

Το σήμερα βρίσκει την Σύρο τουριστικά σταθερή με μικρές αυξομειώσεις της τουριστικής ζήτησης ανά χρόνο. Αυτό σημαίνει ότι όσον αφορά τα παραθεριστικά κέντρα, αυτά ανέρχονται σε 48 ξενοδοχειακές μονάδες, 194 ενοικιαζόμενα δωμάτια, 1 camping και 2 παραδοσιακούς ξενώνες (αρχοντικά). Τα ξενοδοχεία είναι όλων των κατηγοριών με αρκετά πρώτης κατηγορίας. Στον χώρο των ενοικιαζόμενων δωματίων υπάρχουν προβλήματα στο επίπεδο υπηρεσιών και υπάρχει πλεόνασμα δωματίων στα χωριά της Σύρου ενώ αντίθετα υπάρχει έλλειψη καταλυμάτων στην Ερμούπολη.

Ο επισκέπτης έχει πολλές επιλογές για την μετάβασή του στο νησί. Μπορεί να φτάσει αεροπορικώς με πτήσεις που εκτελούνται από την Αθήνα με την Ολυμπιακή αεροπορία σε μόλις 30 λεπτά. Ακτοπλοϊκώς σε καθημερινή βάση συνδέεται με τον Πειραιά είτε με συμβατικό είτε με ταχύπλοο πλοίο. Επίσης υπάρχει σύνδεση με τα περισσότερα Κυκλαδονήσια καθώς και με τα Δωδεκάνησα και την Κρήτη.

Τέλος υπάρχει η δυνατότητα να φτάσει κανείς στο λιμάνι της Ερμούπολης και του Φοίνικα με δικό του σκάφος αλλά και με κρουαζιερόπλοιο. Ωστόσο, ο τομέας των μεταφορών αρκείται σε 3 έως 5

δρομολόγια την ημέρα από το λιμάνι του Πειραιά ανάλογα με την χρονική περίοδο. Αυτός ο αριθμός δεν επαρκεί αν αναλογιστούμε ότι ταξιδεύουν γύρω στους 350 Συριανούς κάθε μέρα. Το λυπηρό είναι ότι υπάρχει ζήτηση εισιτηρίων το καλοκαίρι αλλά και Σαββατοκύριακα του χειμώνα, αλλά τα πλοία γεμίζουν και έτσι απλά επιλέγονται άλλοι προορισμοί. Γιατί αν κάποιος ζητήσει εισιτήριο για την Σύρο και από πρακτορείο του Πειραιά τον ενημερώνουν ότι έχουν εξαντληθεί τα εισιτήρια προς Σύρο, αλλά υπάρχουν για Πάρο παραδείγματος χάριν και ποιος ο λόγος να μην επιλεγεί η Πάρος ξαφνικά σε επίσημο προορισμό;

Σχετικά με τα αεροπορικά δρομολόγια, θεωρούμε ότι δύο δρομολόγια την εβδομάδα από Αθήνα δεν είναι σε καμία περίπτωση ικανό να εξυπηρετήσει τους ταξιδιώτες που στην πλειοψηφία τους είναι Έλληνες. Εξωτερικός μαζικός τουρισμός δεν είναι εφικτό να έρθει στο νησί λόγω του μικρού αερολιμένα, οπότε είναι πολύ σημαντικό να γίνει το αεροδρόμιο της Σύρου διεθνές, ώστε να εξυπηρετεί πτήσεις charter. Η διαμόρφωση του αεροδρομίου είναι μία ιδιαίτερα πολύπλοκη κατάσταση λόγω του ότι δεν υπάρχει αρκετός εδαφικός χώρος και ίσως χρειαστούν απαλλοτριώσεις σε οικόπεδα, γεγονός που προϋποθέτει την εμπλοκή της πολεοδομίας. Βεβαίως μία επιμήκυνση ενός αερολιμένα απαιτεί αυξημένα κονδύλια από την κυβέρνηση που παίρνουν αρκετό χρόνο για να εγκριθούν για τον λόγο της αδυναμίας ενός νέου αεροδρομίου να «βγάλει» τα χρήματα που θα επενδυθούν σ' αυτό. Ακόμα ένα σοβαρό θέμα είναι οι ενστάσεις των οικολόγων για το θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος σε πιθανή διάνοιξη του αεροδρομίου. Όπως φαίνεται λοιπόν, είναι πολλοί οι εμπλεκόμενοι στο θέμα του αεροδρομίου και τα συγκρουόμενα συμφέροντα τους κωλύουν την τουριστική ανάπτυξη σ' αυτόν τον τομέα των αερομεταφορών.

Η Σύρος έχει στην πλειοψηφία της εσωτερικό τουρισμό υψηλού και μεσαίου οικονομικού επιπέδου. Από εξωτερικούς τουρίστες επισκέπτονται το νησί Άγγλοι, και ορισμένοι Σκανδιναβοί και Γάλλοι. Υπάρχουν γκρουπ από τις

παραπάνω ομάδες τουριστών που έρχονται σε τακτικά διαστήματα μετά από συμφωνία με tour operators και άλλα τουριστικά γραφεία. Στην Σύρο υπάρχουν 10 τουριστικά γραφεία-ναυτικά πρακτορεία από τα οποία τα 5 παρέχουν υπηρεσίες rent a car και ένα γραφείο διοργανώνει ξεναγήσεις με πούλμαν στο νησί και εκδρομές εξωτερικού. Υπάρχουν ακόμα 4 γραφεία που ασχολούνται εξ' ολοκλήρου με την ενοικίαση αυτοκινήτων και μοτοσικλετών.

Οι Συριανοί θεωρούνται φιλόξενοι και επιδιώκουν τον τουρισμό χωρίς όμως να κάνουν τα πάντα γι' αυτό. Εννοούμε ότι τους αρέσει ο τόπος τους και χαρακτηρίζονται ψύχραιμοί σχετικά με την τουριστική κίνηση του νησιού τους. Οι φορείς του τόπου κρατούν ουδέτερη στάση σε σχέση με τους επαγγελματίες που ασχολούνται με τον τουρισμό και προκύπτουν ενίοτε εντάσεις, χωρίς να φτάνουν βέβαια σε ακραία σημεία.

Γενικά η ζήτηση του νησιού είναι μέτρια και αυτό επειδή το πακέτο της Σύρου δεν είναι ελκυστικό. Οι τιμές είναι αυξημένες στα καταλύματα. Ουσιαστικό είναι το πρόβλημα του parking μέσα στην πόλη και κάποια αυστηρότητα με την οποία αντιμετωπίζονται οι επισκέπτες παραβάτες του κώδικα οδικής κυκλοφορίας στη Σύρο.

Παραθέτουμε ορισμένα στατιστικά στοιχεία Αφίξεων-Διανυκτερεύσεων ανά μήνα και έτος.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ 1998-1999					
ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΔΗΜΟΥ ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ					
1998	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ	1999	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ
ΙΑΝ.	1303	2635	ΙΑΝ.	-	-
ΦΕΒ	1029	1813	ΦΕΒ	1567	2895
ΜΑΡ.	1038	2702	ΜΑΡ.	842	1426
ΑΠΡ.	1662	3654	ΑΠΡ.	1662	2897
ΜΑΙ.	1702	4527	ΜΑΙ.	1010	1892
ΙΟΥΝ.	1394	2739	ΙΟΥΝ.	1867	2883
ΙΟΥΛ.	1911	3849	ΙΟΥΛ.	3270	194224
ΑΥΓ.	1738	4817	ΑΥΓ.	2844	6620
ΣΕΠΤ.	2392	18797	ΣΕΠΤ.	1982	3218
ΟΚΤ.	1509	2707	ΟΚΤ.	1542	2612
ΝΟΕ.	1382	2692	ΝΟΕ.	1044	1690
ΔΕΚ.	1058	1992	ΔΕΚ.	610	1118
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ- ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	18118	52924		18240	221475

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ 2000-2001					
ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΔΗΜΟΥ ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ					
2000	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ	2001	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ
ΙΑΝ.	525	826	ΙΑΝ.	1317	2776
ΦΕΒ	579	718	ΦΕΒ	1610	3264
ΜΑΡ.	631	859	ΜΑΡ.	1433	2476
ΑΠΡ.	1222	2211	ΑΠΡ.	1058	2285
ΜΑΙ.	626	1031	ΜΑΙ.	2160	3736
ΙΟΥΝ.	954	1408	ΙΟΥΝ.	1966	4048
ΙΟΥΛ.	2397	5128	ΙΟΥΛ.	3340	7455
ΑΥΓ.	2577	6183	ΑΥΓ.	2519	6914
ΣΕΠΤ.	1789	3181	ΣΕΠΤ.	2539	5162
ΟΚΤ.	1715	3402	ΟΚΤ.	732	1339
ΝΟΕ.	1505	2564	ΝΟΕ.	1537	3318
ΔΕΚ.	1374	2444	ΔΕΚ.	1044	2698
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ- ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	15894	29955		21255	45471

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ 2002-2003					
ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΔΗΜΟΥ ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ					
2002	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ	2003	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ
ΙΑΝ.	1317	2776	ΙΑΝ.	1317	2776
ΦΕΒ	1540	2920	ΦΕΒ	1610	3264
ΜΑΡ.	1861	3467	ΜΑΡ.	1068	1783
ΑΠΡ.	1058	2285	ΑΠΡ.	1564	2851
ΜΑΙ.	2187	4568	ΜΑΙ.	1648	2869
ΙΟΥΝ.	1961	4002	ΙΟΥΝ.	2010	4088
ΙΟΥΛ.	2229	5267	ΙΟΥΛ.	2243	5495
ΑΥΓ.	1863	4878	ΑΥΓ.	2153	5615
ΣΕΠΤ.	1426	2786	ΣΕΠΤ.	2025	3992
ΟΚΤ.	732	1339	ΟΚΤ.	769	2746
ΝΟΕ.	857	1263	ΝΟΕ.	1109	1846
ΔΕΚ.	705	1191	ΔΕΚ.	845	1544
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ- ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	18361	37086		18361	38869

Πηγή: Δήμος Ερμούπολης

Γ. ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ : ΟΙ ΘΕΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΣΥΡΟΥ

Πολλές φορές τίθεται το ερώτημα αν ο τουρισμός προκαλεί μόνο θετικές επιπτώσεις ή είναι και δημιουργός αρνητικών επιπτώσεων στον τόπο προορισμού. Στο ερώτημα αυτό θα προσπαθήσουμε ν' απαντήσουμε στη συνέχεια παρουσιάζοντας τους βασικότερους τομείς στους οποίους εντοπίζονται οι θετικές μεταβολές καθώς και οι αρνητικές επιπτώσεις του τουρισμού στη Σύρο. Ακόμα θ' αντιληφθούμε τα πράγματα και από την άλλη τους όψη, αυτή των θετικών πεπραγμένων αλλά και των αρνητικών παραδειγμάτων που αφορούν στο τι έχει «δώσει» ο Συριανός κάτοικος στον τουρίστα-επισκέπτη.

7. ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

7.1 Οικονομία

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η ανάπτυξη του τουρισμού ως οικονομική δραστηριότητα επήλθε σε μια περίοδο όπου το νησί αντιμετώπιζε οικονομική κρίση. Αποτέλεσμα ήταν η πόλη να ανορθωθεί οικονομικά. Δημιουργήθηκαν νέα επαγγέλματα με αποτελέσματα στη μείωση της ανεργίας, ενώ η οικονομία από κλειστή και μονοδιάστατη σε παραδοσιακές δομές εξελίσσεται σε ένα μοντέλο οικονομικά ανοικτό. Βέβαια η ραγδαία οικονομική ανάπτυξη είχε ως αποτέλεσμα να αυξηθούν κατακόρυφα και οι αντικειμενικές αξίες στην Ερμούπολη. Παρουσιάζονται κρούσματα κερδοσκοπίας από μερίδα επιχειρηματιών που προσανατολίζονται στην επίτευξη γρήγορου κέρδους. Η τάση αυτή παρουσιάζεται κυρίως σε καταλύματα αλλά και σε επισιτιστικά καταστήματα, ιδιαίτερα σε περιόδους αιχμής.

Στην ακτοπλοΐα παρατηρούνται υπέρογκες αυξήσεις των ναύλων στα επιδοτούμενα δρομολόγια της ενδοεπικοινωνίας όπως για παράδειγμα του Αίολος Κεντρής Ι και ΙΙ. Υπουργική Απόφαση του 2008 παρέχει την

δυνατότητα στα ταχύπλοα πλοία ηλικίας μικρότερης των 10 ετών να καθορίζουν τιμή εισιτηρίου διπλάσια από αυτή που εισπράττουν τα συμβατικά πλοία άνω των 10 ετών. Επιπροσθέτως όπως προκύπτει από τις συμβάσεις ανάθεσης δημόσιας υπηρεσίας (δηλ. τις επιδοτούμενες δρομολογιακές γραμμές), ο χρόνος διάρκειας ισχύος τους δεν έχει ακόμη καθοριστεί. Επομένως, μέχρι σήμερα και πάντα με βάση τα κείμενα των συμβάσεων που αποστέλλει το Υπουργείο δεν έχει διασφαλιστεί η μακροχρόνια εξυπηρέτηση της ενδοεπικοινωνίας των Κυκλάδων από τα συγκεκριμένα πλοία.

Συμπερασματικά, μπορούμε να ισχυριστούμε ότι: τα πλοία Αίολος Κεντέρης Ι και ΙΙ εισπράττουν διπλάσιο ναύλο από τα συμβατικά πλοία με μόνο το κριτήριο της ηλικίας. Δεν διευκρινίζει το Υπουργείο με ποια ταχύτητα υποχρεούνται να πλέουν, αφού χαρακτηρίζονται από τις συμβάσεις ως ταχύπλοα, ούτε βεβαίως αναφέρεται στην διαδικασία ελέγχου τήρησης των συμβατικών τους υποχρεώσεων. Στην πραγματικότητα είναι γνωστό ότι και τα δύο πλοία είναι ταχύπλοα μόνο κατ' όνομα και επιδοτούνται γενναία για την εκτέλεση των ενδοκυκλαδικών δρομολογίων αναπτύσσοντας ταχύτητες συμβατικών πλοίων και εισπράττοντας διπλάσια τιμή εισιτηρίου από τα συμβατικά πλοία.

Χωρίς καθυστέρηση το Υπουργείο οφείλει να επιβάλει και ταυτόχρονα να ελέγχει διαρκώς την τήρηση των συμβατικών υποχρεώσεων εκ μέρους των ακτοπλοϊκών εταιρειών που εκτελούν τα επιδοτούμενα ενδοκυκλαδικά δρομολόγια.

7.2 Πρόγραμμα ΘΗΣΕΑΣ

Μετά από παρέμβαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου εγκρίθηκε η παράταση- επέκταση από την Κυβερνητική Επιτροπή για το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα για την Τοπική Αυτοδιοίκηση «ΘΗΣΕΑΣ ΙΙ» ύψους 3,7 δις € για την πενταετία 2010 – 2014. Τα θετικά αποτελέσματα του «ΘΗΣΕΑΣ Ι (2005-2009)» ήταν η μέχρι τώρα πορεία υλοποίησης του

συγκεκριμένου αναπτυξιακού προγράμματος και το υψηλό ποσοστό απορρόφησης των πόρων υποδεικνύουν την αναγκαιότητα συνέχισης του προγράμματος.

«Το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα «ΘΗΣΕΑΣ II», έχει ως γνώμονα την διασφάλιση της ισόρροπης και βιώσιμης ανάπτυξης, με δράσεις προσανατολισμένες στις αναπτυξιακές ανάγκες των τοπικών κοινωνιών. Στο Πρόγραμμα προβλέπεται να ενταχθούν περισσότερα των είκοσι πέντε χιλιάδων (25.000) έργων και δράσεων, προϋπολογισμού 3,7 δισεκατομμυρίων ευρώ. Μέσα από την αναπτυξιακή διάσταση του «ΘΗΣΕΑΣ II» δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας, συμβάλλοντας με ουσιαστικό τρόπο στην τόνωση της αγοράς σε μια περίοδο παγκόσμιας οικονομικής ύφεσης, ανακουφίζοντας την οικονομία της Περιφέρειας».

Το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα «ΘΗΣΕΑΣ I», ύψους 3,5 δις € δημιουργήθηκε από την Κυβέρνηση το 2005, αντικατέστησε με διπλάσιους πόρους το Ειδικό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΕΠΤΑ, 1997-2004) και την μέχρι τότε χρηματοδότηση που είχαν οι ΟΤΑ. Σήμερα η εφαρμογή του πενταετούς προγράμματος ανάπτυξης «ΘΗΣΕΑΣ II» 2010 – 2014, προβλέπεται να ενισχύσει την ουσιαστικής ανάπτυξης της περιφέρειας και να γίνει αρωγός της κοινωνικής συνοχής. Το πρόγραμμα «ΘΗΣΕΑΣ II» περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, έργα και δράσεις για την βελτίωση της ποιότητας της ζωής των πολιτών, την προστασία του περιβάλλοντος, την αξιοποίηση των φυσικών πόρων, καθώς επίσης και έργα/μελέτες τα οποία είναι απαραίτητα για την εκτέλεση έργων του ΕΣΠΑ ή σε έργα τα οποία δεν θα ενταχθούν στο ΕΣΠΑ 2007 – 2013, συνδυάζοντας με αποτελεσματικό τρόπο τα χρηματοδοτικά προγράμματα.

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό στη κρίσιμη οικονομικά περίοδο την οποία διανύουμε, οι πόροι του «ΘΗΣΕΑΣ II» να αξιοποιηθούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο για τον τόπο και τους πολίτες, μέσα από σαφώς καθορισμένες και σωστά σχεδιασμένες δράσεις της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου. Το όφελος

που προκύπτει είναι ορατό τόσο για τους δικαιούχους όσο και για τις τοπικές κοινωνίες στις οποίες δραστηριοποιούνται.

7.3 Κοινωνία

Στα πλαίσια της τουριστικής ανάπτυξης αλλά και της συνολικής γενικότερα ανάπτυξης του νησιού, εκτελούνται έργα κοινωνικού χαρακτήρα (σχολεία, αναβάθμιση νοσοκομείου) καθώς και έργα υποδομής που στοχεύουν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής (αεροδρόμιο, οδικοί άξονες). Με αυτό τον τρόπο συγκροτείται άλλωστε και ο τοπικός πληθυσμός και προσελκύνονται επισκέπτες.

Από τον μέχρι τώρα τουρισμό που έχει έρθει στην Σύρο σοβαρές επιπτώσεις δεν έχουν επηρεάσει το νησί λόγω του ότι οι αφίξεις δεν είναι σε τέτοιο βαθμό μαζικές όπου να δημιουργήσουν «πρόβλημα» αλλοίωσης κοινωνικής δομής.

7.4 Η Κυκλοφορία στους δρόμους της Σύρου

Έχει υπογραφεί σύμβαση για την εκπόνηση προκαταρκτικής μελέτης για περιφερειακή οδό όπου θα βοηθήσει ουσιαστικά στην κυκλοφορία των οχημάτων αποσυμφορίζοντας το ιστορικό κέντρο της πόλη και θ' αναβαθμίσει συγκεκριμένες περιοχές. Η επίβλεψη της μελέτης θα γίνει από την Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου Ερμούπολης. Η μελέτη χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα ΘΗΣΕΑΣ και ανήκει στις διαδημοτικές δράσεις.

Ήδη με το μέτρο της ελεγχόμενης στάθμευσης αλλά και με το κτίριο στάθμευσης του Νεωρίου που ετοιμάζεται, η διοίκηση του Δήμου έχει δώσει δείγματα αντιμετώπισης του προβλήματος του μεγάλου φόρτου των οχημάτων στο κέντρο της πόλης.

Ωστόσο, παραμελημένο είναι το οδικό δίκτυο της Σύρου με φθαρμένα οδοστρώματα όλο σκαψίματα και λακκούβες. Η σηματοδότηση είναι

ανοργάνωτη και οι πινακίδες προς τους διάφορους προορισμούς είναι λίγες και κατεστραμμένες.

Πάρα πολλά παράνομα παρκαρίσματα λαμβάνουν χώρα στο κέντρο της Ερμούπολης και γενικότερα σε όλο το νησί τα οποία πολλές φορές γίνονται σε επικίνδυνο σημεία (π.χ. πάνω σε στροφές στις παραλίες της Σύρου).

Πρόβλημα σοβαρότατο υπάρχει με το χώρο πάρκινγκ στην περιοχή του τελωνείου(μέσα στην πόλη στην άλλη πλευρά του λιμανιού). Δημιουργείται χαοτική ατμόσφαιρα όταν βρίσκεται αγκυροβολημένο κρουαζιερόπλοιο και το προσεγγίζουν τα τουριστικά λεωφορεία, τα οποία στριμώχνονται ανάμεσα στα σταθμευμένα αυτοκίνητα. Τότε συμβαίνουν σκηνές απείρου κάλλους, άλλα αυτοκίνητα να ψάχνουν για θέση πάρκινγκ και άλλα να θέλουν να ξεπαρκάρουν και να έχουν παγιδευτεί.

Σχεδόν καθημερινά τους καλοκαιρινούς μήνες, τις πρωινές ώρες εμφανίζεται κυκλοφοριακό χάος στην Ηρώων Πολυτεχνείου και ειδικότερα στο τμήμα από την πλατεία Ηρώων μέχρι το Στρατόπεδο που περιλαμβάνει και την περιοχή του λιμανιού. Σαν αποτέλεσμα, εκτός από την δυσφορία των οδηγών, να συμβαίνει το ατυχές γεγονός ταξιδιώτες να χάνουν το πλοίο τους για τα άλλα νησιά και τον Πειραιά, και κατά συνέπεια και τα εισιτήρια τους, λόγω της μεγάλης παραμονής τους στο κομβικό σημείο.

7.5 Νυχτερινή Ζωή

Από την μεριά των τουριστών «κακώς κείμενα» δεν έχουν παρατηρηθεί σχετικά με ασύδοτη συμπεριφορά και προσβολή της δημοσίας αιδούς όπως σε άλλα νησιά όπως η Ρόδος, η Ζάκυνθος ακόμα και η Πάρος.

Αντίθετα οι τουρίστες έχουν «βοηθήσει» με την άφιξή τους στο να ανοίξουν νέα cafe, εστιατόρια και μπαράκια.

Προβλήματα που σαμποτάρουν την νυχτερινή ζωή της Σύρου έχουν ξεσπάσει μεταξύ των επιχειρηματιών του νησιού αλλά και μεταξύ τους και της αστυνομίας. Τα νυχτερινά μαγαζιά κλείνουν στην ώρα τους με βάση τον νόμο, η

αστυνομία δεν δείχνει ελαστικότητα στα ωράρια. Αυτό συμβαίνει επειδή γίνονται καταγγελίες από άλλα μαγαζιά και φορείς του νησιού.

Στα άλλα νησιά υπάρχει τέτοιος σεβασμός για τον τουρίστα που έχει διασκεδάσει του όπου ένας άγραφος κανόνας, κάτι σαν ηθικός νόμος αφορά τις ώρες κοινής ησυχίας. Δεν διανοείται για παράδειγμα στην Μύκονο να ξεκινούν οικοδομικές εργασίες στις 07:00 το πρωί, ώρα που κοιμούνται οι τουρίστες οι οποίοι επέστρεψαν από την πολύωρη νυχτερινή τους διασκέδαση.

Σε μία νησιωτική πρωτεύουσα Νομού του Κράτους όπως η Σύρος στην οποία βρίσκουν έδαφος όλες οι δημόσιες υπηρεσίες οι νόμοι εξαντλούνται. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η νυχτερινή ζωή και τα μαγαζιά που κλείνουν χωρίς καμία ελαστικότητα στο ωράριο τους για χάρη της διασκέδασης της νεολαίας.

7.6 Πολιτισμός

Σημαντική είναι η συμβολή του τουρισμού και στη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ερμούπολης. Πολλά μνημεία, εκκλησίες, χώροι με ιστορική και πολιτιστική αξία προστατεύθηκαν και αναδείχτηκαν χάρη στον τουρισμό. Πέρα από τα μνημεία όμως πολιτιστικός θησαυρός για την Ερμούπολη είναι η νεοκλασική αρχιτεκτονική της. Η ανάδειξή της σε παραδοσιακό οικισμό έγινε προκειμένου να προστατευθεί από αυθαίρετες παρεμβάσεις. Γίνονται προσπάθειες ώστε να μην αλλοιωθεί η παραδοσιακή της μορφή και η μοναδικότητά της η οποία λειτουργεί ως κύριος πόλος τουριστικής έλξης. Επί παραδείγματι, πολλά νεοκλασικά κτίρια αναπαλαιώνονται και μετατρέπονται σε ξενοδοχεία, ξενώνες και χώρους αναψυχής.

Το ενδιαφέρον των επισκεπτών για το πολιτιστικό παρελθόν της Ερμούπολης οδήγησε στην αναβίωση παλαιών εθίμων, στην προβολή της παραδοσιακής μουσικής και χορού με αποτέλεσμα να διοργανώνονται εκδηλώσεις που συμμετέχουν τόσο οι ντόπιοι όσο και οι επισκέπτες. Η αυξημένη ζήτηση για τα παραδοσιακά προϊόντα του τόπου είχε ως αποτέλεσμα

ν' αναπτυχθεί η λαϊκή τέχνη και να διατηρηθούν παραδοσιακές βιοτεχνίες κατασκευής λουκουμιών και άλλων γλυκισμάτων. Εδώ ελλοχεύει ο κίνδυνος για την άκρατη εμπορευματοποίηση της κουλτούρας.

Μέσα από την διαδικασία επίσκεψης ενός προορισμού οι ντόπιοι έρχονται σε επαφή με τους τουρίστες. Η επαφή αυτή είναι αφορμή για ανταλλαγή πολιτισμικών και κοινωνικών στοιχείων. Από τη μια πλευρά ο ντόπιος γνωρίζει διαφορετικούς πολιτισμούς και κουλτούρας αλλά πάντα υποβόσκει ο κίνδυνος αλλοίωσης της δικής του πολιτισμικής ταυτότητας, ειδικά στην εποχή της παγκοσμιοποιημένης ολοκλήρωσης.

7.6.1 Νέο Μουσείο

Εγκρίθηκε η οριστική μελέτη του Λαογραφικού Μουσείου της Ερμούπολης από το Κεντρικό Συμβούλιο Νεότερων Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού. Η αρχιτεκτονική μελέτη περιλαμβάνει την μελέτη στατικών, τα ηλεκτρομηχανολογικά, καθώς και την μουσειολογική μελέτη. Το έργο προβλέπεται να ενταχθεί σε ειδικό Μέτρο του Προγράμματος ΕΣΠΑ 2007-2013.

7.6.2 Νέος χώρος τέχνης

Εγκαινιάστηκε η μετατροπή της έπαυλης Τσιροπινά σε έναν πολιτιστικό πολυχώρο, ο οποίος εντάσσεται αρμονικά στην καθημερινότητα του πολίτη του Δήμου Ποσειδωνίας και της Σύρου γενικότερα. Το έργο συνολικού προϋπολογισμού 2,3 εκ. ευρώ ολοκληρώθηκε και παραδόθηκε.

7.6.3 Συντήρηση αρχαιοτήτων

Προσκλήθηκε και επισκέφθηκε την Σύρο κλιμάκιο Συντηρητών Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης του Υπουργείου Πολιτισμού για τη συντήρηση και αποκατάσταση των Ταφικών Μνημείων του Κοιμητηρίου Αγίου Γεωργίου Ερμούπολης Σύρου.

7.7 Δημόσιες Σχέσεις

Πραγματοποιήθηκε συνάντηση του Δημάρχου Ερμούπολης με Σουηδό Δημοσιογράφο, ο οποίος ήρθε στη Σύρο με παρότρυνση του ΕΟΤ Στοκχόλμης. Ο κ. Thorsten Karlen, έχει διατελέσει Δήμαρχος, Περιφερειάρχης και τώρα Δημοτικός Σύμβουλος στην πόλη Landskiona της Σουηδίας. Πρότεινε αδελφοποίηση μεταξύ των δύο πόλεων καθώς και ανταλλαγή πολιτιστικών εκδηλώσεων.

7.8 Περιβάλλον

7.8.1 Υποδομή

Για να μπορέσει η πόλη να φιλοξενήσει τους επισκέπτες της πρέπει να γίνουν επιπλέον έργα ενίσχυσης της τουριστικής υποδομής. Στην προσπάθεια αυτή αρκετοί φυσικοί πόροι προστατεύθηκαν και αξιοποιήθηκαν στην πόλη. Έγιναν παρεμβάσεις σε περιοχές οι οποίες αναδείχθηκαν και αναβαθμίστηκαν προς όφελος των κατοίκων αλλά και των επισκεπτών. Κάποιες παρεμβάσεις σε περιοχές (πριν ανακηρυχθεί ο οικισμός παραδοσιακός) είχαν ως αποτέλεσμα να αλλοιωθεί η μορφή τους προξενώντας σημαντικές ζημιές στην συνολική αρχιτεκτονική φυσιογνωμία του νησιού.

Η μορφή του λιμανιού έχει αλλοιωθεί, αλλά και η χωρητικότητά του έχει περιοριστεί αφού αναπτύχθηκαν πολλές δραστηριότητες που επηρεάζουν την λειτουργικότητά του. Αλλοίωση της εικόνας της έχει υποστεί και η αγορά της πόλης. Άλλοτε στην αγορά υπήρχαν παραδοσιακά καταστήματα στα οποία υπήρχε ομοιομορφία που διατηρούσε το παραδοσιακό χαρακτήρα του χώρου, σήμερα υπάρχουν καταστήματα διαφόρων ειδών που δημιουργούν αντιθέσεις και αλλοιώνουν τον παραδοσιακό χαρακτήρα της.

Επιπρόσθετα, εξαιτίας της επιθυμίας των φορέων για αύξηση των αφίξεων των αλλοδαπών τουριστών με ναυλωμένες πτήσεις (Charters)

συζητείται η επέκταση του αεροδρομίου που ενδεχομένως να προξενήσει μεγάλη οικολογική καταστροφή.

Τέλος, σημαντικά είναι τα προβλήματα που δημιουργούνται από τον μεγάλο αριθμό αυτοκινήτων των επισκεπτών. Δημιουργείται έντονο κυκλοφοριακό πρόβλημα το οποίο φυσικά οξύνεται στους μήνες τουριστικής αιχμής. Το κυκλοφοριακό πρόβλημα δημιουργεί μόλυνση καθώς δυσκολεύει την κίνηση επισκεπτών και των μόνιμων κατοίκων.

7.8.2 Ενεργειακό ζήτημα

Ο κ. Μιχαήλ Ζουλουφός, Φυσικός-Ενεργειακός Μηχανικός ανέλυσε την κατάσταση στην εγχώρια και τοπική αγορά αιολικής ενέργειας παραθέτοντας στοιχεία για την παρουσία αιολικών σταθμών στη Σύρο και προτείνοντας σενάρια τουριστικής αξιοποίησης των εγκαταστάσεων αιολικής ενέργειας στα νησιά.

Στη Σύρο λειτουργούν 2,84MW αιολικών σταθμών και προβλέπονται στο μέλλον άλλα 4,20MW, κυρίως στην Απάνω Μεριά. Αυτές οι εγκαταστάσεις μπορούν να αποτελέσουν προορισμούς σχολικού-φοιτητικού και επιστημονικού τουρισμού. Πρότεινε τη μελλοντική κατασκευή παράκτιων αιολικών εγκαταστάσεων με στόχο την ελαχιστοποίηση της όχλησης. Παρουσίασε τη μελλοντική διασύνδεση των Κυκλάδων με το ηπειρωτικό ηλεκτρικό δίκτυο ως την οδό «απογείωσης» της εγκατάστασης αιολικών σταθμών στα νησιά, ώστε να επιτευχθεί ο εθνικός στόχος των 3000MW αιολικών στα νησιά. Η επιλογή της αιολικής ενέργειας έναντι άλλης μορφής παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας αποτελεί μια αξιόπιστη και φιλική προς το περιβάλλον λύση. Η αναγκαιότητα απεξάρτησης από τις ρυπογόνες πηγές ενέργειας ώστε να επιτευχθεί ο εθνικός στόχος 20-20-20 ως το 2020 είναι άκρως σημαντική.

7.8.3 Ανακύκλωση

Εκατόν πενήντα κάδοι ανακύκλωσης εγκαταστάθηκαν σε πρώτη φάση στο νησί. Οι κάδοι είναι μεγέθους 2,5 κυβικών (δηλ. περίπου τρεις φορές μεγαλύτεροι σε χωρητικότητα από τους γνώριμους πράσινους κάδους με τα ροδάκια). Στόχος είναι να φτάσει η ανακύκλωση στη Σύρο στο καλύτερο ευρωπαϊκό ποσοστό, που παρατηρείται σε χώρες όπως η Νορβηγία και η Δανία.

Έτσι, προστατεύονται οι φυσικοί πόροι, γίνεται εξοικονόμηση ενέργειας για την προστασία του περιβάλλοντος και ένας λόγος παραπάνω στη Σύρο, να λειτουργήσει επί μακρόν ο νέος Χώρος Υγειονομικής Ταφής και όχι να γεμίσει σκουπίδια σε 5-6 χρόνια. Τουλάχιστον 20.000 ελαστικά που κάθε μήνα κατέληγαν στη χωματερή, τώρα ανακυκλώνονται και το ίδιο συμβαίνει και με τα καμένα λάδια που συσσωρεύονταν από τα καταστήματα. Θα μπορούσε να υπάρχει ένα πλωτό κέντρο ανακύκλωσης, που θα περνά από τα νησιά, θα παίρνει τα ανακυκλώσιμα υλικά και θα τα ξεδιαλέγει. Στα νησιά παρουσιάζεται εκρηκτική αύξηση των απορριμμάτων σε συγκεκριμένες περιόδους και δεδομένου ότι διαθέτουν περιορισμένο χώρο, υψηλή αξία γης και πολύτιμο υδροφόρο ορίζοντα. Σε αυτές τις συνθήκες η εξεύρεση κατάλληλου χώρου για ταφή απορριμμάτων ή υπολειμμάτων αποτελεί πραγματικό άθλο. Συνολικά, με βάση τα στοιχεία για όλα τα νησιά του Νοτίου Αιγαίου, φαίνεται ότι το 2008 μόνο οι τουρίστες επιβάρυναν την ετήσια παραγωγή απορριμμάτων κατά 16% στις Κυκλάδες. Εάν σκεφτούμε ότι αυτές οι ποσότητες συγκεντρώνονται στους καλοκαιρινούς μήνες κυρίως, καταλαβαίνουμε το πρόβλημα. Στις Κυκλάδες το 2008 η παραγωγή ήταν περί τους 67.000 τόνους, το 2018 υπολογίζεται να φτάσει τους 95.000 τόνους και το 2028 περίπου τους 132.000 τόνους. Η επέκταση της ανακύκλωσης σε όλα τα νησιά, πέρα από συμβατική υποχρέωση της χώρας μας απέναντι στην Ε.Ε. μοιάζει μονόδρομος.

Τα πλαστικά συσκευασίας στα νησιά, διασπώμενα σε μικροσκοπικές ίνες αποτελούν μια αυξανόμενη απειλή για τα οικοσυστήματα αλλά και για τον άνθρωπο, καθώς καταλήγουν στο σωματικό ιστό μέσω της τροφικής αλυσίδας.

Η αποκομιδή και η διαχείριση των αποβλήτων αποτελεί βασική ευθύνη της τοπικής αυτοδιοίκησης Ά βαθμού όπως προβλέπεται από τον Ν. 3463/06 η δε ανάκτηση, επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση των στερεών αποβλήτων (συμπεριλαμβανομένων και των οργανικών αποβλήτων, αποφάγια, κλαδέματα κ.α. είναι πλέον υποχρεωτική από την Ε.Ε. και μόνο τα υπολείμματα επιτρέπεται να καταλήγουν στους χώρους ταφής.

Η Ελληνική Εταιρεία Αξιοποίησης Ανακύκλωσης(Ε.Ε.Α.Α.) η οποία είναι υποχρεωμένη να διαθέτει στους Δήμους τον απαιτούμενο εξοπλισμό και να συνεργάζεται μαζί τους για τη συλλογή και ανακύκλωση των υλικών συσκευασίας. Μέχρι πριν από λίγους μήνες δεν δεχόταν να επιβαρύνεται με το κόστος μεταφοράς των προς ανακύκλωση υλικών, από τα νησιά στη ηπειρωτική Ελλάδα για επεξεργασία και ανάκτηση.

7.8.4 Απόβλητα

Ένα σημαντικό θέμα αφορά το σχεδιασμό διαχείρισης των στερεών αποβλήτων. Συζητήθηκε η σχετική Μελέτη που στάλθηκε στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου από τη Διεύθυνση ΠΕ.ΧΩ, το Σώμα αποφάσισε να παραμείνουν ως έχουν οι γεωγραφικές ενότητες των νησιών για τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων συστήνεται ο Φορέας Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων για την διαχείριση των απορριμμάτων. Επείγει η άμεση μετατροπή των Χώρων Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων σε Χώρους Υγειονομικής Ταφής Υπολειμμάτων στις Κυκλάδες πρότεινε ο Νομάρχης Κυκλάδων καθώς οι Χ.Υ.Τ.Α. θεωρούνται ξεπερασμένοι στην Ευρώπη. Μεγάλο πρόβλημα θα χρειαστεί ν' αντιμετωπιστεί με την διάθεση των ανακυκλωμένων σκουπιδιών, ο όγκος των οποίων συνεχώς μεγαλώνει, με αποτέλεσμα οι εταιρίες ανακύκλωσης να ζητούν σε λίγα χρόνια να πληρώνονται για την μεταφορά τους αντί να πληρώνουν αυτές όπως σήμερα.

7.8.5 Καθαριότητα

Το πρόβλημα καθαριότητας των παραλιών επικρατεί στις ακτές της Σύρου, όπου γεμίζουν με αποσίγαρα, παρόλο που υπάρχουν τασάκια, χαρτοπετσέτες, πλαστικά ποτήρια καφέ με τα καλαμάκια τους, και άλλα σκουπίδια. Τα μαγαζιά που είναι πάνω στις παραλίες θα πρέπει να ασχολούνται περισσότερο με την καθαριότητα. Υπάρχουν στους Δήμους ομάδες καθαρισμού που περνάει καθημερινά όμως μόνο για ν' αδειάσει τους κάδους, οι οποίοι δεν φτάνουν, γεμίζουν, ξεχειλίζουν και ο αέρας στέλνει τα σκουπίδια στη θάλασσα. Για τον λόγο αυτό θα πρέπει να καθαρίζεται και το νερό.

Στην παραλία του Μέγα Γιαλού, ο τοπικός σύλλογος έχει τοποθετήσει ταμπέλα σχετικά με τις γόπες στις εισόδους της παραλίας, παράδειγμα προς μίμηση.

8. ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Δεδομένου ότι η Ερμούπολη κινείται σταθερά προς την κατεύθυνση της τουριστικής ανάπτυξης, υπάρχουν κάποιοι παράγοντες οι οποίοι την εμποδίζουν να φθάσει στο σημείο που επιβάλλουν οι δυνατότητες και η ιστορία της. Παρακάτω αποπειράται ένας εντοπισμός των προβλημάτων που λειτουργούν ανασταλτικά στην πορεία αυτή.

8.1 Απουσία ενιαίας τουριστικής στρατηγικής και προβολής

Σημαντικό πρόβλημα είναι η δυσκολία που αντιμετωπίζουν οι τοπικοί φορείς προκειμένου ενωμένοι να αποφασίζουν μια οργανωμένη κοινή πορεία για την τουριστική ανάπτυξη του τόπου. Συγκεκριμένα υπάρχει μια Τουριστική Επιτροπή στην οποία συμμετέχουν ο δήμος καθώς και ιδιωτικοί φορείς οι οποίοι εμπλέκονται με τον τουρισμό αλλά διαπιστώνεται έντονος και πολλές φορές ανούσιος ανταγωνισμός καθώς και έλλειψη επικοινωνίας γεγονός που εμποδίζει την χάραξη κοινής πορείας.

Ο κάθε φορέας δρα μεμονωμένα, παίρνοντας πρωτοβουλίες για τη διαφήμιση του νησιού γεγονός που δεν εξασφαλίζει ούτε μεγάλης εμβέλειας αποτέλεσμα ούτε και παρουσιάζει ένα ενιαίο προφίλ του τουριστικού προϊόντος της πόλης. Τέλος, δεν υπάρχει η δυνατότητα προώθησης και προβολής από τον ΕΟΤ.

8.2 Έλλειψη τουριστικής συνείδησης και γνώσης των εργαζομένων στον τουρισμό

Η πλειονότητα των επιχειρηματιών που ασχολούνται με τον τουρισμό στην Σύρο έχουν εισχωρήσει στον τουρισμό από άλλους επιχειρηματικούς τομείς. Συγκεκριμένα το μεγαλύτερο ποσοστό ασχολείται με τον τουρισμό ως δεύτερο και τρίτο επάγγελμα, ενώ σε μικρότερο ποσοστό ως κύριο επάγγελμα. Ως αποτέλεσμα, οι περισσότεροι επιχειρηματίες και το προσωπικό δεν έχουν ειδικές γνώσεις και εκπαίδευση σχετικά με τον κλάδο του τουρισμού και παρουσιάζεται αδυναμία στην σωστή και ποιοτική παροχή υπηρεσιών. Υπάρχει αντίθεση ανάμεσα στο επίπεδο των παρεχόμενων υπηρεσιών και στην τιμή του προσφέρονται αυτές. Η παροχή υπηρεσιών σε ορισμένες επιχειρήσεις είναι χαμηλή σε σχέση με την τιμή την οποία χρεώνονται.

Λόγω της έλλειψης ειδικευμένης γνώσης που αναφέραμε παραπάνω αλλά και της έλλειψης τουριστικής συνείδησης παρατηρούνται φαινόμενα που υπονομεύουν το επίπεδο της τουριστικής ανάπτυξης του νησιού.

8.3 Δυσανάλογη αύξηση κλινών

Γενικά την τελευταία πενταετία παρατηρείται ραγδαία αύξηση κλινών των ενοικιαζόμενων δωματίων σε σχέση με το ποσοστό των κλινών που προσφέρονται από τα ξενοδοχειακά καταλύματα χωρίς όμως να έχει προγραμματιστεί η δημιουργία τους σε σχέση με την τουριστική ζήτηση. Υπάρχει πλεόνασμα κλινών στα χωριά και έλλειψη στην Ερμούπολη. Επίσης, πολλές από τις μονάδες που δημιουργούνται είναι ενοικιαζόμενα καταλύματα τα

οποία λειτουργούν τις περισσότερες φορές παράνομα και δεν διαθέτουν το σήμα λειτουργίας του ΕΟΤ. Ως εκ τούτου, δεν υπάρχουν αληθοφανή στοιχεία προς επεξεργασία για την πραγματική εικόνα του τουρισμού στη Σύρο. Παρατηρείται επίσης έλλειψη ξενώνων πολυτελείας καθώς και Α κατηγορίας ξενοδοχεία τα οποία θα μπορούσαν να προσελκύσουν επισκέπτες υψηλών εισοδημάτων.

Στο νησί της Πάρου διατίθενται περί τις 80.000 κλίνες ενώ αντίθετα στην Σύρο περί τις 17.000. Με βάση αυτά τα ποσά, το νησί δεν μπορεί να υποδεχτεί τελικά παραπάνω κόσμο αν δεν δημιουργήσει κατάλληλες υποδομές.

8.4 Καθυστέρηση της λειτουργίας της Διεύθυνσης Τουρισμού της Περιφέρειας

Πρόσφατα συστήθηκε η Διεύθυνση Τουρισμού της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, η οποία όμως δεν έχει ακόμη λειτουργήσει πλήρως με αποτέλεσμα να δημιουργούνται προβλήματα συντονισμού και ελέγχου, ειδικά σε ότι αφορά τα ειδικά σήματα λειτουργίας του ΕΟΤ. Όσον αφορά τις διαδικασίες για την νομιμοποίηση των καταλυμάτων παρατηρείται κωλυσιεργία με αποτέλεσμα η νομιμοποίηση να καθυστερεί χρόνια και να εκκρεμούν πολλές υποθέσεις.

8.5 Έλλειψη γραφείων που ασχολούνται με Εισερχόμενο Τουρισμό (Incoming)

Τα τουριστικά γραφεία που υπάρχουν στη Ερμούπολη ασχολούνται κυρίως με τον εσωτερικό τουρισμό και τα ακτοπλοϊκά εισιτήρια τα οποία τους αποφέρουν κάποια σταθερά έσοδα. Δεν γίνονται όμως οι κατάλληλες κινήσεις προσέλκυσης αλλοδαπών τουριστών με αποτέλεσμα η Ερμούπολη να έχει εγκλωβιστεί στον εσωτερικό τουρισμό ο οποίος όμως είναι καθαρά εποχιακός και αποφέρει συγκεκριμένα κέρδη.

8.6 Ανταγωνισμός

Ο ανταγωνισμός Ερμούπολης και των υπολοίπων Κυκλαδίτικων νησιών είναι σε υψηλά επίπεδα ενώ κάθε χρόνο δημιουργούνται νέες τάσεις και εμφανίζονται καινούργιοι προορισμοί. Όσον αφορά την προσέλκυση

αλλοδαπών τουριστών δρουν ανταγωνιστικά και οι γείτονες χώρες όπως η Τουρκία και η Αίγυπτος.

8.7 Δρομολόγηση ταχυπλόων

Εξαιτίας της δρομολόγησης ταχυπλόων τα οποία συνδέουν την Ερμούπολη με τα κοντινά νησιά και την Αθήνα παρουσιάστηκε το φαινόμενο να αυξάνονται οι αφίξεις αλλά να μην αυξάνεται η πληρότητα. Συμπεραίνουμε ότι οι επισκέπτες κατά κόρον δεν διανυκτέρευαν αλλά πραγματοποιούν ημερήσια επίσκεψη.

8.8 Έλλειψη υποδομής για ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού

Στο λιμάνι υπάρχουν παροχές για την εξυπηρέτηση των επιβατών που διανυκτερεύουν σε σκάση αναψυχής, αλλά οι συνθήκες που δημιουργούνται από τα διερχόμενα πλοία δεν είναι ιδανικές για προσάραξη. Με τον τρόπο αυτό εμποδίζεται η ανάπτυξη του γιώτινγκ. Ακόμα, παρ' όλες τις προσπάθειες για τη δημιουργία συνεδριακών χώρων παρουσιάζονται σημαντικές ελλείψεις υποδομής στον τομέα αυτό.

Τέλος, η πολιτιστική κληρονομιά της πόλης δεν έχει γίνει γνωστή στο ευρύ κοινό, ενώ δεν έχουν ακόμη καταγραφεί όλα τα αξιοσημείωτα πολιτιστικά στοιχεία της πόλης ώστε ν' αναδειχθούν όλες οι πλευρές του πολιτιστικού της πλούτου.

8.9 Κυκλοφοριακό-Συγκοινωνίες

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει, έντονο είναι το κυκλοφοριακό πρόβλημα στην Ερμούπολη αφού όλα τα αυτοκίνητα των κατοίκων του νησιού και των επισκεπτών, λόγω έλλειψης επαρκούς οδικού δικτύου καταλήγουν στην πόλη. Η εικόνα του κυκλοφοριακού χάους σε ένα τουριστικό προορισμό είναι σίγουρα αρνητική για τον επισκέπτη. Βέβαια, στην προσπάθειά της η Δημοτική αρχή να μετριάσει το πρόβλημα όρισε ένα "Σύστημα Ελεγχόμενης Στάθμευσης" το

οποίο όμως δεν έχει αποφέρει σημαντικά αποτελέσματα. Ιδιαίτερο πρόβλημα αντιμετωπίζουν οι ανάπηροι καθώς παρκαρισμένα αυτοκίνητα βρίσκονται στις ράμπες και θέσεις των αναπήρων.

Βασικό συγκοινωνιακό πρόβλημα είναι η έλλειψη ταξί. Στους 20.000 κατοίκους μιας περιοχής αντιστοιχούν περίπου τα 40 ταξί. Δεν επαρκεί ο ίδιος αριθμός για άλλους 20.000 επισκέπτες που καταφθάνουν τους καλοκαιρινούς μήνες. Αυτή η έλλειψη προκαλεί μεγάλη δυσφορία στο κοινό των τουριστών που δεν μπορεί να κάνει άνετες και γρήγορες μετακινήσεις στον τόπο που ήρθε να ξεκουραστεί.

8.10 Αεροδρόμιο

Η μικρή έκταση του υπάρχοντος αεροδρομίου δεν επιτρέπει την προσγείωση αεροπλάνων άνω των 50 θέσεων και εξυπηρετείται μόνο από την Ολυμπιακή Αεροπορία (Ο.Α.). Σύνδεση υπάρχει μόνο με την Αθήνα και τα δρομολόγια έχουν μειωθεί σε δύο την εβδομάδα ακόμα και το καλοκαίρι, λόγω της κρίσης που περνά η εταιρεία. Σημαντικό είναι το γεγονός ότι δεν υπάρχει η δυνατότητα προσγείωσης ναυλωμένων πτήσεων από το εξωτερικό, αποκλείοντας έτσι σημαντικό κομμάτι της τουριστικής αγοράς.

8.11 Ψυχολογία συριανών

Στην Σύρο συναντάμε δύο είδη τουριστών. Η πρώτη βασική κατηγορία είναι Έλληνες τουρίστες που καταφθάνουν από τα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας για να αντικρύσουν σ' ένα μικρό κυκλαδίτικο νησί το θαύμα της ιδιαίτερης νεοκλασικής αρχιτεκτονικής όπου συναντάται, σε μειωμένη δυστυχώς σήμερα κλίμακα, σε ορισμένες «γωνιές» των μεγαλουπόλεων καθώς και σε μεγάλες πρωτεύουσες του εξωτερικού. Δεν είναι τυχαίο ότι περί στις 10.000 κόσμος από τους Έλληνες παραθεριστές ξεναγείται σχεδόν κάθε χρόνο στην Σύρο.

Η δεύτερη κατηγορία τουριστών είναι αλλοδαποί με σαφώς μικρότερο ποσοστό από τους Έλληνες όπου καταφθάνουν μεμονωμένα (λίγες περιπτώσεις γκρουπ) στο νησί. Είναι δύσκολο να γίνει επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου λόγω του ότι ο τουρισμός της Σύρου αφορά οικογένειες που δεσμεύονται από σχολικές διακοπές.

Στις κοινωνικές δομές της βιομηχανίας της Σύρου του 1980 δεν ήταν αρεστή η ανάπτυξη του τουρισμού με την εντύπωση ότι θα επισκίαζε την εργοστασιακή ανάπτυξη. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να παρεμποδιστεί η όποια διάθεση για να γίνουν τα πρώτα βήματα στην τουριστική πρόοδο και η οποιαδήποτε προσπάθεια από μερίδα Συριανών «σαμποταριζόταν» από τους ίδιους τους συμπατριώτες τους. Τα αντικρουόμενα συμφέροντα ήταν η αιτία για αυτή την κατάσταση.

Σήμερα οι μόνιμοι κάτοικοι της Σύρου θεωρούνται ως ένας πληθυσμός αυτάρκης σε γενικές γραμμές όσον αφορά την οικονομία και την διαβίωση του ώστε να μην βασίζει όλη του την ανάπτυξη στην τουριστική κίνηση. Γι' αυτό τον λόγο δεν έχει επέλθει και η ανάλογη τουριστική ανάπτυξη. Αυτό το κατεστημένο δεν έχει αρνητικές φυσικά επιπτώσεις στην συμπεριφορά των ντόπιων απέναντι στους ξένους, αντίθετα οι Συριανοί είναι ευγενείς, αποκαλούνται φιλόξενοι και εξυπηρετικοί με πηγαία διάθεση προσφοράς. Αυτή η συνειδητή κατάσταση που έχει δημιουργηθεί αφήνει τον ερχόμενο τουρίστα να επιλέξει ανεπηρέαστα τις υπηρεσίες που του προτείνονται χωρίς να δελεάζεται από κανενός είδους πιέσεις από διαφόρους εμπλεκόμενους με τον τουρισμό που παρέχουν το ίδιο προϊόν ή υπηρεσία. Οι Συριανοί δεν «παρακαλούν» κανέναν, αυτό το γεγονός δημιουργεί μια αίσθηση ελευθερίας στον τουρίστα η οποία όμως από την άλλη όψη μπορεί να εισπράττεται ως αδιαφορία, την οποία ο τουρίστας αφουγκράζεται και αντιδρά είτε με λιγότερη κατανάλωση υπηρεσιών ή προϊόντων είτε το βασικότερο με δυσφήμιση του τόπου.

Καταλήγουμε ότι τα κατάλοιπα του παρελθόντος θεωρούνται βασικό πρόβλημα της κοινωνίας της Σύρου. Η «μάχη» που υπάρχει μεταξύ των διαφόρων κοινωνικών τάξεων και των διαφόρων ηλικιών με αποτέλεσμα τα αντικρουόμενα συμφέροντά τους και η ανομοιομορφία των απόψεων τους να μην ευνοούν την στρατηγική της ενιαίας τουριστικής ανάπτυξης.

Δ. ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ: ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

9. Προτάσεις για την ανάπτυξη του τουριστικού προϊόντος

Με βάση τις παρούσες συνθήκες η Σύρος δεν μοιάζει προορισμός για μαζικές τουριστικές αφίξεις. Εξάλλου δεν διαθέτει και την ανάλογη υποδομή για να τις υποδεχθεί. Η μία κατεύθυνση που μπορεί ν' ακολουθήσει το νησί είναι ένα μοντέλο που θα συμβαδίζει σε γενικές γραμμές με το ύφος της τουριστικής ανάπτυξης, της ταυτότητας και του παρελθόντος του. Μ' αυτόν τον τρόπο μπορούν ν' αναπτυχθούν καλύτερα, ιδέες που θ' αποβλέπουν στον ποιοτικό τουρισμό.

Η δεύτερη κατεύθυνση είναι ο προσανατολισμός στον μαζικό τουρισμό όπου για να επιτευχθεί χρειάζεται μεγάλη προσπάθεια για αλλαγές ριζικές και άλμα στην πρωτοπορία. Δεν σημαίνει όμως ότι δεν μπορεί να συμβαδίσει αυτή η κατεύθυνση με την ποιότητα. Σ' αυτό το σημείο βρίσκεται η χρυσή τομή, στην οποία καταλήγουμε και προτείνουμε ένα μοντέλο που θ' αυξήσει την τουριστική ζήτηση του νησιού με όσο το δυνατόν λιγότερες αλλοιώσεις στην τουριστική προσφορά καθώς και στην κοινωνία της Σύρου.

Πρώτος στόχος θα πρέπει να είναι η αύξηση του μεριδίου της αγοράς που προέρχεται από την Ευρώπη, αλλά και γενικότερα η προσέλκυση επισκεπτών υψηλότερης τουριστικής δαπάνης. Επίσης, επιθυμείται ανάπτυξη τουρισμού καταναλωμένου όλο το χρόνο, στηριζόμενος σε μεγάλο φάσμα ηλικιών και ειδικών μορφών τουρισμού.

Η ανάπτυξη θα πρέπει να είναι ελεγχόμενη σε διακριτικούς τόνους, με σεβασμό στο περιβάλλον δεδομένου ότι είναι Παραδοσιακός Οικισμός και με όχι μόνο σκοπό την ποσότητα αλλά την ποιότητα. Στο πλαίσιο αυτό η τουριστική ανάπτυξη δεν θα στηρίζεται στην μαζική και ταυτόχρονη άφιξη πολλών ομοιόμορφων ομάδων, αλλά στη διαρκή και επαναλαμβανόμενη επιλογή της πόλης από μεμονωμένα άτομα ή μικρές ομάδες που θ' αναζητούν στις διακοπές τους τον ιδανικό τρόπο ζωής.

Πρέπει να γίνουν βελτιώσεις και εκσυγχρονισμοί των τουριστικών καταλυμάτων. Πρέπει να ελεγχθούν οι τιμές για την καταπολέμηση της παραξενοδοχείας. Ν' ανεγερθούν περισσότερες πολυτελείς ξενοδοχειακές μονάδες και να δοθεί γενικώς βαρύτητα στις υποδομές που έχει η Ερμούπολη.

Βαρύτητα πρέπει να δοθεί στην εντατικοποίηση της προβολής και διαφήμισης τόσο στο εξωτερικό όσο και στο εσωτερικό. Με τρόπους όπως: α) διαφημιστικό υλικό όπως φυλλάδια, μπροσούρες με λεπτομερείς περιγραφές, έκδοση εύχρηστων τουριστικών οδηγών σε περισσότερες από δύο γλώσσες, β) προβολή διαφημίσεων στην τηλεόραση και το διαδίκτυο με τις ομορφότερες περιοχές (αξιοθέατα, ιστορικά μνημεία και τις παραλίες της Σύρου), γ) συμμετοχή σε τουριστικές εκθέσεις, δ) ενίσχυση της διαφημιστικής δραστηριότητας των ταξιδιωτικών γραφείων.

Εκπαίδευση των εργαζομένων στον τουρισμό οφείλει να υπάρχει μέσω σεμιναρίων που θα διοργανωθούν για την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών. Αυτά τα σεμινάρια θα είναι επιμορφωτικά τόσο για τους ιδιοκτήτες όσο και για το προσωπικό τους τα οποία θα διοργανώνονται από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς.

Η Ενίσχυση του ρόλου του ΕΟΤ στη διαμόρφωση και εφαρμογή της τουριστικής πολιτικής μπορεί να επηρεάσει τόσο τον τρόπο ανάπτυξης της προσφοράς προς τους συγκεκριμένους στόχους (καθορισμός μεγέθους, μορφής, κατηγορίας) , όσο και του τρόπου ελέγχου των μονάδων σε λειτουργία και προώθηση των έργων τουριστικής υποδομής. Στα πλαίσια αυτά θα χρειαστεί η διοικητική και περιφερειακή οργάνωση του ΕΟΤ, καθώς και των λοιπών τουριστικών φορέων.Θα πρέπει να καθοριστεί ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης στην τουριστική ανάπτυξη των περιοχών και πλαισίου συνεργασίας με τον ΕΟΤ σε συγκεκριμένα θέματα (όπως αξιοποίηση της περιουσίας) του ΕΟΤ, έλεγχος και αξιοποίηση της τουριστικής κίνησης στην περιοχή αρμοδιότητάς της, καθώς και των τουριστικών καταλυμάτων, έλεγχος και προστασία του περιβάλλοντος κ.λ.π.)

Να θεσπιστούν κριτήρια επιλογής και κανόνων που να αφορούν τον καθορισμό, τις διαδικασίες οργάνωσης και λειτουργίας τουριστικών περιοχών, την υλοποίηση των επενδύσεων και την προστασία του περιβάλλοντος.

Ο τομέας των συγκοινωνιών θ' αναβαθμιστεί ως εξής:

α) Να εξασφαλιστούν άνετα, σύγχρονα, ασφαλή λεωφορεία με κλιματισμό, τα οποία θα ελέγχονται μετά από κάθε δρομολόγιο για τυχόν σκουπίδια και θα καθαρίζονται αν κάποιος έχει λερώσει. Οι περισσότεροι επιβάτες πηγαίνουν στις παραλίες για μπάνιο, οπότε μπορεί να υπάρχει μία πετσέτα πάνω από τα χαλάκια στις πόρτες του λεωφορείου (με γραμμένο το σήμα της φίρμας της εταιρείας ή με κάποιο χιουμοριστικό μήνυμα-σκίτσο-έντονο χρωματισμό) ώστε να υπενθυμίζει στους επιβάτες να σκουπίζουν τα πόδια τους κατά την είσοδο τους σ' αυτό. Τα πούλμαν θα πρέπει ν' αερίζονται και ν' αρωματίζονται τακτικά είτε με κάποιο σπρέι είτε από ένα ματσάκι γιασεμιά κρεμασμένο κάπου στο μπροστινό τζάμι. Οι ιδέες αυτές είναι μικρές και ανέξοδες, μόνο ο κόπος του οδηγού ή του εισπράκτορα προσμετράται, που στην πραγματικότητα δεν είναι και τόσο κόπος, είναι μία πολύ μικρής διάρκειας διαδικασία, δεν παίρνει παραπάνω από πέντε λεπτά και είναι μέσα στις υποχρεώσεις των ανθρώπων που δουλεύουν σε επιχειρήσεις λεωφορείων.

β) Θα ήταν ιδιαίτερα εξυπηρετικό να δίνεται αναλυτικό πρόγραμμα δρομολογίων για τα χωριά, την Ερμούπολη και την Άνω Σύρο σε ελληνικά και λατινικά για την διευκόλυνση των τουριστών και των μόνιμων κατοίκων ώστε να ξέρει ιδιαίτερα κάποιος ξένος ποια στάση αντιστοιχεί στον προορισμό του καθώς και ειδικό φυλλάδιο όπου θα αναγράφονται αναλυτικά οι τιμές που ισχύουν για κάθε απόσταση. Προς αναβάθμιση υπηρεσιών μπορεί να υπάρχει σύστημα όπου θα αναγράφονται οι προορισμοί σε οθόνη ηλεκτρονικού μηνύματος με τον συνδυασμό και ηχητικής ανακοίνωσης σε 2-3 γλώσσες. Μέσα από αυτή την εξέλιξη μπορεί να ακολουθήσει ηλεκτρονική ξενάγηση από ειδικά ατομικά μηχανήματα με ακουστικά.

γ) Τα δρομολόγια των λεωφορείων δεν επαρκούν και ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες, χρειάζεται να πυκνώσουν ώστε να είναι και περισσότερο τακτικά γιατί παρατηρείτε πολύ συχνά το φαινόμενο της ασυνέπειας τους με αρκετά μεγάλη χρονική απόκλιση.

δ) Νέες και ευδιάκριτες πινακίδες παρίσταται έντονη ανάγκη να τοποθετηθούν για την διευκόλυνση του προσανατολισμού των κατοίκων και των τουριστών του νησιού.

Για τον τομέα της ακτοπλοΐας προτείνονται οι ακόλουθες απόψεις:

α) Τα παλιά πλοία πρέπει να εκσυγχρονιστούν, να είναι άνετα, καθαρά, προσεγμένα σε εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους και ασφαλή. Το προσωπικό να είναι επιμορφωμένο με έμφαση στους καλούς τρόπους συμπεριφοράς και στην προθυμία.

β) Τα ωράρια οφείλουν να τηρούνται ακριβώς και σε περίπτωση καθυστέρησης να γίνεται έγκαιρη και έγκυρη ενημέρωση του επιβατικού κοινού από λιμεναρχείο και ναυτικό πράκτορα. Η τοποθέτηση ειδικών μεγάφωνων συνεισφέρει στο παραπάνω, τα οποία μπορούν να έχουν πολλές χρήσεις όπως ν' ακούγεται ήρεμη μουσική ή πιο ρυθμική ανάλογα με την κίνηση το λιμανιού, να δίνονται πληροφορίες για την Σύρο ακόμα μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για διαφημιστικούς σκοπούς ιδιωτών επαγγελματιών.

γ) Τα δρομολόγια είναι άμεσα σημαντικό να πυκνώσουν ειδικά τους καλοκαιρινούς μήνες όπου δεν επαρκούν, όχι μόνο προς Πειραιά αλλά περισσότερο και προς τους έτερους νησιώτικούς προορισμούς. Η Σύρος παρότι είναι νησί πρωτεύουσα δεν βρίσκεται ευνοημένη όσον αφορά τις ακτοπλοϊκές συνδέσεις σε σχέση με την Πάρο και την Μύκονο. Μπορεί να δοκιμαστεί στην γραμμή του νησιού το υδροπλάνο σαν θαλάσσιο μεταφορικό μέσο.

Όσον αφορά τις αερομεταφορές η πυκνωση των δρομολογίων είναι ένα θεμελιώδες ζήτημα φυσικά μετά την αναβάθμιση του αερολιμένα σε διεθνές αεροδρόμιο. Δευτερεύον είναι η τήρηση των ωραρίων.

Όσο για τα κέντρα εστίασης και αναψυχής, νέα εστιατόρια πολυτελείας μπορούν να γίνουν με έμφαση στις σύγχρονες τεχνικές λειτουργικές προδιαγραφές (ελληνική διακόσμηση και αισθητική). Η ποικιλία γευμάτων με έμφαση στην συριανή κουζίνα, η οργάνωση τοπικών παραδοσιακών γλεντιών και ιδιαίτερα οργάνωση ρεμπέτικων εκδηλώσεων-αφιέρωμα στον Μάρκο Βαμβακάρη στην περιοχή της Άνω Σύρου είναι ορισμένες από τις «συνταγές» επιτυχίας για τουριστική ανάπτυξη.

Περισσότερα κέντρα νυχτερινής διασκέδασης, clubs, jazz bars, piano bars, κέντρα παραδοσιακής μουσικής και χορού, διοργάνωση festival, συναυλιών, θεατρικές παραστάσεις καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου μπορούν να δώσουν μια «νότα» αναβάθμισης στην νυχτερινή διασκέδαση του νησιού.

Στην πολιτιστική ζωή, περισσότερες προσπάθειες από ερασιτεχνικούς θιάσους μπορούν να επιχορηγηθούν ή να δοθούν κάποια προνόμια ώστε να ανεβάζουν έργα με επιτυχία στο αναπαλαιωμένο θέατρο Απόλλων.

Η ιδιαίτερα δύσκολη κατάσταση με την στάθμευση θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί :

α) Με την δημιουργία χώρων στάθμευσης περιμετρικά και εντός της πόλης, και το κυριότερο

β) Στην μη επί πλέον επιβάρυνση των εργαζομένων συμπολιτών με το σχετικό κόστος.

Αυτό σημαίνει πύκνωση των δρομολογίων των λεωφορείων με δωρεάν εισιτήριο και δωρεάν χώρους στάθμευσης. Αν υπάρχει επιθυμία για αξιοσημείωτη μεταβολή στην τουριστική ανάπτυξη θα πρέπει να γίνει στόχος η κατασκευή-ανάπλαση διεθνούς αερολιμένα ο οποίος θα μπορεί να υποδέχεται μεγάλα αεροσκάφη και ειδικά ναυλωμένες πτήσεις(charter). Η σημασία των charter έγκειται στο ότι είναι οικονομικό το εισιτήριο και μικρή η διάρκεια πτήσης. Για παράδειγμα θα μπορούν να φεύγουν στις 09:00 το πρωί από τον τόπο διαμονής τους (κεντρική Ευρώπη) και στις 12:00 να κολυμπούν σε κάποια από τις παραλίες του νησιού.

Παραδείγματα κοινωνιών που εφεύραν ιδέες για ανάπτυξη του τουρισμού χωρίς να μείνουν στάσιμοι στα φυσικά χαρακτηριστικά του τόπου τους: Οι Παριζιάνοι είχαν την έμπνευση να φτιάξουν μια πόλη από παραμύθι την πασίγνωστη Disneyland η οποία σήμερα συγκεντρώνει περισσότερους τουρίστες από το ίδιο το Παρίσι, την μέκκα της αναγεννησιακής τέχνης.

Στην πόλη San Marino της Ιταλίας έχουν δημιουργήσει τομέα αφορολόγητων ειδών με αποτέλεσμα να καταφθάνει εκεί για φθηνότερα ψώνια όγκος τουριστών. Αυτό το παράδειγμα μπορεί να το ακολουθήσει η Σύρος. Ένα happening χρειάζεται, μια ιδέα πρωτότυπη.

Άλλη επιχειρηματική-τουριστική ιδέα που θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί στο νότιο κομμάτι της Σύρου που μαζεύει τουρισμό είναι η εξής: Ένα τραινάκι που θα ξεναγεί τον κόσμο στην εσωτερική αγροτική πλευρά του νησιού. Θα περνάει από τα σπαρτά, τα θερμοκήπια, τα ανθοκήπια, τα ντάμια με τα πρόβατα, τις αγελάδες, τα κοτόπουλα, τα μικρά νεκροταφεία του χωριού. Θα μπορούσε να ξεναγηθεί κανείς σε μια άλλη αλήθεια αυτού του τόπου και του τρόπου ζωής των ανθρώπων που κατοικούν σ' αυτόν πέρα από την έντονη προσωπικότητα της Ερμούπολης.

Θα μπορούσαν να πάρουν το τραινάκι για επιστροφή στην πόλη όσοι γυρίζουν από το μπάνιο τους χωρίς να πάρουν το λεωφορείο και να περάσουν από τους κεντρικούς δρόμους. Στην πορεία μπορεί το γραφείο ή ο οργανισμός που θα οργανώνει αυτήν την εκδρομή να έχει μια «στάση» συγκεκριμένη όπου θα προσφέρει κάποιο αναψυκτικό ή παγωτό.

Μπορεί επίσης να οργανωθεί και κατ' επέκταση να διαφημιστεί ώστε να προσελκύσει ιδιαίτερες ομάδες ενδιαφέροντος, η ιδέα πλωτού ναυτικού μουσείου με δυνατότητα για ξενάγηση των προπελών και των ύφαλων σημείων των πλοίων που είναι προσδεμένα στις δεξαμενές του Νεωρίου της Σύρου.

Μία πρόταση είναι να «αξιοποιηθούν» οι Συριανοί που ζουν εκτός Σύρου όπως το παράδειγμα της Συριανής ποιήτριας Τούλας Μαντά, της οποίας ποιήματα έχει μελοποιήσει ο Μίκης Θεοδοράκης και δεν έχουν καταφέρει να

βγουν σε Cd λόγω έλλειψης σπόνσορα. Αν η δημοτική κοινότητα βοηθούσε σ' αυτό, θα διαφημιζόταν με τον καλύτερο τρόπο το νησί.

Ακόμα μπορούν να «στρατευτούν» και άλλοι Συριανοί ζωγράφοι, ποιητές, πεζογράφοι ώστε να δραστηριοποιηθούν καλλιτεχνικά υπό την αιγίδα φορέων τουριστικής προβολής.

Ακόμα οι διάφοροι σύλλογοι Συριανών θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμο να συμπράξουν στην τουριστική προβολή της Σύρου. Ο σύλλογος Συριανών της Νέας Υόρκης που αριθμεί πάνω από 100 μέλη θα μπορούσε να φιλοξενήσει μια έκθεση τουριστική της Σύρου (με αναφορές σε παραδοσιακά προϊόντα, ιστορία, έκθεση φωτογραφιών κ.α.)

Ακόμα, μπορούν να κατασκευαστούν, να επεκταθούν και να εκσυγχρονιστούν τα βιομηχανοστάσια, οι κτιριακές και οι βοηθητικές εγκαταστάσεις. Επιπλέον, θα μπορούσε να γίνει αγορά και εγκατάσταση νέων μηχανημάτων και λοιπού μηχανολογικού και τεχνικού εξοπλισμού όπως επίσης η ανάπτυξη και η εφαρμογή σύγχρονης τεχνολογίας. Τέλος, η ανέγερση νέων εργατικών κατοικιών καθώς και η μετατροπή, επισκευή και αποκατάσταση διατηρητέων παραδοσιακών ξενοδοχειακών μονάδων και συνεδριακών κέντρων και γηπέδων γκολφ.

Ένας ακόμα τομέας που θα μπορούσε να αναπτυχθεί στο νησί, αφορά τις διάφορες μορφές τουρισμού. Παρακάτω παρουσιάζονται οι μορφές αυτές και το πώς θα μπορούσαν να υλοποιηθούν:

α) Συνεδριακός τουρισμός

Ίσως οι λέξεις «συνέδριο» και «Σύρος» να μη συνδυάζονται εύκολα στο μυαλό κάποιου, όμως το νησί μπορεί να έχει «μερίδιο» στον συνεδριακό χάρτη της Ελλάδας καθ' όλη την διάρκεια του χρόνου. Τα ισχυρά πλεονεκτήματα που μπορούν να καθιερώσουν τη Σύρο και σαν συνεδριακό προορισμό είναι:

-Τα συχνά ακτοπλοϊκά δρομολόγια από τον Πειραιά και το Λαύριο και την Ραφήνα όλο το χρόνο.

-Οι σύγχρονες συνεδριακές εγκαταστάσεις.

- Οι πολλές επιλογές διαμονής.
- Η υψηλή ποιότητα των παρερχομένων υπηρεσιών σε όλα τα επίπεδα.
- Οι πολλές επιλογές διασκέδασης.
- Οι τοπικές γαστρονομικές γεύσεις.

Όσον αφορά τις υποδομές, στην Ερμούπολη υπάρχει μια αίθουσα στο πνευματικό κέντρο της πόλης, η οποία είναι κατάλληλα εξοπλισμένη για να λειτουργήσει ως συνεδριακός χώρος. Επίσης, το κτίριο όπου στεγάζεται το Εμπορικό Επιμελητήριο Κυκλάδων διαθέτει μια αίθουσα μικρής χωρητικότητας, ενώ υπάρχουν και άλλες αίθουσες πολλαπλών χρήσεων που μπορούν να φιλοξενήσουν τέτοιου είδους εκδηλώσεις. Τέλος δύο ξενοδοχεία διαθέτουν αίθουσα η οποία μπορεί να διεκπεραιώσει τέτοιου είδους δραστηριότητες καθώς και να προσφέρουν υπηρεσίες απαραίτητες για τους επαγγελματίες όπως χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή και σύνδεση με internet.

Απαραίτητη προϋπόθεση για ν' αναπτυχθεί περαιτέρω ο συνεδριακός τουρισμός στην Ερμούπολη είναι η δημιουργία σύγχρονων συνεδριακών κέντρων μεγαλύτερης χωρητικότητας από αυτές που ήδη υπάρχουν. Επιπλέον, θα πρέπει ν' αναβαθμιστούν οι βοηθητικές υπηρεσίες, όπως π.χ. χώροι στάθμευσης αυτοκινήτων, εστιατόρια, κτλ.

Η Σύρος δραστηριοποιείται ήδη τουριστικά με συνεδριακό τουρισμό μικρού μεγέθους. Από το 2000 πραγματοποιηθεί στην Σύρο περίπου 30 συνέδρια (τα περισσότερα από φαρμακευτικές εταιρίες) και στον αθλητικό τουρισμό με διάφορα διεθνή τουρνουά.

Τα σπουδαιότερα είναι τα εξής:

Διεθνές συνέδριο «Άκρου ποδός και ποδοκνημικής»

Διεθνές συνέδριο «Αστροφυσικής»

Πανελλήνιο «ROTARY»

Προέδρων και Πρυτάνεων Α.Τ.Ε.Ι. Ελλάδος

Διεθνές συνέδριο «Παιδοψυχολογίας και Παιδοψυχιατρικής»

Διεθνές Οφθαλμολογικό με τηλεδιάσκεψη με την Βιέννη

Το μεγαλύτερο Παγκόσμιο συνέδριο που έγινε ήταν το 2000 ήταν το παγκόσμιο συνέδριο COMICS, όπου επισκέφτηκαν το νησί 850 άτομα μαζί με τους συνοδούς.

β) Επαγγελματικός Τουρισμός

Τα τελευταία χρόνια πολλοί είναι οι επαγγελματίες που ταξιδεύουν στη Σύρο για επαγγελματικούς λόγους είτε από Ελλάδα είτε από το εξωτερικό. Η Ερμούπολη είναι τόπος συναντήσεων σε περιφερειακό, εθνικό, ακόμα και διεθνές επίπεδο είτε είναι δημοσίου, είτε ιδιωτικού φορέα, αφού πραγματοποιούνται σε αυτήν συνέδρια, συμβούλια, συμπόσια, σεμινάρια και εκθέσεις, τα οποία απαιτούν την παραμονή του επαγγελματία στην πόλη συνήθως από δύο έως και τέσσερις ημέρες.

Ο επαγγελματικός τουρισμός αποτελεί σημαντική πηγή εσόδων αφού οι δαπάνες που πραγματοποιούνται είναι συνήθως υψηλές, όχι μόνο γιατί συνήθως καλύπτονται από τις εταιρίες, αλλά γιατί οι επιχειρηματίες που ταξιδεύουν ανήκουν σε ανώτερη εισοδηματική κατηγορία επισκεπτών.

γ) Γιώτινγκ-θαλάσσιος τουρισμός

Στο λιμάνι της Ερμούπολης προσαράζουν σκάφη στα οποία παρέχονται υπηρεσίες όπως νερό και ρεύμα και φύλαξη. Δίνεται επίσης η δυνατότητα στους επισκέπτες να μισθώσουν σκάφη αναψυχής στην Ερμούπολη.

Ωστόσο, δεν υπάρχει ακόμη οργανωμένη μαρίνα η οποία θα προσφέρει ολοκληρωμένες υπηρεσίες με αποτέλεσμα το επίπεδο παροχής υπηρεσιών να μην είναι ικανοποιητικό και να υστερεί σε σχέση με άλλες μαρίνες κοντινών νησιών. Θετικό είναι ότι στην Ερμούπολη λειτουργούν μονάδες που επισκευάζουν τέτοια σκάφη καθώς αναλαμβάνουν τη φύλαξη τους το χρονικό διάστημα που δεν χρησιμοποιούνται. Δημιουργείται όμως μαρίνα υπερσύγχρονων προδιαγραφών σε χώρο δίπλα από το κύριο λιμάνι η οποία θα παρέχει υψηλού επιπέδου υπηρεσίες.

Το γιώτινγκ αποτελεί ευκαιρία για την Ερμούπολη αφού πραγματοποιείται από επισκέπτες υψηλής εισοδηματικής στάθμης, των οποίων το διαθέσιμο εισόδημα για την ικανοποίηση των αναγκών και των επιθυμιών τους είναι υψηλό και αποτελεί ισχυρό παράγοντα/κίνητρο για την ανάπτυξη ποιοτικού τουρισμού.

Συνοψίζοντας, για την οργάνωση του θαλάσσιου τουρισμού, πρέπει να προωθηθεί η δημιουργία: α) μαρίνων, σε πρώτο στάδιο την βελτίωση υφισταμένων και σε δεύτερο τη δημιουργία νέων που να καλύπτουν τις παρούσες αλλά και στο άμεσο μέλλον ανάγκες. Οι εγκαταστάσεις αυτές θα οργανωθούν στη βάση ενός συστήματος ενταγμένου τόσο στις ντόπιες ανάγκες όσο και στο σύνολο του εθνικού χώρου. β) αναβάθμιση των ναυπηγοεπισκευαστικών μονάδων σκαφών αναψυχής. γ) συμπληρωματική υποδομή θαλάσσιου τουρισμού (σταθμοί ανεφοδιασμού καυσίμων, σταθμοί ανεφοδιασμού νερού κ.λ.π.) , δ) τεχνικός εξοπλισμός για ναυταθλητικές δραστηριότητες, ε) καθαρισμός-οργάνωση παραλιών.

δ) Αθλητικός Τουρισμός

Ο αθλητικός τουρισμός στη Σύρο μπορεί ν' αναπτυχθεί δεδομένου ότι ήδη διεξάγονται αγώνες σε περιφερειακό, εθνικό αλλά και διεθνή επίπεδο συγκεντρώνοντας μεγάλο αριθμό αθλητών και παραγόντων κάθε χρόνο.

Στην Ερμούπολη χρειάζονται εκσυγχρονισμό οι αθλητικές υποδομές όπως τα γυμναστήρια, τα γήπεδα ποδοσφαίρου, μπάσκετ, βόλεϊ και τένις. Τέλος το σύγχρονο κολυμβητήριο ολυμπιακών προδιαγραφών, το οποίο μπορεί να φιλοξενήσει μεγάλου βεληνεκούς αθλητικά γεγονότα, οφείλει να διατηρείται καθαρό και προσεγμένο.

Για την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού είναι απαραίτητο να υπάρχουν άρτιες και σύγχρονες εγκαταστάσεις. Ο αθλητικός τουρισμός είναι σημαντική πηγή εσόδων καθώς η διάρκεια παραμονής των αθλητών είναι μεγάλη.

ε) Εκπαιδευτικός Τουρισμός

Τα τελευταία χρόνια αρκετοί μαθητές πραγματοποιούν ολιγοήμερες εκπαιδευτικές εκδρομές με σκοπό να επισκεφθούν τα μουσεία, τα μνημεία είτε να συμμετάσχουν σε εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται στην Ερμούπολη. Εκτιμάται επίσης σαν προορισμός σχολικών εκδρομών την εποχή της άνοιξης.

Θα έπρεπε να δοθούν ιδιαίτερα κίνητρα, όπως ειδικές τιμές και ολοκληρωμένα πακέτα τα οποία θα περιλαμβάνουν μεταφορά, διαμονή και ξενάγηση, επίσκεψη σε μουσεία και σε χώρους με ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Επίσης, θα πρέπει να προβληθούν οι επιλογές διασκέδασης και δραστηριοτήτων που προσφέρει ο τόπος όπως οι πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Τέλος τα τουριστικά γραφεία της Σύρου ήδη προσεγγίζουν τις μαθητικές κοινότητες και συνεργάζονται με γραφεία σε άλλες περιοχές ώστε να γνωστοποιούν καλύτερα τις προσφορές τους.

στ) Πολιτιστικός Τουρισμός

Ο πολιτιστικός τουρισμός επιδιώκεται ν' αναπτυχθεί εφόσον μπορούν να συνδυαστούν με επιτυχία τα έθιμα και οι ιδιαιτερότητες της πόλης, τα ιστορικά κτίρια και τα μνημεία και οι πολιτιστικές και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις.

Η Ερμούπολη έχει σημαντικότερα αξιοθέατα και αναπτύσσει δραστηριότητες που μπορούν να προσελκύσουν υψηλού επιπέδου επισκέπτες. Όσον αφορά τους αλλοδαπούς τουρίστες επιδιώκεται η αύξηση του ποσοστού των Ευρωπαίων τουριστών εξαιτίας της πολιτιστικής ταύτισης της κληρονομιάς της Ερμούπολης με πολλές πόλεις των Ευρωπαϊκών χωρών. Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος χρειάζεται συντονισμένο σχέδιο δράσης και προβολής καθώς και η δημιουργία μιας ευρείας γκάμας υποστηρικτικών υπηρεσιών.

Στα πλαίσια ανάπτυξης του πολιτιστικού τουρισμού προβλέπεται η αξιοποίηση των αρχιτεκτονικών μνημείων, η προστασία των πολιτιστικών πόρων αλλά και η παράλληλη ανάπτυξη του μορφωτικού, καλλιτεχνικού και ποιοτικού τουρισμού. Για την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς είναι

απαραίτητο να καταγραφούν τα πολιτιστικά στοιχεία και στη συνέχεια ν' ανοιχθούν διάλογοι επικοινωνίας με συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες, οι οποίες έχουν ιδιαίτερα πολιτιστικά ενδιαφέροντα.

Στόχος είναι ο εμπλουτισμός της προσφοράς, η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, η προσέλκυση τουριστών υψηλότερου διαθέσιμου εισοδήματος και η βελτίωση της γεωγραφικής κατανομής της τουριστικής δραστηριότητας. Απώτερος στόχος είναι η Ερμούπολη ν' αναδειχθεί σε πολιτιστικό κέντρο του Αιγαίου.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η Σύρος είναι ένας τόπος που συνδυάζει, δύο κόσμους, τον παραδοσιακό οικισμό της Άνω Σύρου και την νεοκλασική Ερμούπολη. Σπάνιο φαινόμενο, ειδικά για ένα τόσο μικρό νησί.

Μετά από την έρευνα γι' αυτή την εργασία, καταλήγουμε ότι όσον αφορά την τουριστική ανάπτυξη της Σύρου, οι δυσκολίες δεν είναι απροσπέλαστες. Είναι ένα νησί σε σημείο καμπής, δεν έχουν δημιουργηθεί καταστάσεις τουριστικής πολιτικής λαθεμένες σε μεγάλο βαθμό, με εξαίρεση τα όποια «κακώς κείμενα» που προκύπτουν σε όλες βεβαίως τις περιπτώσεις λήψης αποφάσεων.

Αν επιτευχθούν προσεκτικά μελλοντικά τουριστικά βήματα, τότε η Σύρος έχει την δυνατότητα να γίνει ένας από τους πιο διάσημους τουριστικούς προορισμούς τόσο λόγω της φυσικής της παρουσίας στον χάρτη των νησιών, όσο λόγω των προσεγμένων υπηρεσιών που μπορεί να προσφέρει.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- Βιβλία:

- Αναστασίου, Τ. (1993) «*Σύρα: Ιστορική Μνήμη Περιήγηση*». Καλουτάς: Ερμούπολη.
- Γαβαλά, Π. & Γαρέζου, Ε. (1994) «*Τα γλυπτά μνημεία του Κοιμητηρίου Αγίου Γεωργίου*». Γνώση: Αθήνα.
- Δαμιανίδης, Κ.Α. (1997) «*Ναυτική Παράδοση στο Αιγαίο, Ταρσανάδες και Σκαριά*». Υπουργείο Αιγαίου: Αθήνα.
- Δημητρόπουλος, Α. (1993) «*Σύρος: Οδηγός για τον Επισκέπτη*». Κυκλαδικές Εκδόσεις: Αθήνα.
- Δρίκος, Θ. (2002) «*Η Πορνεία στην Ερμούπολη το 19^ο αιώνα*». Ελληνικά Γράμματα: Αθήνα.
- Ελευθερίου, Μ. (1998) «*Ενθύμιο Σύρου*». Γνώση: Αθήνα.
- Καταγάς, Κ. (2007) «*Φυτά των Κυκλάδων*». Anima Studios: Σύρος.
- Κατσιγιάννη, Ι., Κανδύλη Λαγάρη Α. (2000) «*Βιομηχανικά Κτίρια στην Ερμούπολη*». Έκδοση Πολιτιστικού Τεχνολογικού Ιδρύματος ΕΤΒΑ: Αθήνα.
- Κόλιας, Ι. (2001) «*1^ος Παγκυκλαδικός Επαγγελματικός Τουριστικός Οδηγός*». Ε.Ε.Ε Ελληνικές Επαρχιακές Εκθέσεις: Χαλκίδα.
- Κολλέγια Αντουανέτα Γάδ. (1994) «*Σύρος: Η Αρχόντισσα του Αιγαίου*». Β. Γιαννίκος Καλδής Ο.Ε.
- Κρίνος, Α. (2004) «*Οδηγός ξενάγησης στη Σύρα*». Teamwork: Σύρος.
- Κριτσίνης, Κ. (2005) «*Η Φραγκοσυριανή και ο Δούκας της Άσπρης Θάλασσας: Η Πορεία της Σύρου Μέσα από το Ιστορικό Μυθιστόρημα*». Τυποκυκλαδική Α.Ε.: Σύρος.
- Λουιζίδης Α.Μ. (1999) «*Ιερός ναός του Αγίου Νικολάου Ερμουπόλης Σύρου*». Σύρος.

- Μαθητική Ομάδα 1^{ου} Γυμνασίου Σύρου, (1998) «*Ερμούπολη: Μια περίπτωση Νεοκλασικής Πολιτείας*». 1^ο Γυμνάσιο Σύρου: Σύρος.
- Μάρθαρα, Μ. (1998) «*Σύρος: Χαλανδρινή Καστρί*». Υπουργείο Αιγαίου: Αθήνα.
- Μπούμη-Παππά, Ρ. (1997) «*Η Χρυσώ: Μυθιστορηματική Βιογραφική Εξομολόγηση*». Σύγχρονη Εποχή: Αθήνα.
- Παπαδάκη-Κωνσταντίνου Γ. (1966) «*Δελτίον Κοινωνικής Πρόνοιας: Η Ιερά Μονή και το Ορφανοτροφείο Αγίας Βαρβάρας Σύρου*». Ερμούπολης: Σύρος.
- Πρέκας, Κ. (2001) «*Γεύσεις Συριανού Σπιτιού*». Πρέκας: Σύρος.
- Ροΐδης, Ε. (1995) «*Ψυχολογία Συριανού Συζύγου*». Εκδόσεις Περίπλους.
- Spilanis, I. and Vayanni, H. (2003). Sustainable Tourism: Utopia or Necessity? The Role of New Forms of Tourism in the Aegean Islands. *Journal of sustainable tourism*, Vol. 00, No. 0, pp. 1-23.
- Συνοδινού, Μ. (2008) «*Siros Guidebook*». Τυποεκδοτική Α.Ε.: Σύρος.
- Τραυλού Ι. & Κόκκου Α., (1980) «*Ερμούπολη*». Έκδοση Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος: Αθήνα.
- Φενερλή, Α. & Αγριαντώνη, Χ. (2000) «*Ερμούπολη-Σύρος: Ιστορικό Οδοιπορικό*». Ολκός, Αθήνα.
- Χάλαρης, Δ. (2000) «*Επι Δασμώ Αρχείων ΑΤΕ και Αποθηκών*». Έκδοση Τελωνείου Σύρου: Σύρος.
- Χάλαρης, Δ. (2000) «*Ερμούπολη του Χθες ΙΙ: Μέσα από το φακό του Χ. Κόκκινου*». Τυποκυκλαδική Α.Ε.: Σύρος.
- Χαρλαύτη, Γ. (2001) «*Ιστορία Ελληνόκτητης Ναυτιλίας*». Νεφέλη: Αθήνα.
- Χατζηγεωργίου, Μ. (1936) «*Όνειρο και Πραγματικότητα: Ι. Μητροπόλεως Σύρου*». Άγιος Δημήτριος: Σύρος.
- Χουλιάρáκης, Μ. (1973) «*Γεωγραφική, Διοικητική και Πληθυσμιακή Εξέλιξη της Ελλάδος 1821-1971*». ΕΚΚΕ 1973: Αθήνα.
- Χρήστου, Δ. (2001) «*Ταξιδιωτικός Οδηγός Κυκλάδων-Δωδεκανήσων*». Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου: Αθήνα.

- Ιστοσελίδες:

www.holiday.gr

http://www.holiday.gr/gr/place6.php?place_id=424

http://www.holiday.gr/gr/place6.php?place_id=295

http://www.holiday.gr/gr/place6.php?place_id=601

http://www.holiday.gr/gr/place6.php?place_id=323

http://www.holiday.gr/gr/place6.php?place_id=613

http://www.holiday.gr/gr/place6.php?place_id=410

http://www.holiday.gr/gr/place6.php?place_id=599

http://www.holiday.gr/gr/place6.php?place_id=327

http://www.holiday.gr/gr/place6.php?place_id=107

www.kykladesnews.gr

<http://www.kykladesnews.gr/Monodromos-i-anakyklosi-sta-nisia.html>

<http://www.kykladesnews.gr/default.asp?pid=4&la=1&nID=11534>

<http://www.kykladesnews.gr/Yparchi-krisi-stis-Kyklades.html>

www.syrostoday.gr

<http://www.syrostoday.gr/News/510-Mnpws-paraeimaste-yuxraimoi.aspx>

<http://www.syrostoday.gr/News/456-Kaustiko-ar8ro-tou-dnmosiografou-k->

[Dnmntrn-Fwtopoulou-gia-tn-Suro.aspx](http://www.syrostoday.gr/News/456-Kaustiko-ar8ro-tou-dnmosiografou-k-Dnmntrn-Fwtopoulou-gia-tn-Suro.aspx)

<http://www.syrostoday.gr/News/438-Egkrisn-apo-tnv-kubervntikn-epitropn-tou-programmatos-UHSEAS-II--2010-2014.aspx>

<http://www.syrostoday.gr/News/492-Ka8nmerivo-faivomevo-n-kukloforiakn-avarxia-stnv-Hrwwv-Polutexveiou.aspx>

<http://www.syrostoday.gr/News/426-Afnste-tn-veolaia-va-diaskedasei-stn-Suro.aspx>

<http://www.syrostopday.gr/News/409-Apologismos-Pepragmevwv-Dnmotikns-Arxns-gia-to-etos-2008.aspx>

<http://www.syrostopday.gr/News/297-Avakuklwsn-stn-Suro.aspx>

<http://www.syrostopday.gr/News/518-Ola-ta-eixe-n-Mariorn--n-problnta-krouazieroploiww-tns-eleipe.aspx>

<http://www.syrostopday.gr/News/506-Safari-apo-EL-AS-kai-Limeviko-gia-tnv-avtimetwpisn-tou-kukloforiakou-tns-Ermoupolns.aspx>

<http://www.syrostopday.gr/News/471-Dnlwsn-tou-Dnmarxou-Ermoupolns-k-Giavn-Dekaballa.aspx>

<http://www.syrostopday.gr/News/434-Me-tis-eulogies-tou-Ypourgeiou-oi-aujnseis-twv-eisitnriww-sta-epidotoumeva-aktoploika-dromologia-twv-Kukladww.aspx>

<http://www.syrostopday.gr/News/533-Paravoma-parkarismata-stous-dromous-Barns-Azolimvou.aspx>

<http://www.syrostopday.gr/News/512-Oristikn-evtajn-Ergww-sto-Programma-UHSEAS.aspx>

<http://www.syrostopday.gr/News/500-H-Avw-Suros-filojevei-20-orfava-paidia-apo-to-Nagkorvo-Karampax.aspx>

<http://www.syrostopday.gr/News/495-Suvevteujn-tou-Dnmarxou-Ermoupolns-stov-Soundo-dnmosiografo-k-Thorsten-Karlen.aspx>

<http://www.syrostopday.gr/News/464-Ekpovnsn-Meletww-Suvtnrnsns-twv-Tafikww-Mvnmeiww-tou-Koimntnriou-Agiou-Gewrgiou-tns-Ermoupolns.aspx>

<http://www.syrostopday.gr/News/531-Egkaivia-tou-Politistikou-Poluxwrou-tns-Epaulns-Tsiropiva.aspx>

<http://www.syrostopday.gr/News/523-Eggrafes-sto-Sxoleio-Deuterns-Eukairias-Surou.aspx>

<http://www.syrostopday.gr/News/369-O-Ueos-va-fulaei-tnv-poln-mas.aspx>

<http://www.syrostopday.gr/News/442-Suedriasn-D-S-Topikns-Evwsns-Dnmww-kai-Koivotntww-TEDK-Nomou-Kukladww.aspx>

<http://www.syrostopday.gr/News/417-Apokleismevn-plateia-Miaouln.aspx>

<http://www.syrostopday.gr/News/449-Amesn-metatropn-twv-X-Y-T-A-se-X-Y-T-Y-stis-Kuklades.aspx>

<http://www.syrostopday.gr/News/488-Protupn-paidikn-xara-gia-A-M-E-A.aspx>

<http://www.syrostopday.gr/News/525-Ka8ariotnta-paraliwv.aspx>

- Συνεντεύξεις από Τουριστικά Γραφεία, Ξενοδοχεία και Ενοικιαζόμενα Δωμάτια της Σύρου:

- *Τουριστικά Γραφεία:*

«TEAMWORK», «ΓΑΒΙΩΤΗΣ», «ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ», «ENJOY», «EN ΣΥΡΗ», «STEFANOU TRAVEL», «ΠΑΡΙΣΗ» και «GALLERA».

- *Ξενοδοχεία:*

«ΣΥΡΟΥ ΜΕΛΑΘΡΟΝ», «ΑΚΡΟΤΗΡΙ», «ΗΛΕΚΤΡΑ», «ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΒΟΥΡΛΗΣ», «DOLPHIN BAY», «ΕΡΜΗΣ», «ΝΗΣΑΚΙ» και «ΦΑΡΟΣ».

- *Ενοικιαζόμενα Δωμάτια:*

«DREAM», «MIKE», «ΑΙΜΙΛΙΑ», «SELENA», «MANOYSSOS», «ΜΕΛΤΕΜΙ» και «ΑΠΕΡΓΗΣ».

- Άλλες Πηγές:

- Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου.
- Ένωση Ξενοδόχων Σύρου.
- Ένωση Τουριστικών Καταλυμάτων «Σύρος».
- Λιμεναρχείο Σύρου.
- Δήμος Ερμούπολης.

- Πανεπιστήμιο Αιγαίου.
- Τράπεζα της Ελλάδος.

- Ε.Ο.Τ.
- Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος.
- Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Κυκλάδων.
- Συνεντεύξεις με τοπικούς φορείς.
- Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Κυκλάδων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Αφίξεων-Αναχωρήσεων Επιβατών και Αυτοκινήτων ανά μήνα και έτος.

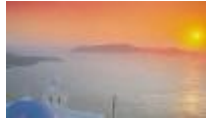
Μήνες	Ετος 2000				Ετος 2001				Ετος 2002			
	Αφίξεις		Αναχωρήσεις		Αφίξεις		Αναχωρήσεις		Αφίξεις		Αναχωρήσεις	
	Επιβάτες	Ι.Χ.	Επιβάτες	Ι.Χ.	Επιβάτες	Ι.Χ.	Επιβάτες	Ι.Χ.	Επιβάτες	Ι.Χ.	Επιβάτες	Ι.Χ.
Ιανουάριος	9746	845	9325	805	13877	1068	13550	1005	18035	1658	16612	1458
Φεβρουάριος	12174	1101	11006	924	16069	1555	16511	1602	17987	1650	19121	1789
Μάρτιος	17288	1685	16574	1548	18922	1687	19925	1725	22727	1458	20590	1324
Απρίλιος	26310	1985	18687	1798	30430	2025	29035	1985	26274	2298	23609	2487
Μάιος	26850	2014	33105	2405	30152	1986	32306	2235	32330	2798	35031	3011
Ιουνιος	40432	3508	33712	2208	48452	4236	46988	3875	35864	2319	34991	2450
Ιούλιος	65992	5980	58149	4983	74031	6896	69218	6512	64405	6980	63087	6784
Αύγουστος	74583	6044	82636	6975	78380	7245	89945	7862	74787	7074	81741	7897
Σεπτέμβριος	37766	2958	41108	3025	46269	3205	51702	4025	36884	3987	43340	4011
Οκτώβριος	18311	1689	19879	1784	22635	1801	23100	1863	25408	2587	24934	2409
Νοέμβριος	15804	1469	16786	1501	15345	1401	16095	1487	17314	1658	18207	1798
Δεκέμβριος	13346	1158	15540	1452	13277	1102	12380	987	13723	1048	13774	1058
Σύνολα	358602	30436	356507	0	407839	0	420755	35163	385738	0	395037	0

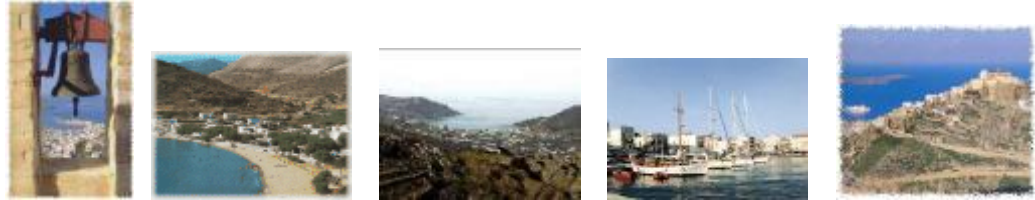
Μήνες	Ετος 2003				Ετος 2004				Ετος 2005			
	Αφίξεις		Αναχωρήσεις		Αφίξεις		Αναχωρήσεις		Αφίξεις		Αναχωρήσεις	
	Επιβάτες	Ι.Χ.	Επιβάτες	Ι.Χ.	Επιβάτες	Ι.Χ.	Επιβάτες	Ι.Χ.	Επιβάτες	Ι.Χ.	Επιβάτες	Ι.Χ.
Ιανουάριος	17383	1528	13388	958	12975	985	14174	1102	13255	1041	14474	1145
Φεβρουάριος	9178	850	8902	814	12609	869	16823	1345	13391	965	13031	954
Μάρτιος	19212	1389	17257	1089	23584	1536	25500	1708	21984	1321	25100	1521
Απρίλιος	27182	2406	24767	1968	31246	2605	29901	2487	32632	2645	30101	2498
Μάιος	31405	1743	31721	1785	30487	1700	39247	2602	19338	1200	19994	1354
Ιουνιος	46365	3011	45356	2968	41817	2856	40074	2759	39563	2645	35250	2235
Ιούλιος	71730	6642	67854	6201	61198	5890	62527	5906	60456	5960	58498	5149
Αύγουστος	79785	7361	86809	7983	67514	6231	81177	7896	67645	6135	79478	7021
Σεπτέμβριος	40863	2796	43373	3054	36598	2540	35231	2305	39270	2645	34168	2248
Οκτώβριος	23370	1589	24273	1801	23593	1574	24689	1687	25176	1842	26682	2065
Νοέμβριος	16260	1301	14733	1104	14267	1537	16954	1789	15589	1602	16515	1798
Δεκέμβριος	12950	1135	14582	1458	15635	1624	17501	1987	14285	1426	16813	1637
Σύνολα	395683	31751	393015	0	371523	0	403798	33573	362584	0	370104	0

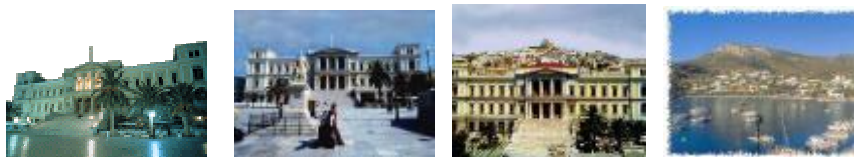
Μήνες	Ετος 2006				Ετος 2007				Ετος 2008			
	Αφίξεις		Αναχωρήσεις		Αφίξεις		Αναχωρήσεις		Αφίξεις		Αναχωρήσεις	
	Επιβάτες	Ι.Χ.	Επιβάτες	Ι.Χ.	Επιβάτες	Ι.Χ.	Επιβάτες	Ι.Χ.	Επιβάτες	Ι.Χ.	Επιβάτες	Ι.Χ.
Ιανουάριος	14844	1406	12955	838	16568	1525	16627	1421	14158	536	14126	530
Φεβρουάριος	10534	862	10447	602	14844	1406	12955	862	13170	1033	16317	1001
Μάρτιος	22940	1430	22403	1260	19409	1470	20313	1157	24224	1799	23501	1450
Απρίλιος	32626	2693	35077	2185	26962	2253	34437	2110	31898	2686	26208	2301
Μάιος	32173	1757	30148	1552	31805	2232	32330	2312	26266	1869	32502	2410
Ιουνιος	43554	2969	38388	2222	44478	3105	34052	2851	44323	3333	40328	2587
Ιούλιος	64322	6168	54995	4097	67534	6855	62664	6581	63376	5924	61559	4866
Αύγουστος	71365	7075	82554	8306	74973	7858	82496	7901	73875	8013	80772	8485
Σεπτέμβριος	41476	2884	46393	3336	38691	1307	45900	1532	37134	3121	43013	3305
Οκτώβριος	22677	1602	24918	1751	25635	1957	24806	1597	26352	2010	26318	1998
Νοέμβριος	18076	1419	18339	1176	16185	1389	17698	1451	19716	1302	19834	1521
Δεκέμβριος	16438	1401	17431	1311	13941	1231	16513	1562	15381	1361	16665	1448
Σύνολα	391025	31666	394048	28636	391025	32588	400791	31337	389873	32987	401143	31902

Πηγή: Λιμεναρχείο Σύρου

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Σημείωση: Όλο αυτό το φωτογραφικό υλικό μπορείτε να το βρείτε στην ιστοσελίδα :

<http://www.romanza.gr>

ΑΡΘΡΑ – ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΥΡΙΑΝΟ ΤΥΠΟ

Σχετικά με την οικονομική κρίση

Ο Βρετανός φιλόσοφος **Τζορτζ Μπέρκλεϊ** (1685-1763) αντιτασσόταν με κάθε τρόπο στον υλισμό που εύρισκε πρόσφορο έδαφος στη Βρετανία της εποχής του. Τα έβαζε συχνά μαζί του, γιατί τον έζησε ως αυτόπτης μάρτυρας στο Λονδίνο, το 1720, όταν έσκασε η «Φούσκα της Νότιας Θάλασσας», η πρώτη μεγάλη κρίση στις χρηματαγορές.

Ο **Μπέρκλεϊ** βρήκε την ευκαιρία να αντικρούσει την ύπαρξη της ύλης και να υποστηρίξει το *esse est percipi*, δηλαδή «το είναι ταυτίζεται με αυτό που αντιλαμβανόμαστε».

Αιώνες μετά, οι σύγχρονοι πολίτες του κόσμου, έχοντας αφομοιωθεί από τη φιλοσοφία του υλισμού - καταναλωτισμού, αναζητούμε τρόπους να αποτινάξουμε τον ζυγό της **οικονομικής κρίσης** και να επιστρέψουμε στην πεπατημένη της επίπλαστης ευημερίας που δεν έχει να επιδείξει παρά την υλιστική της υπεροχή. Και ίσως καταφεύγουμε από ανάγκη στο *esse est percipi* για να περιγράψουμε, ο καθένας με τον τρόπο του, το πώς αντιλαμβάνεται την **κρίση** και τις επιπτώσεις της στο είναι του.

Αν κάποιος ξεφύλλιζε τον ξένο Τύπο τον χειμώνα, θα συνέλλεγε πληροφορίες για το πώς θα αντιμετώπιζε καλύτερα την οικονομική δυσπραγία. Θα εύρισκε συνταγές μαγειρικής για απολυμένους, εκπτώτικα κουπόνια σε ρεστοράν πολυτελείας, πληροφορίες για στοκατζίδικα, ιδέες για το «μανιπουλάρισμα» των τραπεζικών δανείων και φυσικά ιδέες για φτηνές διακοπές, κυρίως μέσω

Διαδικτύου. Η συνολική εικόνα πάντως έδινε την αίσθηση συγκροτημένων κοινωνιών που παρότι επλήγησαν βαριά από τη διολίσθηση της οικονομίας καλούνταν να ανταπεξέλθουν μ' έναν όχι τόσο επαχθή τρόπο.

Βεβαίως η δυναμική των πραγματικών γεγονότων δεν ανατράπηκε. Οι απολύσεις στις βιομηχανίες δεν ανακόπηκαν και οι χώρες που στηρίζονται στον τουρισμό ζούσαν επί μήνες σε τεντωμένο σχοινί, καθώς εκφράζονταν φόβοι ότι ο Ευρωπαίος και ο Αμερικανός τουρίστας θα επέλεγε να μην κάνει φέτος διακοπές. Ωστόσο, πρόσφατη έρευνα της IHT, του France 24 και του Interactive Harris Poll άμβλυσε αυτήν την εικόνα, αναφέροντας ότι επί 6.304 ερωτηθέντων από Γαλλία, Γερμανία, Βρετανία, Ισπανία και ΗΠΑ, η πλειοψηφία θα κάνει κανονικά διακοπές, ενώ μόλις ένα 7% δήλωσε ότι θα αναπροσάρμοζε το πρόγραμμα των διακοπών του.

Και στην Ελλάδα; Α, η Ελλάδα εισήλθε από νωρίς στην **κρίση** μέσω των τηλεοπτικών καναλιών. Τα «πολεμικά» ανακοινωθέντα στα δελτία των «8» καθ' όλη τη διάρκεια του χειμώνα δημιούργησαν την αίσθηση της απόγνωσης και της καταστροφής. Ήταν αναμενόμενο επομένως να κυριαρχήσουν ο φόβος και η έλλειψη εμπιστοσύνης στην αγορά, που ενισχύθηκε με την αλλαγή της πιστωτικής συμπεριφοράς των τραπεζικών ιδρυμάτων.

Καταστήματα έκλεισαν, εργοστάσια απέλυσαν προσωπικό, ο Τύπος κλυδωνίστηκε, αλλά η εμφάνιση του καλοκαιριού ως διά μαγείας άμβλυσε τις εντυπώσεις. Ήταν ποτέ δυνατόν ο Έλληνας να έχανε τις διακοπές του; Ακόμη κι αν δεν μπορούσε να πληρώσει τα ελκυστικά πακέτα στα νησιά θα έβαζε την οικογένεια στο αυτοκίνητο και δρόμο για το χωριό. Ευλογία τελικά η συγγενική σχέση πρωτεύουσας και περιφέρειας!

Το ερώτημα ωστόσο παραμένει: το ελληνικό καλοκαίρι χάθηκε μέσα στη δίνη της παγκόσμιας κρίσης; Τα κονδύλια που η ελληνική κυβέρνηση διέθεσε για να

προσελκύσει υψηλό τουρισμό πήγαν στράφι; Θα πιεστούν οι τράπεζες να επιμηκύνουν τον χρόνο εξόφλησης των δανείων τουριστικών συγκροτημάτων;

Πολλά έχουν ακουστεί για το φετινό καλοκαίρι, αλλά εξαρτάται ποιος ρωτάει και ποιος απαντά. Αν ρωτήσεις εκπρόσωπο του πολιτικού προσωπικού θα σου απαντήσει ανάλογα με την κομματική γραμμή. Αν ρωτήσεις ξενοδόχο θα σου εκφράσει την απογοήτευσή του γιατί οι αφίξεις μειώθηκαν κατά 30%, αν και επισήμως ανακοινώνεται μείωση κατά 10% στις αφίξεις. Ταξιδεύοντας και φέτος σε βορρά και νότο την κρίση δεν την είδα. Είδα όμως την αγωνία στο βλέμμα του επιχειρηματία και του εργαζόμενου, όπως είδα και μια ευγένεια που παλιότερα έλειπε.

Μαθήματα ζωής; Δεν ξέρω. Ρωτώντας τους Έλληνες **τουρίστες** πάντως έμαθα ότι **κρίση** στα **νησιά** του Αιγαίου (Κυκλάδες κυρίως) δεν υπάρχει. Προφανώς αναφέρονταν στο διάστημα από 15 Ιουλίου έως 15 Αυγούστου, ενώ κάποιιοι μου επισήμαναν ότι μια χώρα με τέτοια παραοικονομία τι κρίση να έχει! Κουβέντες του ποδαριού, καθώς υπάρχουν Έλληνες που δεν πήγαν πουθενά και είδαν τα νησιά μέσα από τηλεοπτικές εκπομπές...

Λένε ότι αντιμετωπίζουμε τα πάντα με την ίδια επιπολαιότητα. Είναι όμως έτσι, όταν κινδυνεύεις να είσαι εσύ ο επόμενος άνεργος, ο επόμενος άστεγος καταμεσής ενός παγωμένου χειμώνα; Ο Μανώλης Αναγνωστάκης έγραψε: καλά τα φέραμε ως εδώ. Μικροκέρδη, μικροζημιές. Τώρα τι λες...

Ένα κοινωνικό πρόβλημα που εμπλέκει το μέτρο της ελεγχόμενης στάθμευσης στην Ερμούπολη.

Έχουν δοθεί σε μη μόνιμους κατοίκους του κέντρου της Ερμούπολης «ψευδοκάρτες» ελεύθερου πάρκινγκ όπου υπολογίζονται από τον ίδιο το Δήμο σε περισσότερες από 100.

Η τοπική εφημερίδα «Κοινή Γνώμη», δημοσίευσε έναν απλό υπολογισμό της οικονομικής αιμορραγίας που προκαλούν στα δημοτικά ταμεία αυτές οι τακτικές.

Υπολογίζεται από τον ίδιο το Δήμο ότι η μεγαλύτερη ζήτηση για πάρκινγκ εμφανίζεται καθημερινά για περίπου 8 ώρες, από νωρίς το πρωί ως το μεσημέρι.

* Με 8 ώρες τη μέρα, επί 6 ημέρες την εβδομάδα (την Κυριακή δεν ισχύει το μέτρο της Ελεγχόμενης Στάθμευσης), έχουμε:

100 κάρτες επί 8 ώρες επί 6 ημέρες = 4.800 ώρες/εβδομάδα

4800 ώρες/εβδομάδα x 4 εβδομάδες = 19.200 ώρες/μήνα

* 0,60 ευρώ την ώρα, κοστίζει το πάρκινγκ στις Ζώνες της Ελεγχόμενης Στάθμευσης.

Πολλαπλασιάζοντας τις ώρες που παρκάρουν κάθε μήνα οι 100 «ψευδοκάρτες» στο κέντρο, με 0,60 ευρώ την ώρα, έχουμε το ποσό που θα έπρεπε να πληρώνουν αυτοί οι 100 «ψευδοκαρτούχοι» το μήνα:

Δηλαδή, 19.200 ώρες το μήνα επί 0,60 ευρώ την ώρα = 11.520 ευρώ το μήνα.

Αυτό είναι το ποσό που θα έπρεπε να εισρέει στα δημοτικά ταμεία κάθε μήνα, εάν αυτές οι 100 κάρτες δεν υπήρχαν.

Ας δούμε πόσο κόστισε στα δημοτικά ταμεία η χρήση αυτών των 100 καρτών, την τελευταία 4ετία:

11.520 ευρώ το μήνα επί 12μήνες επί 4 χρόνια = 552.960 ευρώ.

*Τι είναι 552.960 ευρώ;

-552.960 ευρώ είναι τουλάχιστον 8 νέες κυκλοφοριακές μελέτες!

-552.960 ευρώ είναι πολλά mini bus και ποδήλατα

-552.960 ευρώ είναι ένα αξιοπρεπέστατο ακίνητο κοντά στο κέντρο για τη δημιουργία ενός νέου πάρκινγκ.

_Το πρόβλημα που προκύπτει είναι ότι παρακωλύεται η πεζοδρόμηση των εμπορικών δρόμων της πόλης, αν δεν «μαζευτούν» οι περίπου 100 κάρτες ελεύθερης στάθμευσης. Αυτό είναι το συμπέρασμα που βγαίνει αν διαβάσει κανείς προσεκτικά τη Συμπληρωματική Κυκλοφοριακή Μελέτη της Τεχνικής Υπηρεσίας του Δήμου Ερμούπολης, που έγινε για την επέκταση των πεζοδρομήσεων και πέραν της οδού Πρωτοπαπαδάκη.

Έχοντας κάνει μια εξαιρετικά λεπτομερή καταγραφή των οχημάτων που καθημερινά παρκάρουν στις Ζώνες της Ελεγχόμενης Στάθμευσης, αλλά κυρίως μια αναλυτική αποτύπωση του φόρτου των σταθμευμένων οχημάτων σε συνάρτηση με τις διάφορες ώρες της ημέρας, η Τεχνική Υπηρεσία από τον Φεβρουάριο που κυκλοφόρησε η Μελέτη, εξέφραζε ξεκάθαρα την άποψη ότι αν δεν λυθεί το πρόβλημα των 100 περίπου ψευδοκαρτών, δεν θα πρέπει να

υλοποιηθεί το μέτρο των πεζοδρομήσεων των δύο κεντρικών οδών Θυμάτων Σπερχειού και Σταματίου Πρωΐου.

Δείτε πώς το διατύπωνε η ίδια η Τεχνική Υπηρεσία, στις σελίδες 14 και 17 της Συμπληρωματικής Κυκλοφοριακής Μελέτης της:

Τις εργάσιμες ημέρες και ώρες, ένας μεγάλος αριθμός Ι.Χ. αυτοκινήτων εφοδιασμένων με κάρτα στάθμευσης μόνιμου κατοίκου, σταθμεύουν εντός της περιοχής μελέτης, προερχόμενα από περιοχές εκτός συστήματος ελεγχόμενης στάθμευσης».

Πρέπει να γίνει άμεση επανεξέταση όλων των ειδικών καρτών στάθμευσης μόνιμων κατοίκων που έχουν έως σήμερα εκδοθεί, αφού εκτιμάται ότι περίπου 100 τέτοιες κάρτες δεν αντιστοιχούν στην πραγματικότητα σε αυτοκίνητα μόνιμων κατοίκων. Το μέτρο αυτό, θα πρέπει να εφαρμοσθεί πριν την εφαρμογή των υπολοίπων μέτρων και οπωσδήποτε πριν την εφαρμογή των πεζοδρομήσεων.

Οι κάτοικοι με επιστολή τους προς τον Δήμαρχο και το δημοτικό συμβούλιο της Ερμούπολης η οποία κοινοποιήθηκε και στην Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Κυκλάδων κάνουν λόγο για «απαράδεκτη κατάσταση» που επικρατεί στον συγκεκριμένο δρόμο και υπογραμμίζουν ότι το καλοκαίρι, που η κίνηση των οχημάτων υπερδιπλασιάζεται, το πρόβλημα γίνεται ακόμα πιο έντονο. Σύμφωνα με τους ίδιους, οι ρίζες του προβλήματος εντοπίζονται στην αυξημένη κίνηση των οχημάτων, στην κατάληψη των πεζοδρομίων από οχήματα και εμπορεύματα, καθώς επίσης και στην φορτοεκφόρτωση μεγάλων φορτηγών.

Αναλυτικά η ανακοίνωση των κατοίκων της περιοχής αναφέρει:

«Εμείς οι κάτοικοι της οδού Ηρώων Πολυτεχνείου (από την πλατεία Ηρώων έως και τη διασταύρωση με το Δημοτικό γήπεδο ποδοσφαίρου) αισθανόμαστε την ανάγκη να επικοινωνήσουμε μαζί σας για να επικεντρώσουμε το ενδιαφέρον σας προς την περιοχή μας. Στο δρόμο αυτό και στα παρακλάδια του επικρατεί τα τελευταία χρόνια κυκλοφοριακή αναρχία, τόσο μεγάλη που δυσκολεύει αφάνταστα τις μετακινήσεις μας, πεζοί ή με το αυτοκίνητο και γενικά κάνει τη ζωή μας αφόρητη.

Ακόμη και στα πεζοδρόμια η διάβαση πεζών, μανάδων με μωρό στο καροτσάκι, ατόμων με ειδικά προβλήματα και ηλικιωμένων είναι πολύ δύσκολη έως ακατόρθωτη.

Αιτία τα παρκαρισμένα αυτοκίνητα, η εκφόρτωση μεγάλων φορτηγών και η κατάληψη μεγάλου μέρους των πεζοδρομίων από τα εμπορεύματα των πάσης φύσεως καταστηματαρχών.

Νομίζουμε ότι δεν πάει άλλο αυτή η κατάσταση και ζητούμε την λήψη μέτρων για να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής και να μην θρηνήσουμε και άλλα θύματα, αφού γνωρίζετε καλά ότι ήδη θρηνούμε δύο νεκρούς σ' αυτό το δρόμο και πολλούς τραυματισμούς.

Παρακάτω σας υπενθυμίζουμε τους λόγους της κυκλοφοριακής υπερφόρτωσης της περιοχής από δραστηριότητες που υπήρχαν και άλλες που προστέθηκαν μετά και πιστεύω να μας κατανοήσετε.

1. Επί του δρόμου αυτού υπάρχουν τα τρία μεγαλύτερα σούπερ μάρκετ «ΝΕΩΡΙΟΝ» «ΑΤΛΑΝΤΙΚ» και «ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ».
2. Τα τελευταία χρόνια έχουν μεταφερθεί πολλές επιχειρήσεις από το κέντρο της Ερμούπολης στην περιοχή των Ταλάντων, Άνω και Κάτω Μάννα, με τις νέες πεζοδρομήσεις δε θα προστεθούν και άλλες.
3. Λειτουργήσαν στην περιοχή Λιβάδια τα Λύκεια Γενικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

4. Κατασκευάστηκε το Αεροδρόμιο και ο Βιολογικός Καθαρισμός.
5. Μεταφέρθηκε η Ζυγοπλάστιγγα δίπλα στο σούπερ μάρκετ «ΑΤΛΑΝΤΙΚ» με αποτέλεσμα να επιβαρύνεται η κυκλοφορία με μεγάλα φορτηγά αυτοκίνητα και νταλίκες. Εδώ υπάρχει και ένα επί πλέον πρόβλημα που είναι τα φορτηγά-ψυγεία. Αυτά σταθμεύουν φορτωμένα στον χώρο της Ζυγοπλάστιγγας, όλη την νύχτα, έχοντας σε λειτουργία τα μηχανήματα ψύξης με αποτέλεσμα οι δυνατοί θόρυβοι των μηχανών να εισέρχονται μέσα από τα ανοιχτά παράθυρα, τώρα το καλοκαίρι, και να μη αφήνουν ήσυχους ούτε κατά την διάρκεια της νύχτας τους κατοίκους. Επίσης σταθμεύουν βυτιοφόρα με καύσιμα και φορτηγά με φιάλες υγραερίου καθ' όλη την διάρκεια της νύχτας, θέτοντας σε μεγάλο κίνδυνο την περιοχή. Γνώμη μας είναι, να υποχρεώσετε αυτού του είδους τα οχήματα να σταθμεύουν στο πάρκινγκ των λεοφορείων του δήμου, δίπλα στο κολυμβητήριο.
6. Τα κλειστά γήπεδα μπάσκετ και βόλεϊ, το κολυμβητήριο και τα γήπεδα τένις και ποδοσφαίρου.
7. Τα νέα κτιριακά συγκροτήματα καταστημάτων – γραφείων στο Καρνάγιο και η εγκατάσταση σε αυτά υποκαταστήματος της ALPHA BANK και άλλων καταστημάτων, προσθέτει ένα ακόμη φορτίο στο κυκλοφοριακό χάος.
8. Τέλος δεν πρέπει να ξεχνούμε ότι η Ηρώων Πολυτεχνείου είναι ο μοναδικός δρόμος που οδηγεί στα πιο πυκνοκατοικημένα χωριά της Σύρου.

Το γενικό συμπέρασμα που βγαίνει από τα μέτρα βελτίωσης της κυκλοφορίας στο ιστορικό κέντρο της πόλης είναι ότι βελτιώνουμε την κίνηση στο κέντρο και μεταφέρουμε λίγο πιο έξω, αλλά μέσα στην πόλη, το φορτίο, νομίζοντας ότι Ερμούπολη είναι μόνο το ιστορικό κέντρο και όχι η πόλη στο σύνολό της.

Διαβάζουμε στον τοπικό τύπο τα σχέδια για το μέλλον, που έχει ο Δήμος μας και η Νομαρχία για το χώρο του πρώην στρατοπέδου. Σκέπτονται να εγκαταστήσουν το τμήμα του Πανεπιστήμιου Αιγαίου που λειτουργεί στον τόπο

μας και ότι υπάρχουν σχέδια για την δημιουργία δευτέρου πανεπιστημιακού τμήματος στον ίδιο χώρο, να γίνει μεγάλος χώρος στάθμευσης αυτοκινήτων, να γίνει το νέο νοσοκομείο και να δημιουργηθεί κτίριο για την στέγαση διοικητικών υπηρεσιών.

Το Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο σχεδιάζει να λειτουργήσει την Μαρίνα στα Λαζαρέττα, προσθέτοντας στο δυναμικό της το παλιό εργοστάσιο Λαδόπουλου που πρόκειται να αγοράσει.

Τα νέα σχέδια των τοπικών φορέων είναι θαυμάσια, θα φέρουν ανάπτυξη και εργασία στον τόπο και όλοι τα θέλουμε. Όμως δεν έχει γίνει και είναι απορίας άξιο, κανένας σχεδιασμός για το φορτίο που μπορεί να σηκώσει ο μοναδικός δρόμος που οδηγεί στα σχεδιαζόμενα έργα, με πιθανό αποτέλεσμα να μη αντέξει την πρόσθετη επιβάρυνση της κυκλοφορίας και να καταρρεύσει μαζί με τα σχεδιαζόμενα, αφού η πρόσβαση σε αυτά θα είναι παρά πολύ δύσκολη.

Μετά από τα παραπάνω πιστεύουμε ότι ο σχεδιασμός του κυκλοφοριακού προβλήματος αφορά όλη την πόλη. Είναι καιρός να μπει κυκλοφοριακή τάξη στην υπάρχουσα κυκλοφορία της Ηρώων Πολυτεχνείου και στα πεζοδρόμια της και ήλθε ο καιρός να σκεφτούμε και να σχεδιάσουμε ένα νέο παράλληλο δρόμο που θα την ανακουφίσει και θα χρησιμοποιείται σαν κάθοδος ή άνοδος και αντίστοιχα η Ηρώων Πολυτεχνείου μιας κατεύθυνσης, άνοδος ή κάθοδος, διαφορετικά πήξαμε!

Με σεβασμό οι κάτοικοι της περιοχής από το Ηρώων έως το στρατόπεδο».

Σχετικά με τα νυχτερινά μαγαζιά

Ένα ζήτημα με κοινωνικές διαστάσεις και τουριστικές επιπτώσεις είναι το θέμα των νυχτερινών μαγαζιών και των ωραρίων τους. Αλλεπάλληλες καταγγελίες και μηνύσεις έχουν γίνει σε πολλές επιχειρήσεις τις Σύρου, κυρίως σε παραλιακά μαγαζιά (μπαρ και καφετέριες) για τη χρήση μουσικής τις απογευματινές και βραδινές ώρες πάλι από επιχειρηματίες των ίδιων περιοχών που έχουν σαν ταμπέλα στο μέτωπο τη γνωστή ρήση «ο θάνατός σου η ζωή μου» και έχοντας σαν προηγούμενο την πιστή εφαρμογή του νόμου μόνο στην Σύρο, που κλείνει τα μαγαζιά αμέσως μόλις συμπληρωθεί ο χρόνος που ορίζεται από το νόμο, χωρίς να δείχνει καμία ελαστικότητα για τους επιχειρηματίες της Σύρου, αλλά αντίθετα στα υπόλοιπα νησιά και την υπόλοιπη Ελλάδα όλοι κάνουν «τα στραβά μάτια» αφήνοντας και τη νεολαία να διασκεδάσει και τους επιχειρηματίες να ζήσουν.

Υπογράφουν τα 1032 μέχρι στιγμής (24/7) μέλη του γκρουπ στο FACEBOOK με την ονομασία ΑΦΗΣΤΕ ΤΗ ΝΕΟΛΑΙΑ ΝΑ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΕΙ ΣΤΗ ΣΥΡΟ.

ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΥΜΕ ΚΑΙ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΟΜΑΣΤΕ ΕΝΤΟΝΑ

προς κάθε αρμόδιο φορέα αυτού του νησιού για την έλλειψη θάρρους να αντιμετωπίσει το απαράδεκτο φαινόμενο επιχειρηματίες να γίνονται «δήμιοι και τιμωροί» άλλων επαγγελματιών που προσπαθούν ο καθένας στον τομέα του να ζήσει αξιοπρεπώς προσελκύνοντας τουρισμό στο νησί μας.

Υψώνουμε φωνή διαμαρτυρίας προς πάσα κατεύθυνση για την άνιση μεταχείριση των νησιών όταν πρόκειται να εφαρμοστεί ο νόμος αφού κάποιοι

ωφελούνται ενώ κάποιοι άλλοι καταδικάζονται να μαραζώσουν και να κλείσουν τις επιχειρήσεις τους.

Η νεολαία της Σύρου μαζί με τους φίλους και λάτρεις του νησιού μας που το επιλέγουν για τις διακοπές τους και θέλουν να διασκεδάσουν, διαμαρτυρόμαστε και καταγγέλλουμε την απαράδεκτη στάση που κρατούν οι αρχές αλλά και κάθε άλλος αρμόδιος, καθώς και ορισμένοι μικρόψυχοι επιχειρηματίες της Σύρου, που προς χάριν κάποιων «μεγάλων» και «λεφτάδων» που επιθυμούν τη Σύρο ερημητήριο και τόπο διακοπών μόνο για ηλικιωμένους κλείνουν τα αυτιά και τα μάτια στη φωνή της νεολαίας αυτού του νησιού απαξιώνοντας να ασχοληθούν με ένα θέμα που τα τελευταία χρόνια έχει επεκταθεί και δημιουργεί τα πλείστα προβλήματα σε πολλές επιχειρήσεις.

Σε καμία περίπτωση εμείς τα 1032 μέλη του γκρουπ, δεν επιθυμούμε το νησί μας να γίνει Μύκονος, Σαντορίνη ή Μάλλια της Κρήτης, εννοώντας με αυτό ότι δεν θέλουμε να «πέσει» ποιοτικά αφού έχουμε να προσφέρουμε πολλές εκδηλώσεις που καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα διασκέδασης και το σημαντικότερο όλων ποιότητα ανθρώπων, φιλόξενων και ευγενικών.

Εμείς τα μέλη αυτού του γκρουπ αναρωτιόμαστε, γιατί στα πανηγύρια κάθε καλοκαίρι εδώ στη Σύρο που οργανώνουν οι Δήμοι δεν συμβαίνει το ίδιο, να στέλνουν δηλ. οι περίοικοι την αστυνομία? Μήπως γιατί σ' αυτά συμμετέχουν με οποιοδήποτε τρόπο και αυτοί που κάνουν τις καταγγελίες?? Γιατί μας καταδιώκεται με τέτοιο τρόπο και δεν μας αφήνετε να ακούσουμε και να διασκεδάσουμε με την δική μας αγαπημένη μουσική??? Δεν εγκληματήσαμε, δεν παρανομήσαμε, δεν πειράξαμε κανέναν, απλά χορεύουμε και διασκεδάζουμε στο ρυθμό το δικό μας και «ανεβάζουμε» την Σύρο στα ύψη αφού γνωστά κανάλια μεταξύ των άλλων νησιών προβάλλουν εικόνες και από το δικό μας. Μήπως αυτό ενοχλεί κάποιους?? Ακούσαμε ότι αιρετός της τοπικής αυτοδιοίκησης κάποιου δήμου έδωσε δίκιο σ' αυτές τις καταγγελίες και μηνύσεις που γίνονται από άλλους επιχειρηματίες. Αν είναι έτσι τότε

συγχαρητήρια (!!!!) για την δυσφήμιση που οι κατεξοχήν αρμόδιοι κάνουν στο νησί.

Αναρωτηθείτε όλοι ποιο και ποιοι είναι το μέλλον αυτού του νησιού. Ποιοι θα πάρουν τη σκυτάλη για να οδηγήσουν τον τουρισμό τα επόμενα χρόνια και με δεδομένη την οικονομική κρίση που διανύουμε πως θα μπορέσουν οι επιχειρήσεις να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους. Μην υποτιμάτε την νοημοσύνη μας και μην εξυπηρετείτε μόνο τα συμφέροντα που η μικροπολιτική σας σκοπιμότητα εφαρμόζει.

Εμείς οι 1032 (24/7) δεν είμαστε ανώνυμοι πολίτες όπως κατά καιρούς εμφανίζονται κάποιοι που δήθεν αγαπούν το νησί και ενδιαφέρονται για αυτό προσπαθώντας να ερημώσουν την Άνω Σύρο, να κλείσουν επιχειρήσεις, να βάλουν φρένο στην ανάπτυξη του νησιού, κάποιοι δήθεν «εραστές» και «ψευδοοικολόγοι» που εγκαταστάθηκαν στο νησί τα τελευταία χρόνια και το «παίζουν» Συριανοί. Είμαστε επώνυμοι πολίτες με ονοματεπώνυμο και φωτογραφία και μπορείτε να μας δείτε στη σελίδα του γκρουπ μας. Εμείς οι 1032 πολίτες και φίλοι της Σύρου μέσω του Γκρουπ που δημιουργήθηκε στο FACEBOOK στέλνουμε φωνή διαμαρτυρίας και ζητούμε την άμεση παρέμβαση των αρμοδίων και την στήριξη όλων των Συριανών και κυρίως των επιχειρηματιών της Σύρου, στο δίκαιο αγώνα μας ώστε η Σύρος να παραμείνει ένα ελκυστικό νησί συνδυάζοντας διασκέδαση και ξεκούραση για όλους και όχι μόνο για μια κατηγορία επισκεπτών.

Σχετικά με την ανάπτυξη της Σύρου

Όπως είναι γνωστό, μια και το επαναλαμβάνουν συνεχώς οι πολιτικές και οικονομικές ελίτ, ο τουρισμός αποτελεί τη «βαρεία βιομηχανία» μας. Και αυτό, γιατί με την αποδιάρθρωση της παραγωγικής δομής που έφερε η ένταξή μας στην Ε.Ε. (την οποία κάποιοι, ακόμη και δηλώνοντες αριστεροί, θεωρούν μάλιστα εθνοσωτήρια!), σήμερα δεν διαθέτουμε σημαντική βιομηχανία ούτε βαρεία ούτε ελαφριά- ενώ ο αγροτικός τομέας συρρικνώνεται συνεχώς και οι τέως αγρότες συνωστίζονται και αυτοί στις υπηρεσίες και τα αστικά κέντρα. Και, φυσικά, ο τουρισμός δέχεται βαρύ πλήγμα εφέτος από την κρίση, που θα έχει αντίκτυπο σε όλη την υπόλοιπη οικονομία, αποδεικνύοντας, όπως από χρόνια προειδοποιούσαμε από τη στήλη αυτή, τον αστάθμητο χαρακτήρα αυτής της μορφής εσόδων, που εξαρτάται απόλυτα από συγκυριακούς οικονομικούς παράγοντες και -σύντομα- και από παράγοντες μονιμότερου χαρακτήρα, τους κλιματικούς, που δημιουργεί το φαινόμενο του θερμοκηπίου. Βεβαίως, η κρίση επηρεάζει επίσης και χώρες με ισχυρή παραγωγική δομή, αλλά εκεί οι λαοί μπορούν να στραφούν στα εγχώρια προϊόντα, ενώ εμείς, που εισάγουμε τα πάντα, στρεφόμεστε στον... εξωτερικό δανεισμό.

Όμως, πέρα από τους συγκυριακούς οικονομικούς και τους επερχόμενους κλιματικούς παράγοντες, ο τουρισμός μας αυξανόμενα πληρώνει τη σημερινή ασύδοτη «ανάπτυξή» του, εξαιτίας της επιδείνωσης των υπηρεσιών που προσφέρει η χώρα μας, σε σχέση με τον συνεχώς εντεινόμενο ανταγωνισμό από γειτονικές χώρες. Αλλά δεν είναι μόνον οι τουρίστες και οι παραθεριστές που πληρώνουν την τιμή της δήθεν ανάπτυξης. Πολύ σημαντικότερη είναι η τιμή που πληρώνουν οι ίδιοι οι μόνιμοι κάτοικοι των τουριστικών περιοχών, όχι

μόνον άμεσα, εάν δηλαδή είναι και αυτοί αναμιγμένοι στο τουριστικό κύκλωμα, αλλά και έμμεσα, από τις συνέπειες της «ανάπτυξης» αυτής.

Η Σύρος προσφέρεται σαν καλό σχετικό παράδειγμα προς εξέταση γιατί, ως πρωτεύουσα των Κυκλάδων, έχει ένα σημαντικό μόνιμο πληθυσμό. Πέρα όμως από αυτό, το νησί αποτελεί μοναδική σύνθεση φυσικού τοπίου και πολιτιστικού στοιχείου, που τη χαρακτηρίζει και την διαφοροποιεί σε σχέση με οποιοδήποτε άλλο νησί παρόμοιου μεγέθους. Οι παραθεριστές έρχονται στο νησί ακριβώς για να χαρούν τον πολιτισμό της Σύρου, που δεν περιλαμβάνει βέβαια μόνο τη λαμπρή αρχιτεκτονική κληρονομιά της, αλλά και αυτόν των ίδιων των Συριανών (που δύσκολα συναντά κανείς σε άλλο νησί), πέρα από το φυσικό της τοπίο. Είναι όμως ιδιαίτερα επώδυνο γι' αυτούς που παρακολουθούν την εξέλιξη της τα τελευταία χρόνια ότι αυτό ακριβώς το πολιτισμένο περιβάλλον συνεχώς συρρικνώνεται. Και αυτό γιατί -φαίνεται- κάποιοι επιχειρηματίες, αλλά και δημόσιες Αρχές και δήμοι βλέπουν τον τουρισμό απλώς σαν μια προσοδοφόρα «μπίζνα», χωρίς να σκέφτονται τις συνέπειες της «ανάπτυξης» που επιβάλλουν στο νησί (σε κατοίκους και παραθεριστές, που κυρίως είναι Έλληνες) για χάρη κάποιων πρόσκαιρων, σε τελική ανάλυση, εσόδων. Έτσι, αν κάποτε στο όνομα ενός (ανύπαρκτου) θεού κάποιοι κατέστρεφαν πολιτιστικά μνημεία όπως ο Παρθενώνας, σήμερα οι απόγονοί τους κάνουν το ίδιο, με ανάλογη μανία, στο όνομα ενός νέου (πολύ υπαρκτού) θεού, που λέγεται χρήμα.

Αναφέρω ενδεικτικά: Το κυκλοφοριακό χάος, που παρατηρείται σε κάθε νησί το καλοκαίρι, γίνεται ιδιαίτερα επώδυνο όταν ουσιαστικά καταστρέφει ένα αρχιτεκτονικό επίτευγμα όπως η Ερμούπολη, απλώς διότι δεν έχει καθιερωθεί - όπως έχει γίνει π.χ. σε πόλεις της βόρειας Ιταλίας- η έννοια του «ιστορικού κέντρου», όπου μόνο τα απαραίτητα Δ.Χ. αυτοκίνητα θα μπορούσαν να κινούνται. Τον άναρχο οικοδομικό οργανισμό που μάλιστα εντείνεται συνήθως στην περίοδο αιχμής το καλοκαίρι. Τις συχνές διακοπές του ηλεκτρικού που

ταλαιπωρούν ντόπιους αλλά και παραθεριστές κ.λπ. Όμως, όλα αυτά, που είναι άλλωστε χαρακτηριστικά κάθε νησιού μας, αλλά απλώς φαίνονται εντονότερα σε ένα νησί με μοναδικό πολιτιστικό χαρακτήρα όπως η Σύρα, σχεδόν ωχριούν μπροστά στη νέα βαρβαρότητα: την ηχορύπανση, που αυξανόμενα γίνεται απειλητική και ενοχλητικότερη.

Έτσι, δεν έφθαναν οι «συνήθεις ύποπτοι» (μηχανάκια χωρίς σιγαστήρες, κυνηγοί κ.λπ.), τώρα προστίθενται και τα θορυβώδη «καταστήματα διασκέδασης» που λυμαίνονται όλη την τουριστική Ελλάδα (και όχι μόνο!). Στη Σύρα, κάποιοι επιχειρηματίες, με τη σκανδαλώδη υποστήριξη τοπικής εφημερίδας, απαιτούν το... δικαίωμα στην ηχορύπανση, δηλαδή το «δικαίωμα» παραβίασης ακόμη και των υπαρχουσών (ελλιπών) ρυθμίσεων για την ηχορύπανση και τα ντεσιμπέλ -που ισχύουν βέβαια ανεξάρτητα από τις ώρες κοινής ησυχίας. Για χάρη, λοιπόν, υποτίθεται, της διασκέδασης των νέων και για να μη μετατραπεί δήθεν η Σύρος σε «ερμητήριο» για τους συνταξιούχους, κάποια υπαίθρια κλαμπ, με τακτικά beach parties, καταστρέφουν μαγευτικές παραλίες και εξαναγκάζουν λουόμενους αλλά και μόνιμους κατοίκους και παραθεριστές στον περιβάλλοντα χώρο να γίνονται -ως προς τον εκκωφαντικό θόρυβο- ακούσιοι πελάτες, γεγονός που ήδη έχει προκαλέσει σωρεία διαμαρτυριών και καταγγελιών, ενώ άλλοι απλώς «ψηφίζουν με τα πόδια»! Στην πραγματικότητα, βέβαια, το θέμα δεν είναι να θυσιαστεί η διασκέδαση των νέων, όπως το παρουσιάζουν προς εξαπάτησή τους, αλλά να θυσιαστούν κάποια από τα κέρδη και να υποχρεωθούν οι επιχειρηματίες να εγκαταστήσουν την κατάλληλη υποδομή (διπλές τζαμαρίες απομόνωσης του ήχου κ.λπ.), ώστε ν' απολαμβάνουν οι νέοι τη διασκέδασή τους χωρίς να ενοχλούν ολόκληρη την περιοχή.

Το παράδειγμα της Σύρου, όμως, που είναι ιδιαίτερα χτυπητό λόγω του ιδιάζοντα χαρακτήρα του νησιού, απλώς αναπαράγει το πανελλαδικό μοντέλο

τουριστικής «ανάπτυξης» που έχει ήδη δημιουργήσει τη (σωστή) εντύπωση ότι δεν κυριαρχούν ευρύτερα πολιτιστικά κριτήρια, με βάση τα οποία αποφασίζεται ποιος είναι ο κατάλληλος τουρισμός που δεν θα αλλοιώνει τον χαρακτήρα του τόπου, αλλά ότι οι αποφάσεις αφήνονται στον κάθε ανεύθυνο επιχειρηματία που έχει μοναδικό του κριτήριο την «πάρτη» του, ενώ οι Αρχές είναι ιδιαίτερα «χαλαρές» στην εφαρμογή των κανονισμών. Δεν είναι λοιπόν περίεργο που ήδη έχουν δημιουργηθεί τόποι προς αποφυγήν στον διεθνή τουρισμό (Φαληράκι, Μάλια κ.λπ.) που όλοι ανήκουν στη χώρα μας. Υπόκειται λοιπόν στους πολίτες να «ανακτήσουν τα κοινά αγαθά» και είναι ιδιαίτερα παρήγορο ότι η Σύρος, πέρα από ένα ιδιαίτερα σημαντικό φοιτητικό κίνημα, τώρα απέκτησε και κινήσεις πολιτών, που σχεδιάζουν τρόπους να επιβάλουν την πεζοδρόμηση δρόμων στο περίφημο ιστορικό κέντρο της.

<http://www.inclusivedemocracy.org/fotopoulos/>

1 Βλ. για τις συνέπειες της ένταξης «Παγκοσμιοποίηση, Αριστερά και Περιεκτική Δημοκρατία» (Ελλην. Γράμματα, 2002), κεφ. 9

2 βλ. «Κοινή Γνώμη», 14/7/2009. Σε απάντηση του άρθρου αυτού του διευθυντού της δημοσιεύθηκε επιστολή μου, όπου εξέφραζα τις παραπάνω απόψεις. Η παρακάτω ιταμή απάντηση (που χαρακτηρίζει βέβαια τον ίδιο και εξόργισε πολλούς Συριανούς αναγνώστες του) παρατίθεται ασχολίαστη: «Αν ισχύουν όλα όσα αναφέρει και αν είναι τόσο τραγική η κατάσταση στη Σύρο, αναρωτιόμαστε για ποιο λόγο επιλέγει αυτό το νησί για τις διακοπές του. Και εν πάση περιπτώσει, δεν νομίζουμε ότι θα υποδείξει ή θα καθορίσει ποιο μοντέλο τουριστικής ανάπτυξης πρέπει ν' ακολουθήσει η Σύρος ή το πώς θα διασκεδάζει η νεολαία του νησιού, ένας άνθρωπος ο οποίος έρχεται στο νησί μόνο για ολιγοήμερες διακοπές. Δεν έχει ανάγκη από τέτοιους "προστάτες" η Σύρος». (!!!)

*Σ.σ.: Η ακριβής πρωτογενής διεύθυνση από την οποία προέρχεται το άρθρο και στην οποία μπορείτε να ανατρέξετε, είναι η παρακάτω:

<http://www.enet.gr/?i=arthra-sthles.el.home&id=69024>

Συνεχίζοντας στο ίδιο θέμα και στη μετωπική σύγκρουση πού φαίνεται ότι έχει ανοίξει με το Διευθυντή της τοπικής εφημερίδας "Κοινή Γνώμη", κ. Μάριο Βουτσίνο, ο κ. Φωτόπουλος επανέρχεται με σχόλιό του στην Ελευθεροτυπία της Τετάρτης, 5 Αυγούστου 2009 και στην στήλη "Πολιτικά Παρασκήνια", (το Sygostoday.gr αναπαραγάγει αυτολεξεί το σχόλιο, όπως και παραπάνω, όπως αυτό βρίσκεται στην επίσημη ιστοσελίδα της εφημερίδας "Ελευθεροτυπία", <http://www.enet.gr/>), αναφέροντας:

*Απειλές **

Σε απάντηση της ανάλυσής μου στη «Σαββατιάτικη», όπου ανέφερα «Στη Σύρα κάποιοι επιχειρηματίες, με τη σκανδαλώδη υποστήριξη τοπικής εφημερίδας, απαιτούν το... δικαίωμα στην ηχορύπανση, δηλαδή το «δικαίωμα» παραβίασης ακόμη και των υπάρχουσών (ελλιπών) ρυθμίσεων για την ηχορύπανση και τα ντεσιμπέλ», ο διευθυντής της ίδιας εφημερίδας («Κοινή Γνώμη») πρωτοστατεί σε εκστρατεία... αποβολής μου από το νησί και τώρα έφθασε έμμεσα να απειλεί και τη σωματική μου ακεραιότητα με σημερινό του σχόλιο στο facebook του εν λόγω επιχειρηματία, όπου γράφει: «Ο Φωτόπουλος, γράφοντας αυτό το άρθρο στην «Ελευθεροτυπία» έκανε πανελλήνια δυσφήμιση στη Σύρο.

Περιγράφει το νησί ως έναν τόπο που επικρατεί η απόλυτη ανομία και αναρχία σε όλα τα επίπεδα. Ντροπή του που στην καρδιά της τουριστικής περιόδου γράφει

τέτοια άρθρα κατά της Σύρου σε πανελλήνιας κυκλοφορίας εφημερίδα. Κι όμως, ο άνθρωπος αυτός βρίσκεται ακόμη στο νησί, κάνει τις διακοπές του κι εμείς τον ανεχόμαστε». (Μάριος). <http://www.facebook.com/group/rhm?gid=109371150772>. Τόση αθλιότητα ελλείπει επιχειρημάτων;

Τ.Φ.

*Σ.σ.: Η ακριβής πρωτογενής διεύθυνση από την οποία προέρχεται το σχόλιο και στην οποία μπορείτε να ανατρέξετε, είναι η παρακάτω:

<http://www.enet.gr/?i=issue.el.home&s=politika-paraskhnia&c=politikh&date=05/08/2009>

Ερωτηματολόγιο συνέντευξης φορέων του νησιού

1. Ποια είναι η ιστορική πορεία του τουρισμού στο νησί;
2. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του τουρίστα που επισκέπτεται την Ερμούπολη;
3. Ποια είναι η εικόνα των καταλυμάτων που προσφέρει σήμερα η Ερμούπολη;
4. Πως σχολιάζεται την τουριστική κίνηση στην Ερμούπολη την καλοκαιρινή περίοδο του 2009;
5. Ποια τα πλεονεκτήματα αλλά και τα μειονεκτήματα της Ερμούπολης ως τουριστικός προορισμός;
6. Ποιες είναι οι κινήσεις σας για την προβολή του νησιού;
7. Ποια θεωρείται ότι είναι τα σημαντικότερα προβλήματα τουριστικής ανάπτυξης που αντιμετωπίζει η Ερμούπολη;
8. Ποιες νομίζεται ότι είναι οι προοπτικές της τουριστικής ανάπτυξης στην Ερμούπολη;